

ชีวิต พอเพียง

สัมพัสวิถีแห่งความพอเพียงจากบุคคลหลากหลายอาชีพ...ที่ล้วนพบ“ความสุข”ในชีวิต

ชีวิตพอเพียง

จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
โทร. ๐-๒๒๘๐-๔๐๘๕ ต่อ ๑๓๐๓-๕
โทรสาร ๐-๒๖๒๘-๒๘๘๖

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๐

จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๙๗๖๙-๗๔๔

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ชีวิตพอเพียง. กรุงเทพฯ : ดอกเบี๋ย, ๒๕๕๐.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ดอกเบี๋ย

๑๐๓๒/๒๐๓-๒๐๘ ซอยร่วมศิริมิตร แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๓๒๒-๐๐๖๙-๓/๒ โทรสาร ๐-๒๒๓๒๒-๐๐๗๓

สัมผัสประสบการณ์ความ ท้อแท้

จากบุคคลหลากหลายอาชีพ...

ที่ล้วนพบ ความสุข ในชีวิต

ชีวิตท้อแท้

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ได้ริเริ่มการสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสานต่อความคิดและเชื่อมโยงการขยายผลที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาฯ ไปประยุกต์ใช้อย่างหลากหลาย รวมทั้งเพื่อจุดประกายให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจัง

หนังสือ **“ชีวิตพอเพียง”** เล่มนี้ จึงได้รวบรวมแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลต่างๆ ในหลากหลายสาขาอาชีพที่ได้นำมาปรับใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ เพื่อจุดประกายความคิดในการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ทั้งนี้ สำนักงานฯ ขอขอบคุณบริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด เป็นอย่างยิ่ง ที่ได้กรุณามอบบทสัมภาษณ์พร้อมภาพถ่ายในคอลัมน์ **“ชีวิตพอเพียง”** จากนิตรสารแพรวแก่สำนักงานฯ เพื่อรวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ ร่วมกับส่วนที่สำนักงานฯ จัดทำขึ้นเองด้วย

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ประสบการณ์ และได้เห็นตัวอย่างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลอาชีพต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งเกิดความศรัทธา เห็นคุณค่า และมีความเชื่อมั่นที่จะน้อมนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสมกับอัตภาพของตนเองอย่างจริงจัง เพื่อให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี อันนำมาซึ่งความสุขและความก้าวหน้าอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืนสืบไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ธันวาคม ๒๕๕๐

สารบัญ

๕๖ ต.พ.๑.๒๕๖๑

ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย ๑๐

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ๒๐

โมสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ ๒๘

ไพฑูลย์ วัฒนาศิริธรรม ๓๘

ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ๕๖

ดร.อำพน กิตติอำพน ๕๒

พลเรือตรี ศ.พ.วิฑูร แสงสิงแก้ว ๖๒

ศิโรต ก้อนกลีบ ๖๖

เอ็นนู ซื่อสุวรรณ ๗๒

วิบูลย์ เข็มเฉลิม ๘๐

ประยงค์ รณรงค์ ๘๘

ธนิษท์ เตียรวนนท์ ๙๖

กอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร ๑๐๒

วิชัย เบลูจรงค์กุล ๑๐๖

ม.ร.ว.คังฉราพิมล ตุงคภาค ๑๑๐

บรรเจิด สบสำเลิศ ๑๑๔

ศุภกมล คุณะสัมพะ ๑๑๘

วินิช ประเทืองบุญ ๑๒๒

สมหมาย ปาริจฉัตต์ ๑๒๖

ปัญญา นิรันดร์กุล ๑๓๐

ธนากร โปษยานนท์ ๑๓๔

ประสาธน์ อิงคพันธ์ ๑๓๘

แทนคุณ จิตอิสระ ๑๔๒

รพี สุจริตกุล ๑๔๖

วัลลภา นฤนาทวานิช ๑๕๐

อดิศักดิ์ โรหิตะศุภ ๑๕๕

ณภัทร จาตุรัส ๑๕๘

นพ.กัมปนาท ตันตติบุตรกุล ๑๖๖

ดร.วิโรท สันติประภพ ๑๗๐

ดร.สุขสมรรค์ กัมตะบุตร ๑๘๐

ดร.จุฑามาศ แก้วพิจิตร ๑๘๔

ชีวิต พอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน **ทางสายกลาง** โดยเฉพะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ “**ความพอเพียง**” นหมายถึง **ความพอประมาณ ความมีเหตุผล** รวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง**มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี**พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัย**ความรอบรู้ ความรอบคอบ** และ**ความระมัดระวัง**อย่างจริงจัง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกใน**คุณธรรม** ความซื่อสัตย์สุจริต และ**ไม่มีความรอบรู้**ที่ไม่เหมาะสม **ดำเนินชีวิต**ด้วย**ความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา** และ**ความรอบคอบ** เพื่อให้**สมดุล**และ**พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว** และ**กลังพวบาง** ทั้ง**ด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม** และ**วัฒนธรรม**จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำริอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คินทุกระดับและทุกกลุ่มอาชีพสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง ซึ่งความพอเพียงประกอบด้วยคุณลักษณะและเงื่อนไขดังนี้

- **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ้วนถี่ และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

- **ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

เงื่อนไขสำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียง การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขคุณธรรม หลักวิชา และเงื่อนไขชีวิตเป็นพื้นฐาน

- **เงื่อนไขคุณธรรม** เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้ รัก สามัคคี ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ และรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น

- **เงื่อนไขหลักวิชา** อาศัยความรู้ รอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

- **เงื่อนไขชีวิต** ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติ และปัญญา บริหารจัดการการใช้ชีวิตโดยใช้หลักวิชาและคุณธรรมเป็นแนวทางพื้นฐาน

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
นายแพทย์ เกษม วัฒนชัย

“การใช้เศรษฐกิจพอเพียงไม่ยาก เป็นเรื่องใกล้ตัว ต้องทำใจ
ให้เป็นกลาง มีเหตุผล ใช้เงื่อนไข ๓ ข้อ หาข้อมูลในการตัดสินใจ
มีการพัฒนา มีคุณธรรม อุดมกน ขยันหมั่นเพียร ชีวิตก็จะประสบ
ความสำเร็จได้”

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ เกษม วัฒนชัย องคมนตรี
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ใช้เวลาในการถ่ายทอด สร้างความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่กลุ่มต่างๆ มากที่สุด
ท่านหนึ่ง ด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และการน้อมนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง
ช่วยให้การถ่ายทอดและยกตัวอย่างประกอบได้ชัดเจนยิ่ง ผู้ที่มีโอกาสรับฟัง
การบรรยายของท่านมักกล่าวว่า “เศรษฐกิจพอเพียงปฏิบัติไม่ยากอย่างที่คิด”

“เมื่อกล่าวถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผมถามตัวเอง ๔ ข้อ คือ
ข้อแรกเป้าประสงค์ของปรัชญานี้ คืออะไร

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติ
ตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึง
ระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง
โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดย
สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน ไม่ต้องต่อต้าน
โลกาภิวัตน์ ตรงกันข้ามให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์”

“ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึง
ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบ
ใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน คือการสร้างภูมิคุ้มกัน

สมมุติว่าสิ่งแวดล้อมไม่ดี แสดงว่าภูมิคุ้มกันยังบกพร่องทางสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนสามารถนำหลักนี้ไปวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานการณ์ภายใน ๑ หมู่บ้าน ในชุมชนทั้ง ๔ ด้านว่ามีความเข้มแข็งหรืออ่อนแอเพียงใด ทางด้านวัตถุ เช่น หมู่บ้านที่เป็นหิ้งมหาศาล แสดงว่าภูมิคุ้มกันทางวัตถุบกพร่อง แต่ถ้าไม่เป็นหิ้งใครเลยมีเงินออม ทุกคนประหยัด คือภูมิคุ้มกันทางวัตถุเข้มแข็ง เมื่อนำไปวิเคราะห์กับบริษัทที่มีหนี้สินมาก หรือไม่สามารถขายสินค้าได้แสดงว่าภูมิคุ้มกันด้านวัตถุอ่อนแอ ในขณะที่บริษัทที่มีความเข้มแข็งดีมาก การเงินคล่องตัว ซึ่งว่าภูมิคุ้มกันทางด้านวัตถุเข้มแข็ง

ด้านสังคมก็เช่นเดียวกัน ถ้านำ ๔ ด้านนี้ไปใช้วิเคราะห์ชุมชน ถ้าชุมชนนั้นทะเลาะเบาะแว้งกัน มีแหล่งอบายมุขมากมาย เล่นหวยกันอุตลุด พระไม่ได้เทศน์สั่งสอน ครูอาจารย์ไม่มีประสิทธิภาพ แสดงว่าภูมิคุ้มกันด้านสังคมอ่อนแอ บกพร่อง ในทางตรงกันข้ามสังคมที่เข้มแข็งอย่างที่ระบุไว้ในแผนฯ ๘ แผนฯ ๙ ก็คือ ภูมิคุ้มกันทางสังคมเข้มแข็ง ทาง**สิ่งแวดล้อม**ก็เช่นเดียวกัน

ในส่วนของ**วัฒนธรรม** ต้องเข้าใจและตระหนักในหลักการของวัฒนธรรมต่างๆ เช่น วัฒนธรรมไทย ถ้าคนไทยไปวัดกันทุกวันพระแสดงว่ามีวัฒนธรรมที่มั่นคง ถ้าไม่ใช่แสดงว่าอ่อนแอ เราควรภูมิใจในความเป็นไทย ภูมิใจในวัฒนธรรมและภาษาไทย เช่น ไม่ใช่คำว่า “ซีอีโอ” แต่ใช้คำว่า “ผู้ว่าฯ นักบริหาร” เป็นต้น”

“เมื่อกล่าวถึงความพอเพียงต้องคำนึงถึง ๓ องค์ประกอบ พอประมาณ มีเหตุผล และภูมิคุ้มกัน โดยภูมิคุ้มกันมี ๔ ด้าน ประกอบด้วย วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ถ้ามองว่าเราจะสร้างภูมิคุ้มกันด้านไหน เพื่อป้องกันผลกระทบจากภายนอก ครอบครัวยุคใหม่จะเอาไปใช้ก็ต้องถามตนเองก่อน ถ้าครอบครัวแตกแยก พ่อกินเหล้าไม่กลับบ้าน แสดงว่าภูมิคุ้มกันทางด้านสังคมอ่อนแอ ไม่สอนลูกสอนหลาน เลยทำให้ทุกคนเป็นโจรหมด ถ้าครอบครัวมีแต่หนี้ ภูมิคุ้มกันทางด้านวัตถุก็เสีย บ้านสกปรกภูมิคุ้มกันทางสิ่งแวดล้อมก็เสีย

ตัวอย่างเช่น ถ้ามีกระเป๋าถืออยู่ ๔ ใบแล้ว แต่อยากซื้อไปที่ ๕ ต้องพิจารณาถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล เงินเดือนมีพอใช้ถึงสิ้นเดือนหรือไม่ ถ้าไม่พอแสดงว่าภูมิคุ้มกันบกพร่อง จึงไม่ควรซื้อกระเป๋า นอกจากนี้ ต้องคิดอย่างรอบคอบ มีเหตุผลทางหลักกฎหมาย ในเรื่องการจ่ายภาษีสิ้นปีตามที่กฎหมายกำหนด

ต้องดูให้ครบทั้ง ๓ ข้อ **ทุกอาชีพถ้าเอาปรัชญานี้ไปใช้ ประเทศจะเข้มแข็งขึ้น** เห็นได้ง่ายๆ ถ้าเปิดเทอมลูกต้องซื้อชุดใหม่ ๓ ชุด มีเหตุผลทางความจำเป็น ในช่วงนี้จึงไม่ควรจ่ายสำหรับสิ่งที่ไม่จำเป็น ต้องเลิกสูบบุหรี่ และเล่นหวย เพื่อเอาเงินไปซื้อเสื้อผ้าให้ลูก”

“ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ใช้หลักวิชาข้อมูลในการตัดสินใจ ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐาน

จิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ซ้ำราชการต้องไม่โกง มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ

ทั้งนี้ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก

“ได้เป็นอย่างดี เป็นหลักคิดเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับทุกชีวิตและทุกกิจการ”

“เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่ของใหม่ พระจะบอกว่านี่คือหลักของพระพุทธศาสนา ขณะที่ผู้แทนศาสนาอื่นๆ ก็บอกว่านี่คือหลักของศาสนาอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน แสดงว่าทุกศาสนามีพื้นที่รองรับเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน ทุกศาสนาสอนให้คนประหยัด สร้างความเข้มแข็ง

ปรัชญานี้ สศช. นำมาเผยแพร่เมื่อตอนจัดทำแผนฯ ๙ เมื่อปี ๒๕๔๒ แต่ปรัชญานี้มีการนำมาใช้นานแล้ว พระองค์ท่านทรงประมวลเป็นระบบครบถ้วน และทันสมัยมาก

เมื่อครั้งที่ผมไปทอดกฐินที่เมืองกาญจน์ ได้คุยกับลุงคนหนึ่ง แกเล่าว่าดำเนินชีวิตโดยใช้เศรษฐกิจพอเพียงมาประมาณ ๔๐-๕๐ ปีแล้ว แสดงว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีมานานแล้ว หลายคนใช้หลักปรัชญานี้มาโดยตลอด ซึ่งเสน่ห์ของปรัชญานี้อยู่ที่หลักการในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงว่าจะทำอย่างไร”

“ผมเกิดมาในครอบครัวที่ยากจน คุณพ่อคุณแม่เป็นคนประหยัด จึงทำให้คุ้นเคยกับการประหยัดมาตั้งแต่เด็ก ตอนที่ผมเรียนหนังสือ มีหนังสืออยู่เล่มหนึ่งชื่อ “อุดมเด็กดี” อุดมเป็นคนขยันขันแข็ง ครั้งหนึ่งพบเชือกเก่าๆ ก็เก็บไว้ วันหลังก็นำมาใช้ได้อีก ส่วนผมชอบเก็บของที่ส่งเอกสารมาไว้ใช้หลายๆ ครั้ง ผมเป็นคนประหยัด แต่ใช้หลักการว่า อะไรที่จำเป็นต้องจ่ายก็จ่าย เช่น เงินที่จะทำบุญให้คนอื่น ก็จะช่วยเต็มที่ จ่ายสำหรับตนเองแบบพอประมาณ เพราะตรงนั้นเป็นความสุข”

“ผมนำปรัชญา มาประยุกต์ใช้ในการทำงานมาตลอด เรื่องความมีเหตุผล ความพอประมาณ ไม่สุดโต่ง แต่เรื่องภูมิคุ้มกัน ไม่ได้นำมารวมเป็นระบบอย่างที่เราเข้าใจหัวทรงประมวลไว้ ถ้ารวมได้จะดีมาก นอกจากพิจารณาเรื่องความพอประมาณกับความมีเหตุผลแล้ว ยังต้องเหลือไว้ดูว่าจะเป็นที่ใครหรือเปล่า จึงได้เขียนหนังสือและบรรยายเกี่ยวกับเรื่องนี้มาโดยตลอด เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ทราบถึงประโยชน์ของปรัชญาฯ เช่น เมื่อครั้งที่ผมไป

บรรยายให้เด็กๆ เขาเขาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ ได้ยกตัวอย่าง
ใกล้ตัว ซึ่งครูบอกว่าเด็กเข้าใจได้ดี

นอกจากนี้ ยังไปบรรยายให้นักศึกษานานาชาติหลายสถาบัน รวมทั้ง
ข้าราชการ สโมสรโรตารี เอกชน ฯลฯ ก่อนบรรยายจะทำความเข้าใจใน ๒-๓
เรื่องก่อน คือ หนึ่ง ทำความเข้าใจเรื่องการเปลี่ยนแปลง สอง เรื่องคุณธรรม
สาม ผลกระทบทั้ง ๔ ด้าน เมื่อชี้แจงเรื่องหลักปรัชญาฯ ใน ๔ ประเด็น
ดังกล่าว ก็จะเข้าใจง่ายขึ้น”

“มีคำอยู่ ๓ คำที่ใช้บ่อยมาก คือ คุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม
ศีลธรรม คือ หลักคิดและข้อปฏิบัติทางศาสนา เช่น ศีลธรรมของศาสนาพุทธ
มีอะไรบ้าง เช่น ศีล ๕ และศีลธรรมของศาสนาอื่นๆ จริยธรรมเป็นหลักคิดที่ไม่
เกี่ยวกับศาสนา เป็นข้อพึงปฏิบัติที่คนกำหนดขึ้นมาเอง โดยไม่อ้างศาสนา ทุกศาสนา
ใช้ได้ยืมใช้กันได้ เช่น จริยธรรมของคนไทย ของคนญี่ปุ่นแต่ละพื้นที่จะมีข้อพึง
ประพฤติดิปฏิบัติ มีจริยธรรมอีกชุดหนึ่งเป็นจริยธรรมเฉพาะวิชาชีพ เรียกว่า
“จรรยาบรรณ” เช่น การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรต้องมีสิ่งที่ควรทำ
สิ่งที่ต้องทำ ฯลฯ

ส่วนคุณธรรม คือหลักที่ใจแต่ละคนยึดในเรื่องความดี ความงาม ความจริง
ถ้าใจคนนั้นปลิ้นปล้อนตลอดเวลา แสดงว่าไม่มีคุณธรรม ถ้าใจของคนนั้นซื่อสุจริต
แสดงว่ามีคุณธรรม คุณธรรมอยู่ในสมอง เป็นหลักคิดหลักยึดของใจ จะออกมา
ให้เห็นโดยพฤติกรรม คือ ทางวาจา ทางกาย และสังคม ซึ่งแต่ละคนจะมี
มาตรฐานของคุณธรรมกำหนดไว้ในระดับที่แตกต่างกัน

ยกตัวอย่างคนๆ เดียวกัน ตามคนกลุ่มหนึ่งบอกว่ามีคุณธรรม อีกกลุ่มหนึ่ง
บอกไม่มีคุณธรรม จึงต้องตกลงกัน โดยมีศีลธรรม จริยธรรมเป็นเครื่องตัดสิน การ
ที่จะวัดว่าใครมีคุณธรรมหรือไม่เราใช้เกณฑ์ ๓ ข้อคือ เกณฑ์ทางกฎหมาย
ศาสนา และเกณฑ์ทางสังคม ถ้าจะเปรียบเทียบระหว่างคุณธรรมกับจริยธรรมว่า
อะไรจะมีความครอบคลุมมากกว่ากัน จะเห็นว่าคุณธรรมจะกว้างกว่า”

“ในการปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง จะเริ่มจากการประหยัดก่อน เป็นทางสายกลางนึกถึงความจำเป็นและความไม่จำเป็น คำนึงถึงความไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป ลองศึกษาให้ละเอียดเพราะปรัชญานี้มีองค์ประกอบมากกว่านั้น ความมีเหตุผลอยู่ในความประหยัด การสร้างภูมิคุ้มกันทั้ง ๔ ด้าน ประหยัดตามอัตภาพ ตามความจำเป็น

ในแง่ของการทำงาน หน่วยงานต้องมีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบที่ไม่คาดฝัน เช่น ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย หัวหน้าหน่วยงานจะอย่างไร ท่านเข้มแข็งพอไหม ท่านฝึกลูกน้องไว้ดีไหม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายท่านสามารถรับนโยบายใหม่ ได้ทันทีหรือไม่

รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนสามารถนำหลักคิดนี้ไปใช้ในการบริหารงานได้เช่นกัน กรณีบริษัท ลองถามด้วยเงื่อนไข ๓ ข้อ ข้อแรก **เงื่อนไขด้านวิชาการ** เช่น การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ต้องพิจารณาว่าควรสร้างฐานข้อมูล พนักงานทุกคนได้รับการฝึกอบรมทางวิชาการ โดยเฉพาะการผลิตและการบริการอยู่ตลอดเวลา

เงื่อนไขด้านคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ต้องพิจารณาว่าบริษัทได้ใช้ความพยายามในการพัฒนาจิตใจของคนในบริษัท ให้มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และสร้างระบบธรรมาภิบาลพอหรือยัง ส่วนข้อที่ ๓ คือ **หลักในการดำเนินชีวิต** ของทุกคนทั้งผู้บริหารและพนักงานทุกระดับ มีความอดทน มีความเพียรพยายามในการทำงานมากเพียงใด ใช้สติใช้ปัญญา มีความรอบคอบหรือไม่ นับเป็นการพัฒนาองค์กร พอลงมือในชั้นวางแผนและการปฏิบัติจริง จะต้องวางอยู่บนหลักของความพอเพียง”

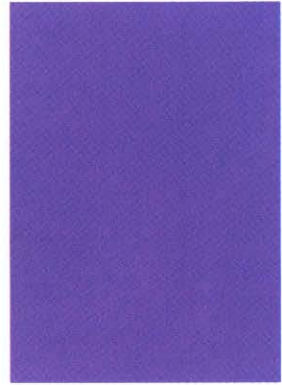
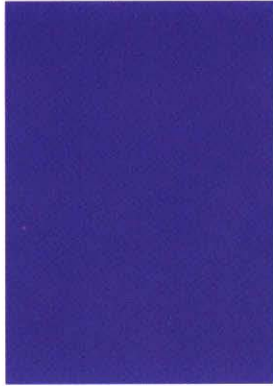
“ถ้าต้องการให้ครอบครัวของเรามีความสุข ต้องใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาว่าในครอบครัวของเรายึดหลักคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตหรือไม่ ไม่ใช่กลางวันแม่ตั้งบ่อนในบ้าน ตอนเย็นพ่อตั้งวงเหล้า ลูกเห็นตัวอย่างจะใช้เศรษฐกิจพอเพียงก็ไม่ได้ คำนึงกันตั้งแต่วันแรก

จึงควรยกเลิกอบายมุขต่างๆ แล้วมาเริ่มต้นชีวิตใหม่

ครอบครัวต้องดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ใช้สติปัญญามาวิเคราะห์ ว่าทางด้านวัตถุ การเงินเราบกพร่องหรือเปล่า เป็นหนี้มากไหม ถ้าเป็นหนี้มาก ต้องพิจารณาดูว่าเงินที่ใช้ในแต่ละเดือนทั้งสามมีภรรยาเป็นค่าเหล่าเท่าไร และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ไม่จำเป็น เดือนหน้าจะลดได้ไหม เลิกได้ไหม”

“การใช้เศรษฐกิจพอเพียงไม่ยาก เป็นเรื่องใกล้ตัว ต้องทำใจให้เป็นกลาง มีเหตุมีผล ใช้เงื่อนไข ๓ ข้อ หาข้อมูลในการตัดสินใจ มีการพัฒนา มีคุณธรรม อดทน ขยันหมั่นเพียร ชีวิตก็จะประสบความสำเร็จได้”

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

“ผมพยายามจ้องมองทุกสิ่งทุกอย่าง ถึงพระราชจริยาวัตร
ต่างๆ เครื่องใช้ต่างๆ ของพระองค์ท่าน จนกระทั่งทรงรู้สึกพระองค์
ว่าผมจ้องดูข้อพระหัตถ์กว่าทรงใช้นาฬิกาอะไรก็ทรงยื่นให้ดูเลย ผมจึง
จำแบบและรุ่นไว้แล้วไปดูที่ร้านขาย ปรากฏว่าราคา ๗๕๐ บาทเอง นี่คือ
พระเจ้าแผ่นดินไทยนะ”

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งกรุณาถ่ายทอดถึง
พระราชดำริและพระราชจริยาวัตรในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องราว
ที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หวังว่าผู้อ่านคงจะได้ประจักษ์และ
น้อมนำไปปฏิบัติจริง เพื่อความผาสุกของชีวิตอย่างยั่งยืน

“ผมคิดว่าพวกเราคงได้เห็นอยู่ตลอดเวลาว่า ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวครองราชย์มา ๖๐ ปี ทรงแสดงให้เห็นถึงความพอเพียง ความพอดีในความเป็นอยู่
โดยทรงใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทางตลอดเวลา ถ้านำพระบรมฉายาลักษณ์เก่าๆ มา
เปรียบเทียบกันในระยะเวลาห่างกันสิบปียี่สิบปี จะสังเกตเห็นว่าฉลองพระองค์และ
สนับเพลาหลายองค์ก็ยังทรงใช้อยู่ ฉลองพระบาทใบ (รองเท้าผ้าใบ) ก็ยังทรงใช้แบบ
เดิม ราคาไม่กี่ร้อยบาท ทั้งที่รองเท้าก็ฟ้ายี่ห้อต่างๆ ก็พัฒนาไปมากมีคุณภาพสูงและ
อำนวยความสะดวกมากขึ้น แต่ยังทรงใช้อยู่อย่างนั้น”

“เมื่อปี ๒๕๒๔ ผมได้รับการมอบหมายจากรัฐบาลให้ไปตามเสด็จถวายงาน
เป็นครั้งแรกผมพยายามจ้องมองทุกสิ่งทุกอย่างถึงพระราชจริยาวัตรต่างๆ เครื่องใช้
ต่างๆ ของพระองค์ท่าน จนกระทั่งทรงรู้สึกพระองค์ว่าผมจ้องดูข้อพระหัตถ์ว่าทรงใช้
นาฬิกาอะไรก็ทรงยื่นให้ดูเลย ผมจึงจำแบบและรุ่นไว้แล้วไปดูที่ร้านขายปรากฏว่า
ราคา ๗๕๐ บาทเองนี่คือพระเจ้าแผ่นดินไทยนะ ผมตกใจว่าทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
สามารถมิของใช้สารพัดราคาแพงแค่ไหนก็ได้ แต่ไม่ทรงใช้ พุดง่ายๆ ว่าทรงใช้

ด้วยเหตุและผล คือนาฬิกาของพระองค์ท่านนั้นทรงใช้ไว้ดูเวลา แต่ของเรบางคน อาจจะใช้เป็นเครื่องประดับ”

“เวลาสวย เครื่องสวยก็เรียบง่าย ธรรมดา ไม่ทรงใส่พระราชหฤทัย ว่าบนโต๊ะสวยมีอะไรบ้าง ไม่ทรงเคยปรุงหรือแต่งเติมอะไร แต่เรบางคนกว่าจะกิน ก็ปรุงนั้นเติมนี้ ดูๆ แล้วพระองค์ท่านทรงเหมือนพระ ละซึ่งอะไรต่างๆ แล้ว สวยของ เรียบง่าย อาจมีบ้างที่มีรับสั่งว่า นั่นอร่อยนะ ก็ทรงมีพระราชประสงค์ แต่ก็โปรดเป็นของ ง่ายๆ เช่น มีเจ้าหน้าที่กรมชลประทานที่เชียงใหม่คนหนึ่งเขาทำได้อร่อย อีสานอร่อย เวลาเสด็จแปรพระราชฐานทางภาคเหนือ ตกเย็นเราจัดพระสุธารสชาดถวายมีได้อร่อย อีสานนี้ถวายด้วย ก็โปรดมีพระราชกระแสให้ใส่ถุงหิ้วกลับไปประทับด้วย”

“ด้วยวิถีแห่งพระชนม์ชีพแล้ว เรียกว่าทรงเรียบง่าย เวลามีปัญหาอะไร ก็ทรงค้นพบวิธีการที่เรียบง่ายเสมอในการหาทางออก คนเราหากบรรลุถึงจุด จุดหนึ่งแล้ว จะเห็นได้ว่าความเรียบง่ายนี้เป็นศิลปะชั้นสูงของสติปัญญา ทั้งหมด แต่คนทั่วไปที่พอเป็นนักวิชาการแล้ว มักจะแก้ไขปัญหาที่สลับซับซ้อนด้วย วิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อน เพราะคิดว่าเป็นของโก้ ถ้าแก้ง่าย แล้วอาจจะทำให้ดูหมด ภูมิใจไป แต่สำหรับพระองค์ท่านแล้ว ทรงใช้สิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาตินั้นแหละแก้ไข ธรรมชาติเอง ไม่ได้ยึดแบบพวกเราที่ต้องเอาเครื่องมือไฮเทคมาใช้ อย่างภูเขาแห่งแล้ง โปรดให้ทำฝายชะลอน้ำ ก็เอาดินเอาเศษกิ่งไม้ที่ตกๆ อยู่ใน บริเวณภูเขานั้นมาอุด ไม่ต้องไปหาจากที่ไหน ทรงมีศิลปะชั้นสูงที่เดียวในการนำปัจจัย ต่างๆ มารวมตัวกันเพื่อประโยชน์อีกทางหนึ่ง ซึ่งคนทั่วไปมองไม่ออก”

“วิธีการมองในลักษณะนี้ ผมมองว่าต้องเป็นปราชญ์ถึงมองออก เหมือนพระพุทธเจ้าทรงรับสั่งว่า ธรรมะก็อยู่ตรงนั้นแหละ พระองค์ท่านไม่ได้ ทรงมีพระราชดำริขึ้นมาใหม่ แต่ว่าทรงไปค้นพบฉันใดฉันนั้น ทรงมีรับสั่งว่า ปัญหาอยู่ตรงนั้น วิธีแก้ไขก็อยู่ตรงนั้น เพียงแต่จะอย่างไรจึงจะเอาสติปัญญา มาคิดแก้จนสามารถส่งผลลัพธ์ออกมา”

“ตลอดเวลา ๒๐-๓๐ ปีที่ผมถวายงานมา ผมพบเห็นภาพอย่างนี้ตลอดเวลา คือ หนึ่ง ทรงเข้าใจธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง สอง ทรงมีพระปรีชาสามารถในการ บริหารจัดการ โดยทรงนำสรรพสิ่งต่างๆ นั้นมาประกอบกันจนกระทั่งทำให้มีวิธีการ ที่แยกไปอีกแนวทาง สาม ทรงนึกถึงความเป็นไปได้ของปัญหาอยู่ตลอดเวลา

เริ่มสำนึกแล้ว เพราะฉะนั้นน่าจะถึงเวลากลับมาฟังและปฏิบัติตามที่ทรงมีรับสั่งเสียที”

“ในสายตาของพวกเราคนไทยมองพระองค์ท่านว่าไม่เคยเปลี่ยนแปลง แต่เมื่อเหลียวกลับมาดู ในวันนี้ต้องอย่าลืมว่า ทรงมีพระชนมายุ ๘๐ พรรษาแล้วนะ จะให้พระองค์ท่านไปสมบุญสมบัน ตากแดดตากฝนข้ามเขาสูงแล้วลูกเล่าเหมือนแต่ก่อนนี้ไม่ได้แล้ว ในฐานะมนุษย์ที่ทำงานต่อเนื่องมาอย่างหนัก และยาวนานอย่างพระองค์ท่าน ทรงเหน็ดเหนื่อยมาพอควรแล้ว เป็นหน้าที่ของเราที่ต้องแบกรับถ่ายทอดงานต่างๆ แทนพระองค์ท่านเสียที อย่าให้ทรงแบกอะไรมาเหมือนแต่ก่อน แม้วันนี้อาจจะไม่ได้เห็นพระองค์ท่านเสด็จฯ ออก แต่ก็ยังมีงานที่ทรงมีรับสั่งลงมาทุกวัน”

“ความที่สมัยนี้แหล่งทุรกันดารยากจนน้อยลงกว่าแต่ก่อนมากแล้ว เพราะทรงแก้ไขลุกลงไปได้มาก จึงทรงหันมาสนพระราชหฤทัยในเรื่องปัญหา ระดับที่กว้างขึ้น และทอดพระเนตรไปข้างหน้า อย่างเรื่องไบโอดีเซลและพลังงานทดแทนต่างๆ ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม น้ำเน่าเสียที่ครอบคลุมเพิ่มขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง ฯลฯ โดยทรงสั่งผ่านสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ บ้าง หรือคนอื่นๆ เวลาผมเข้าไปถวายรายงานเป็นระยะๆ เข้าไปที่ ๓-๔ ชั่วโมง ทรงสั่งงานตรงนี้ตรงนั้น แม้จะมีพระชนมายุมากขึ้น แต่ผมยังตามไม่ค่อยทันเลย ทรงจำได้หมดทุกอย่าง ผมยังจำไม่ค่อยได้ ต้องทรงไล่เรียงให้ฟังใหม่เรื่อยๆ”

“เวลามีทางออกอะไรก็ทรงออกมาเตือน อยากให้พวกเราฟังกันบ้าง อย่าเอาแค่นี้ดีสิน ฟังบ้างจะได้เข้าใจ ไม่ใช่ชื่นชม ประทับใจ แต่ไม่รู้หรือว่ารับสั่งเรื่องอะไร เพราะไม่ใส่ใจเพียงพอ เมื่อฟังแล้วก็พยายามใช้ความคิดใช้ปัญญาเป็นตัวนำทางด้วย”

“กระแสของโลกาภิวัตน์นำโดยกิเลสและตัณหา ใครฟังพระองค์ท่านไม่รู้เรื่อง แสดงว่านำโดยกิเลส ยอมรับไหมว่าสื่อทุกวันนี้เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการบริโภคสิ่งต่างๆ แล้วความจริงเป็นความจำเป็นไหมเพราะฉะนั้นระบบทุนนิยม บริโภคนิยม เสรีนิยม ล้วนมีกิเลสตัณหาเป็นตัวนำที่จะผลักดันให้เกิดการบริโภคอยู่ตลอดเวลา เมื่อคนหยุดบริโภค หรือทรัพยากรหมดให้บริโภคเมื่อไหร่ ระบบนี้ล่มสลายเหมือนความล่มสลายของระบบคอมมิวนิสต์ แล้วคนไทยก็เป็นหนึ่งที่ตามกระแสโลก เพราะคิดว่านั้นคือการพัฒนา ความเจริญของโลกกลัวตามไม่ทัน พระองค์ท่านจึงคิด “ระบบปัญญานิยม” ขึ้นมาเพื่อให้อยู่รอด ต้องรู้ด้วยปัญญา เพื่อจะได้ไม่ไปสู่ความพินาศ ซึ่งที่

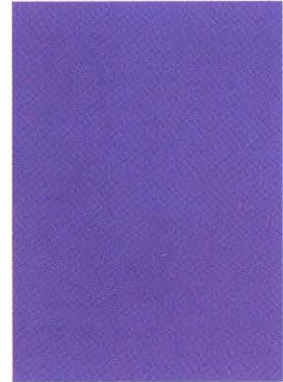
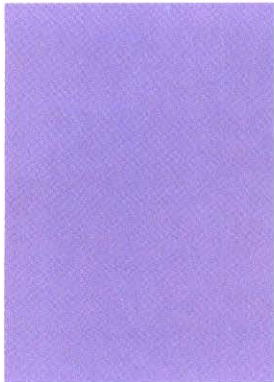
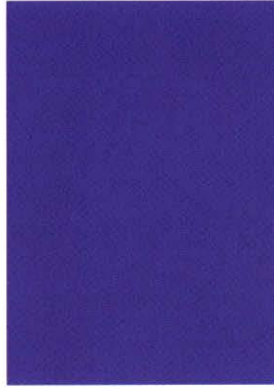
“แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงเหมือนแบบเราที่ขึ้นๆ ลงๆ ไปๆ พองๆ ทรงรักษามาตรฐานของพระองค์เอง ตกเย็นบิ๊บจะทรงออกกำลังพระวรกาย ทรงทำมาเป็นเวลาร่วม ๒๐ ปีแล้ว เวลาเสด็จฯ ออกงานก็เสวยแต่พอดี ไม่มีการเติม แต่เราพอสนุกปากก็เติมใช้ใหม่ กินจากความสนุกนี่คือการกินจากกิเลส ผมถวายงาน มายี่สิบกว่าปี เห็นเสวยอย่างไร พระราชจริยวัตรอย่างไร วันนี้ก็ยังเหมือนเดิมไม่เคยเปลี่ยน ทรงรักษาระเบียบวินัยในความเป็นอยู่ แต่ของเราทั่วไปมักตามใจตัวเองถึงบอกว่าความพอดีความพอเพียง ไม่ว่าใครก็รักษาได้”

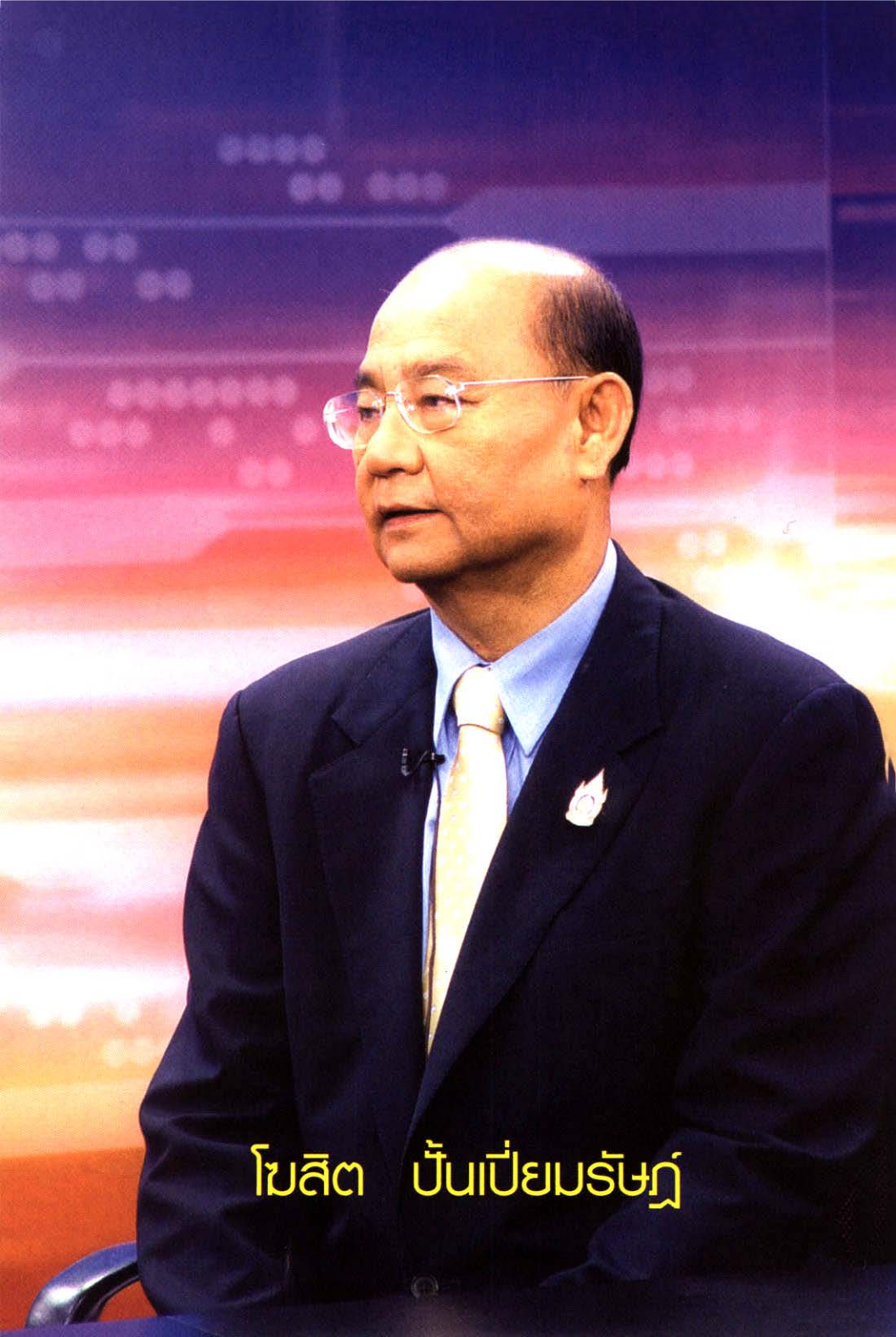
“สำหรับผมได้นำหลักปรัชญาความพอเพียงของพระองค์ท่านมาใช้ ตามที่ผมศึกษาที่เป็นหลักปรัชญาที่สังคมไทยนำมาจากหลักธรรมชาติ ซึ่งผมรู้และพบเห็นมาตั้งแต่เด็ก จริงๆ แล้วผมใช้ชีวิตในต่างประเทศมากกว่าในไทย เรียนจบอายุ สิบกว่าก็ไปอยู่เมืองนอกกลับมาอายุ ๓๐ ผมเคยเล่าให้ทุกคนฟังว่า รากแรกของผมที่ฝังหัวอยู่คือความเป็นอยู่แบบไทยต่างจังหวัด ครอบครัวผมมีฐานะ แต่สมัยก่อนคนรวยคนจนไม่แบ่งแยกกันเหมือนตอนนี้ ไม่ฟุ้งเฟ้อ คุณชวดเป็นคนหบดี ผ้า ซินชาดก็เอามาปะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ทำบุญไม่อั้น กินข้าวน้ำพริก ปลาหู เต็ดกระถินมาจิ้ม ลงไปในแม่น้ำเพชรบุรี เอาสวิงลงไปแป็บเดียวเดียวได้ปลา มา ครึ่งกระป๋องแล้ว ตะกร้าสานแล้วสานอีก คนในสังคมอยู่กันอย่างเอื้ออาทร ลูกนาไม่ ต้องมีสัญญาอะไรเลย ปีนี้ nálมไม่เป็นไร ปีหน้าแก้ตัวใหม่อยู่กันอย่างนี้ เป็น ภาพที่ฝังหัว ไปนอกก็ครั้งๆ ผมกลับมา ก็กลับสู่ที่เดิม เผอิญได้มีโอกาสถวายงาน พระองค์ท่านอีก ก็พบว่า นี่ละใช่เลย”

“ลูกๆ ของผมเห็นพ่อเป็นอย่างนี้ ก็ตาม ใส่ขาสั้นเดินลากรองเท้าแตะ ไม่เห็น ตามแฟชั่นอะไร เขาไปเมืองนอกตั้งแต่เด็กเหมือนกัน พอกลับมา ก็อยู่ในครอบครัวเหมือนเดิม ถึงบอกว่า รากแรกสำคัญมาก ฝังรากความเป็นไทยไว้ให้ได้ คนที่หลงปลื้มฝรั่ง คนพวกนี้ไม่มีราก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยิ่งกว่าพวกเราอีก ทรงพระ ประสูติกาล ที่ต่างประเทศประทับที่เมืองนอกมาตลอด

แต่ทรงมีรากแก้ว นั่นคือความเป็นไทย”

ហៃតិត ប័ណ្ណបៀមរត្យ

“ถ้าใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแกนในการดำเนินนโยบายของประเทศ ซึ่งไม่ใช่แต่ภาครัฐ แต่สำหรับทุกภาคส่วนของประเทศ จะเป็นทางเลือกที่ยั่งยืนในการพัฒนาประเทศ ”

คุณโฆสิต บั่นเปี่ยมรัษฎ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นทั้งนักวิชาการและนักบริหารซึ่งเป็นที่ยอมรับระดับประเทศ เมื่อครั้งรับราชการที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้บุกเบิกการพัฒนาชนบท โดยเชื่อมั่นว่าต้องทำให้ชาวชนบท “พึ่งตนเอง” ให้ได้ การพัฒนาจึงจะยั่งยืน และแม้ว่าต่อมาจะเข้าร่วมบริหารประเทศกับรัฐบาลหลายชุดในหลายกระทรวงด้วยกัน รวมทั้งเป็นประธานกรรมการบริหาร ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ก็ยังคงมุ่งมั่นในการพัฒนาความอยู่ดีมีสุขของคนไทยตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งหากหยิ่งลึกลงไปแล้วจะพบว่าเป็นเพราะท่านมี “วิถีชีวิตที่พอเพียง” มาโดยตลอดนั่นเอง

คุณโฆสิต เล่าถึงการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงว่า “ผมจะพยายามดูแลตัวเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ และในพุทธศาสนาก็บอกให้พึ่งตัวเองให้มาก จึงทำให้ผมประมาณตนเองอยู่เสมอ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมองว่าทำอย่างไรจึงจะสามารถทำให้ตัวเองเข้มแข็งขึ้น ซึ่งก็ไปตรงกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าด้วยเรื่องที่เราจะต้องมีภูมิคุ้มกัน ที่จะต้องสามารถอยู่ได้ด้วย

ตัวเอง มีเหตุมีผล พอประมาณ คือถ้าเราเริ่มจากที่ว่าเราต้องดูแลตัวเอง ก็ต้องประมาณตนเองว่าเราอยู่ตรงไหน แล้วก็ดูแลตัวเองให้อยู่ในกรอบนั้น และทำให้กรอบนั้นเข้มแข็งขึ้น ทำไปตามลำดับขั้นตอน และโดยส่วนตัว แล้วผมชอบอะไรที่ง่าย ๆ ไม่ต้องปั้นแต่งมากมาย ไม่ชอบอะไรที่ซับซ้อน ก็คงจะเรียกว่าพอเพียงได้”

“ส่วนการทำงานก็ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพียงแต่ต่างระดับกันคือ เมื่ออยู่ในระยะเริ่มต้นของการทำงาน คนอื่นเขาจะตัดสินใจให้เรา สิ่งที่ต้องใช้ก็คือการเพิ่มความสามารถของตัวเอง โดยการอ่านหนังสือและฟังคนอื่นมากๆ เมื่อเติบโตก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ต้องมีการตัดสินใจ ก็จะต้องเรียนรู้ว่าการตัดสินใจอะไรไปจะมีผลกระทบ ดังนั้น การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ต้องดูว่าตัวเองรอบคอบหรือไม่ ถ้าคิดว่าตัดสินใจถูกต้องแล้ว ก็ต้องดูว่าจะเกิดผลกระทบอะไรบ้าง และทำอย่างไรที่จะให้เกิดผลกระทบในทางลบหรือเสียหายน้อยที่สุด หรือไม่เกิดเลยก็ยิ่งดี โดยต้องมีวิธีการหลีกเลี่ยงในสิ่งที่จะทำให้เสียหาย

ก็คงเป็นเรื่องที่ใครๆ ก็ปฏิบัติกัน คือ มีทั้งนำไปใช้เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เสียหาย และนำไปใช้เพราะว่าเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ในแง่ที่ช่วยทำให้เราตัดสินใจได้เร็วขึ้น นี่ก็เป็นหลักกว้างๆ ที่ผมใช้ในการทำงาน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่สั่งสมเป็นความรู้ ก็คงสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เราใช้ความเพียร”

สำหรับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ของรัฐบาลชุดนี้นั้น ท่านเล่าให้ฟังว่า “เนื่องจากการพัฒนาประเทศมีทางเลือกหลายทาง แต่ละทางมีผลดีผลเสียแตกต่างกัน เรามีความเชื่อว่าการปรับใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทางเลือกที่เป็นทางรอดของประเทศไทย เพราะฉะนั้น สิ่งที่เรานำเสนอคือ ถ้าใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแกนในการดำเนินนโยบายของประเทศ ซึ่งไม่ใช่แต่ภาครัฐ แต่สำหรับทุกภาคส่วนของประเทศ จะเป็นทางเลือกที่ยั่งยืนในการพัฒนาประเทศ

การปรับใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลนี้เป็นการปรับใช้กับทุกภาคส่วน ซึ่งแต่ละส่วนไม่เหมือนกัน จึงไม่มีสูตรสำเร็จ ไม่มีการตั้งเกณฑ์ว่าต้องอย่างนั้น ต้องอย่างนี้ แต่เป็นเรื่องที่ต้องใช้เหตุผลและความรู้ รัฐบาลมีความเข้าใจว่า พื้นฐานสำคัญในการปรับใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือการใช้เหตุผล ความรู้ และมีคุณธรรม ซึ่งถ้าหากว่าเราเข้าใจพื้นฐานสำคัญเหล่านี้ถูกต้อง จะสามารถปรับใช้ได้ทุกภาคส่วน เกษตรกรสามารถใช้ความรู้ หรือกระบวนการเรียนรู้ทำให้มีฐานะทางอาชีพที่มั่นคงขึ้น พ้นจากภาวะความยากจน พ้นจากภาวะหนี้สินโดยพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ไม่ต้องรอใคร หรือไปร้องขอใคร ไม่จำเป็นต้องพึ่งใครต่อใครมากมายจนเกินขอบเขต”

“มีหลายคนมองว่าการปรับใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใช้ได้เฉพาะเกษตรกรชนบทเท่านั้น ไปใช้กับอย่างอื่นไม่ได้ เพราะว่าเป็นเรื่องของการค้าขาย การทำธุรกิจสมัยใหม่นั้น เป็นการเข้าใจผิด

ในฐานะที่ผมดูแลกระทรวงอุตสาหกรรมอยู่ในขณะนี้ ได้มีโอกาสพบและหารือกับนักอุตสาหกรรมจำนวนมากเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ ของการพัฒนาอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่สามารถชี้แจงได้ว่าการปรับใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมไม่ใช่สิ่งที่ทำไม่ได้ ทั้งยังเป็นประโยชน์อย่างน้อยใน ๒ เรื่องด้วยกัน เรื่องที่หนึ่งคือ ความคิดเรื่องกระบวนการเรียนรู้ การพึ่งตนเอง การมีคุณธรรมต่างๆ คนที่ไม่มีคุณธรรมไปค้าขายกับใครก็ไม่ยั่งยืน หรือหากไม่มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จะไปแข่งขันกับใคร ก็สู้เขาไม่ได้ เพราะฉะนั้น จึงเป็นรากฐานสำคัญที่หลายคนมองข้ามไป

เรื่องที่สอง คือ ธุรกิจมีความเสี่ยง เพราะฉะนั้น ถ้าเข้าใจคำว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะเข้าใจว่าในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภูมิคุ้มกัน คือความเสี่ยงจะต้องอยู่

ในระดับที่เรายอมรับได้ ความเสี่ยงก็เหมือนเชื้อโรค ถ้าเรามีภูมิคุ้มกันสูงมาก เชื้อโรคก็ทำอันตรายเราได้ยาก ยิ่งเรามีภูมิคุ้มกันมากเท่าไร เชื้อโรคก็ยังมีโอกาสทำอันตรายเราได้อยากมากเท่านั้น เพราะฉะนั้น การสร้างภูมิคุ้มกันคือการดูแลตนเองให้สามารถควบคุมความเสี่ยงได้”

“การดูแลตนเองหรือภาษาสมัยใหม่เรียกว่า “การบริหารความเสี่ยง” ไม่มีนักธุรกิจคนไหนที่ไม่เข้าใจความเสี่ยง แต่บางทีผลลัพท์ไม่ได้ยึดมั่นอยู่ในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ผลลัพท์ไปว่าไม่ต้องมีภูมิคุ้มกันก็ได้ นำขึ้นให้รีบดัก ถึงตรงนี้จึงฉวยโอกาสเมื่อเห็นว่ามีโอกาส แต่ลืมนึกไปว่าโอกาสต่างๆ ต้องตั้งอยู่บนสมมติฐานที่สำคัญคือ โอกาสที่มาพร้อมกับความเสี่ยงนั้นต้องรับได้ ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่นักธุรกิจหลายคนมานึกได้ภายหลังว่าไม่ได้ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

“การใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของอุตสาหกรรมต้องพูดกันอยู่เสมอว่า เกณฑ์สำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ไม่มีสูตรตายตัว แล้วแต่อุตสาหกรรมหรือกิจการ ซึ่งจะไม่เหมือนกันเลย การปรับใช้จึงต้องเริ่มจากการเข้าใจตัวเอง และสภาพธุรกิจของตัวเอง เพราะฉะนั้นกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ จึงสำคัญ นอกจากนั้น ยังต้องเข้าใจปัจจัยสำคัญที่เรียกว่าปัจจัยภายนอก เรื่องโลกาภิวัตน์และอื่น ๆ ด้วย”

“การปรับใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นอยู่กับหลายส่วน ขึ้นอยู่กับองค์กร ประสบการณ์ และการรู้จักตนเอง จะเห็นได้ว่าการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจส่วนรวมนี้จะเป็นที่ถกเถียงกัน เช่น การค้าเสรี ก็ไม่ใช่ทุกคนเห็นด้วย แต่รัฐบาลก็เชื่อว่าความพอดีอยู่ที่ว่าเราต้องมีการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ เพราะฉะนั้น การเชื่อมโยงกับต่างประเทศต้องใช้วิธีการลักษณะอย่างนี้ ประเทศก็ต้องดูแลตนเองให้ได้ แม้ว่าจะใช้วิธีการแบบคนอื่นแต่จะต้องไม่เกิดความเสียหายอย่างที่มีผู้คนหวั้นวิตก ก็คือ การดูแลตัวเองให้ดี”

เมื่อถามว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขของรัฐบาลอย่างไร ท่านอธิบายนว่า “ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขคือการให้ชุมชนร่วมกันคิด และกำหนดขึ้นเองว่าในชุมชนของเขาอยากจะมีอาชีพอะไรที่เหมาะสมกับพื้นที่ของเขา และเหมาะสมกับสถานการณ์การตลาดขณะนั้น เป็นการกำหนดตำแหน่งของชุมชน ซึ่งก็เหมือนกับการกำหนดตำแหน่งของประเทศหรือจังหวัด เช่น จะพัฒนาประเทศไทยให้เป็นแหล่งผลิตอุตสาหกรรมเกษตร หรือจะพัฒนาจังหวัดให้เป็นแหล่งส้มโอหวาน ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการจะให้เห็นว่ารายได้ของเขาจะมาจากไหน

ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขเป็นสิ่งใหม่ด้วยเหตุผลที่ว่า รัฐไม่ได้ไปถามว่าคุณต้องการอะไร แต่ให้มาช่วยกันคิดว่าหมู่บ้านนี้ ในอนาคตรายได้ของ

พวกเขาจะมาจากตรงไหนบ้าง ซึ่งก็แล้วแต่เขาจะเลือก โดยการเลือกนี้จะช่วยทำให้เกิดกระบวนการสนับสนุนให้เขาได้ทำและทำให้ได้ เพื่อให้เขาเก่งขึ้น เมื่อก่อนรัฐบาลจะเป็นคนคิดแทนว่าเขาควรจะทำอย่างไร ก็เอาคล้ายๆไปให้ ซึ่งก็เป็นความปรารถนาดี แต่ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เขาต้องการหรือร่วมกันคิด

การสนับสนุนให้เขาคิดเองดำเนินการเอง ซึ่งเขาอาจจะล้มเหลว แต่ก็ เป็นธรรมชาติของชีวิต เราต้องเคารพความคิดของเขา เขาอาจจะคิดผิดก็ไม่ใช่ไร เพราะเป็นการสนับสนุนให้เขาเริ่มคิด ไม่ควรสนับสนุนโดยการนำเงินไปแจก เราสนับสนุนให้เขาได้ทำตามความคิดของเขาตามควรแก่กรณี เพราะฉะนั้นนักทฤษฎีของยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขคือ “คุณต้องคิดและคุณต้องทำด้วย” ไม่ใช่ไปคิดแล้วมาบอกให้ส่วนราชการไปทำ เช่น ชาวบ้านคิดว่าเขาต้องการถนน คิดเสร็จก็ไปให้ อบต. หรือกรมทางหลวงชนบททำ แต่ยุทธศาสตร์นี้ไม่ใช่ เมื่อคุณคิดแล้วคุณต้องทำ เช่น คุณคิดเรื่องเกษตรอินทรีย์

คุณต้องไปทำเรื่องเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้คุณมีความรู้ และสามารถที่จะไปทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ทำปุ๋ยอินทรีย์ คุณก็ต้องมีกระบวนการที่จะดูแลบำรุงรักษาดินโดยไม่ใช้สารเคมี ซึ่งรัฐก็จะมึงบประมาณสนับสนุนเพื่อให้ทำเกษตรอินทรีย์ให้ได้หรือทำให้ได้ดี”

“ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขมี ๓ เรื่องที่เป็นแผนงานเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งคือ อาชีพ ผลิตภัณฑ์ชุมชน และการดูแลสิ่งแวดล้อมอีก ๒ เรื่อง เป็นเรื่องการสร้างความสามารถ และการให้เขาดูแลกันเอง เราต้องยอมรับว่าครอบครัวในชนบทอ่อนแอลง การพึ่งพิงระหว่างสมาชิกในครัวเรือนเป็นไปได้ยากขึ้น ทุกวันนี้จะมีผู้ถูกทอดทิ้ง เช่น สมาชิกอพยพไปทำงานที่อื่น เหลือแต่คนแก่หรือผู้ที่ไม่มีที่พึ่งอย่างเช่นเด็ก ๆ ชุมชนจึงต้องเข้ามาช่วยดูแลแก้ไข เพื่อเพิ่มกำลังทางความคิดให้ชุมชน ผมคิดว่าสังคมเราคงยังต้องให้คุณค่าของเรื่องนี้

รัฐบาลจึงอยากให้คุณมีความสามารถในการช่วยตัวเอง ดูแลตัวเอง ยิ่งเรามีคนที่มีความสามารถดูแลตัวเองมากเท่าไร ประเทศเราก็จะแข็งแรงมากขึ้นเท่านั้น การดูแลตัวเองก็คือการปรับตัว ไม่ว่าจะสถานการณ์จะเป็นอย่างไร ต้องทำให้ตัวเรามีภูมิคุ้มกัน และสามารถจัดการกับปัญหาได้ หากเราต้องรอให้คนอื่นซึ่งก็คือรัฐบาลมาจัดการให้ ในที่สุดแล้วก็จะกลายเป็นคนอ่อนแอ ชุมชน สังคม และประเทศก็จะอ่อนแอในที่สุด”

“รัฐบาลต้องสร้างความเข้าใจว่าเขาต้องนำไปปรับใช้ รัฐบาลเองก็ต้องปรับใช้เหมือนกัน และต้องเข้าใจว่าในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะ เป็นนโยบายอะไร การตัดสินใจเป็นเรื่องที่อยู่ภายใต้กรอบ ถ้าเราอยู่ในกรอบจะไม่สามารถทำให้ทุกคนเห็นด้วย แต่จะเป็นกรอบที่ไม่ทำให้ประเทศนี้สุดโต่ง ไม่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ไม่ทำให้เกิดความเสียหายในภายหลัง เรามั่นใจว่าการเดินในทิศทางนี้เรามีกรอบ กรอบนี้คงไม่สามารถทำให้ทุกคนมีความสุข บางคนจึงอาจไม่เห็นด้วย

แต่เขาก็เชื่อว่า เราไม่ได้ชะล่าใจ เราได้ดำเนินการผ่านขั้นตอนต่างๆ เป็นเรื่องที่ต้องปรับใช้กับทุกภาคส่วน ไม่ใช่ผลักดันให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ทำแต่ฝ่ายเดียว เราต้องทำด้วยกัน เพราะฉะนั้นหลายๆ คนค่อนข้างจะไม่ชอบใจเพราะว่าไม่เป็นรูปธรรม”

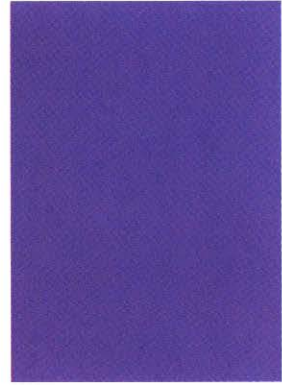
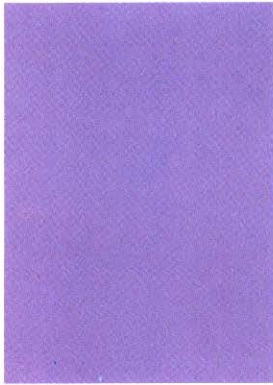
“การบริหารการพัฒนาประเทศเราต้องแข่งกับประเทศอื่นที่เก่งกว่า เหมือนการเรียนหนังสือ ยิ่งสูงยิ่งยาก ความยากที่จะชนะได้ก็คือความเข้าใจ และสนใจที่จะเรียนรู้ การที่เราทุกคนผ่านการศึกษามาไม่ว่าจะระดับไหนก็นับเป็นพื้นฐาน ทำให้ต้องพึ่งตนเองให้ได้

เราสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งนี้ชั่วชีวิต ไม่ใช่ความยากลำบากที่ไม่ได้ประโยชน์อะไร ซึ่งนับว่าเป็นแก่นแท้ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือยากลำบาก แต่ความยากลำบากนั้นสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์กับชีวิตแต่ละชีวิต และยั่งยืน”

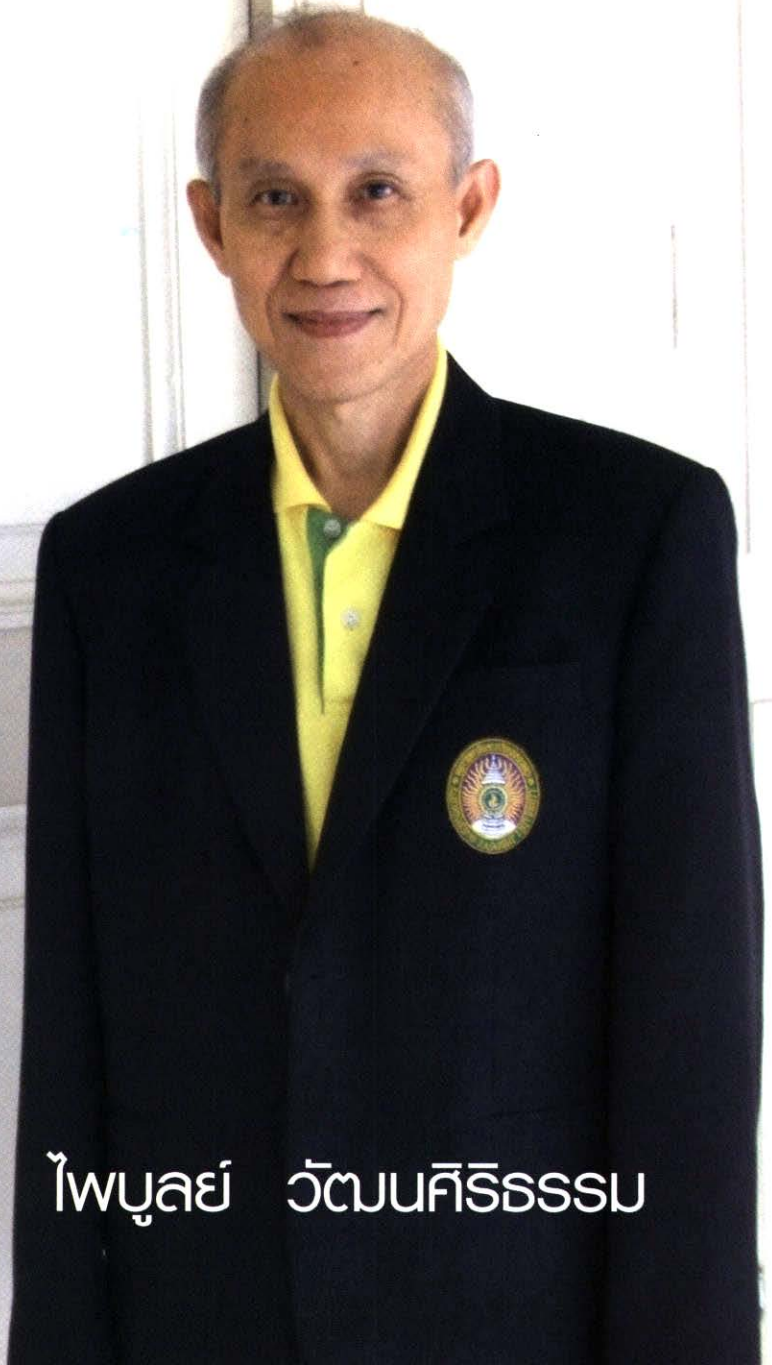
“การปลูกฝังเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ผมคิดว่าเป็นเรื่องของการประยุกต์มากกว่า คือการปรับใช้จะได้ผลก็ต่อเมื่อเราประมาณตัวเราเองได้ดีพอสมควร ต้องเริ่มที่ตัวเองก่อน ความยากจึงอยู่ที่การประมาณตัวเอง เพราะถ้าประมาณตัวเองผิดก็จะมีแต่ความทุกข์ความเสียใจ ถ้าเราประมาณตัวเองว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สูงไม่ได้ ก็จะไม่ทุกข์ไม่เสียใจและจะไม่ไปโทษใครว่าทำไมไม่มาช่วยเรา ฉะนั้น ถ้าเราประมาณตัวเองได้ก็ไม่ต้องไปทำให้คนอื่นมาเดือดร้อนกับเรา

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล แต่ละภาคส่วน ซึ่งต้องเข้าใจตัวเองก่อน แล้วจึงนำปรัชญา มาปรับใช้ การปรับใช้ที่ถูกต้องคือ ถ้าเข้าใจตัวเองได้ถูกต้องก็จะปรับใช้ ได้เหมาะสม ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพไหน ขอยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่า ไม่ว่าจะเราอยู่ในสภาพไหน เราสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ตลอดไป”

ပိတောက်ပိယံ့::

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม

“ชีวิตที่เป็นปกติสุขไม่จำเป็นต้องมีตำแหน่งอะไรหรือมีชื่อเสียง หรือมีเกียรติยศอะไร ชื่อเสียง เกียรติยศมาจากการที่เราทำสิ่งที่ดีก็ให้เป็นไปตามสภาพ ปัจจัย แต่ไม่ใช่สิ่งที่ผมจะไปชวนชวนว่าจะต้องมีชื่อเสียงหรือเกียรติยศ คนนับหน้าถือตา ไม่ใช่สิ่งที่ชวนชวน คือทำในสิ่งที่คิดว่าดีงาม ถูกต้อง เป็นคุณประโยชน์”

คุณไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นคนบ้านนาคุณ.นาคุณ อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา ชอบการมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย อยากรธรรมดาสามัญ ตลอดเวลาที่ผ่านมาได้มุ่งมั่นทำงานเพื่อพัฒนาชนบทและสังคมไทย โดยมีเป้าหมายเดียวกับแผนฯ ๑๐ คือเพื่อให้คนไทย “อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพระราชดำริ และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อเราได้นำมาขบคิดก็เห็นว่าเป็นเรื่องที่ดี คือน่าจะนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิต ในการทำงาน ในการพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคม ทำได้หมด แต่ถ้ามองว่าแล้วในชีวิตจะนำมาประยุกต์ใช้ได้เมื่อไร **ชีวิตของแต่ละคนมีความเป็นมาแล้ววิวัฒนาการไป ผมเองก็เช่นเดียวกัน วิถีดำเนินชีวิตที่เป็นมาตั้งแต่เด็ก ๆ จนถึงปัจจุบันค่อนข้างเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่ว่าอยู่มาวันหนึ่งก็นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้**

แนวทางที่ดีของตนเองจะทำให้เกิดผลที่ดี ถ้าวิเคราะห์ไปตามองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน ความรอบรู้ รอบคอบ เน้นคุณธรรมความดี ซึ่งในการปฏิบัติตามนั้นยอมดั้นตัวเอง และนำไปสู่ผลที่ดีก็คือมีชีวิตที่ราบรื่นมั่นคงมีความสุข มีความพอดีไม่สุดโต่งทางใดทางหนึ่ง ซึ่งน่าจะเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา”

“ผมคิดว่าน่าจะดูว่าทำแล้วเกิดประโยชน์อย่างไรน่าจะดีกว่า ถ้าทำพอประมาณ มีเหตุผล แต่ว่าขาดภูมิคุ้มกันก็จะทำให้เสี่ยง ไม่มั่นคงอาจจะเกิดภาวะที่เสียหายขึ้นได้ เพราะฉะนั้นก็ไม่ดี พอรู้ว่าไม่ดีเนื่องจากมีภูมิคุ้มกันน้อยไป ก็น่าจะปรับปรุงพิจารณาว่าจะทำอะไร เพื่ออะไร ให้เกิดประโยชน์อย่างไร

การมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางเหมือนกับธรรมชาติทั้งหลาย เป็นเครื่องชี้ขาดว่าอะไรดี เราทำได้แค่ไหนยอมเกิดผลแค่นั้น ทำได้สมบูรณ์ดีมากครบถ้วนมากก็เกิดผลมาก ถ้าทำได้สมบูรณ์น้อยครบถ้วนน้อย ขาดตกบกพร่อง ผลที่ได้ก็น้อยลงไป แต่ถ้าไปมองว่าใช่หรือไม่ใช่จะไม่เกิดประโยชน์อะไร ต้องดูว่าทำเช่นนี้แล้ว ถ้าได้ผลดีและคิดว่าดีแล้วก็ควรทำต่อไป ถ้าเห็นว่ายังไม่ดีนัก มีทางจะปรับปรุงก็ควรจะหาทางปรับปรุง อาจจะตรงหรือเบี่ยงเบนจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบ้างหรือแม้กระทั่งหลักธรรมต่างๆ ก็ไม่ใช่สาระที่จะพึงกังวลนัก トラบใดที่การดำเนินการนั้นนำไปสู่ความพยายามที่จะทำให้ดีได้”

“สำหรับผมใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายที่ไม่ต้องการวัตถุหรือทรัพย์สินมากนัก อะไรที่พอไปได้ อะไรที่อยู่ได้อย่างปกติตามสมควรก็พอแล้ว ไม่ต้องขวนขวายดิ้นรน ที่จะต้องมีให้มาก ไม่ต้องมีเงินทองมาก รู้สึกว่าชีวิตไม่เดือดร้อน ชีวิตมีความมั่นคง ครอบครัวยู้ออยู่ได้ สามารถที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลคนอื่นได้ตามกำลังที่มี แบบนี้ก็ถือว่าพอเพียง นอกจากเรื่องทรัพย์สินเงินทอง เรื่องอื่นก็เช่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งชื่อเสียงเกียรติยศ ก็ไม่ใช่สิ่งที่ผมให้ความสำคัญ คือไม่ได้ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของชีวิตที่เป็นปกติสุข

ชีวิตที่เป็นปกติสุขไม่จำเป็นต้องมีตำแหน่งอะไรหรือมีชื่อเสียงหรือมีเกียรติยศอะไร ชื่อเสียง เกียรติยศมาจากการที่เราทำสิ่งที่ดีก็ให้เป็นไปตามสภาพ บัจฉัย แต่ไม่ใช่สิ่งที่ผมจะไปชวนชวายเป็นจะต้องมีชื่อเสียงหรือเกียรติยศ คนนับหน้าถือตา ไม่ใช่สิ่งที่ชวนชวายเป็น คือทำในสิ่งที่คิดว่าดีงาม ถูกต้อง เป็นคุณประโยชน์ ถ้าทำแล้วจะได้ผลอย่างไร ก็แล้วแต่เหตุแล้วแต่บัจฉัย ทำไปไม่ได้วิตกกังวล ที่จะมุ่งให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง มุ่งที่จะได้ทำสิ่งที่ดีและเป็นธรรมมากกว่าที่จะไปหวังผลที่เราอยากได้ ผมคิดว่าน่าจะเป็นแนวทางเดียวกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำสิ่งที่คิดว่าตัวเองทำได้ อะไรที่ทำได้ ไม่ถนัดก็ไม่ทำ”

“การใช้ชีวิตกับครอบครัวของเราอยู่แบบเรียบง่ายตามควรแก่อัตภาพ ไม่เคร่งครัดเคร่งเครียดอะไร ไม่ไปชวนชวายเป็นจะต้องให้เป็นครอบครัวที่มีชื่อเสียงใหญ่โต เพราะฉะนั้นผมเองและครอบครัวก็ใช้ชีวิตแบบพอประมาณตามกำลังความสามารถของเรา ส่วนจะเกิดผลอะไรก็แล้วแต่ไม่ได้ถือเป็นการมุ่งมั่น เช่น ขณะนี้ต้องมารับตำแหน่งรัฐมนตรีก็ไม่ใช่ว่าเป็นสิ่งที่เคยคิดจะทำ หรือคิดที่จะชวนชวายให้เกิดขึ้น พยายามหลีกเลี่ยงด้วยซ้ำไป ผมถนัดที่จะทำงานในภาคประชาชนแบบคนธรรมดาสามัญ

เมื่อเหตุการณ์บ้านเมืองผันเปลี่ยนทำให้นำมาซึ่งการแต่งตั้งรัฐบาลชั่วคราวที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ ก็ได้รับการสรรหาทาบทาม เมื่อเป็นเช่นนี้รู้สึกเป็นหน้าที่ที่ต้องรับมาทำ แต่ถ้าถามว่าเป็นสิ่งที่อยากทำหรือเปล่าตอบว่าเป็นสิ่งที่เห็นว่าควรทำ เนื่องจากเมื่อได้รับการร้องขอ ถ้าให้สมัครมาเป็นคงไม่สมัครและเมื่อได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีแล้ว ก็เห็นว่าสมควรลาออกจากกรรมการคณะต่างๆ ทั้งหมด เนื่องจากต้องใช้เวลากับงานในตำแหน่งรัฐมนตรีให้เพียงพอสำหรับการขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลและของกระทรวงที่ผมดูแล”

“ผมมีลูก ๒ คน ผู้ชาย ๑ คน และผู้หญิง ๑ คน ทั้งสองคนแต่งงานแล้ว เราใช้ชีวิตเน้นไปทางเรียบง่ายไม่ใช่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ใช่ชั้นสูง ค่อนข้างธรรมดาๆ การกิน การอยู่ การแต่งกาย การใช้ชีวิตทั่วไป กิจกรรมต่างๆ คิดว่าอยู่ในขั้นที่ทั่วไปในทางพอเพียง ก็คือว่าพอประมาณ มีเหตุมีผล ไม่สุดโต่ง เราเน้นในเรื่องคุณธรรม ความดีเท่าที่จะทำได้ ไม่ได้เน้นเรื่องจะต้องเก่ง จะต้องเลิศเหนือคนอื่น ไม่ได้เน้นตรงนั้น ให้ความสำคัญเป็นที่ตั้งมากกว่า

ถ้าทำได้ในเชิงวิชาสี่พินเชิงความสามารถ ได้แค่ไหนก็แค่นั้น ผมและภรรยาก็ไม่เคยไปเร่งรัดลูกให้ต้องไปแข่งขัน จะต้องได้ที่นั่นที่นี้ในเรื่องที่ทำงาน ให้เขาคิดเอง ตัดสินใจเอง อาจจะมีข้อมูลให้บ้าง ข้อเปรียบเทียบให้ทราบ แต่โดยทั่วไปลูกเขาคัดสินใจของเขาเอง ในเรื่องการเรียนรู้ การมีครอบครัว ทั้งลูกและภรรยาไม่ใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อ หรือว่าเน้นความสุขสบาย เน้นทรัพย์สินเงินทองไป แต่เน้นแบบพอประมาณ มีกินมีใช้ตามสมควร ชีวิตไม่ได้ฮั้วฮัดฮัดสน แต่ไม่ได้ฟุ้งเฟ้อ”

“ผมไม่ค่อยมองเรื่องตำแหน่งเรื่องยศถาบรรดาศักดิ์ ความสำเร็จในชีวิต ถือเป็นความเป็นไปในชีวิต ในสถานการณ์หนึ่งเราก็เล่นบทหนึ่ง แต่พออีกสถานการณ์หนึ่งเราก็ต้องเล่นอีกบทหนึ่ง คือไม่เคยขวนขวายที่จะเป็นอะไร ถึงได้เป็นก็ไม่ได้มองว่าเป็นความสำเร็จอะไร มันเป็นเช่นนั้นเองทุกอย่างก็เป็นไปตามสภาพตามเหตุตามปัจจัย”

“คนเราทุกๆ ไป ควรจะใช้ชีวิตแบบธรรมดาๆ มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล ไม่วิเศษ ไม่แปลกแยก ไม่สุดโต่ง ธรรมดาสามัญเรียบง่าย ไม่เรื่องมาก ไม่ฟูฟัว ทำให้ชีวิตสบายไม่เคร่งเครียด และเน้นเรื่องคุณธรรม ความดีเพราะคุณธรรมความดีเป็นฐานที่มั่นคงของชีวิต เปรียบเสมือนเป็นรากแก้วของต้นไม้ที่มั่นคงแข็งแรง ถ้าเป็นบ้านเรือนก็เหมือนกับเสาเข็ม ที่ยึดบ้านเรือนให้มั่นคงอยู่รอด ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเปรียบเทียบไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เหมือนกับเสาเข็มที่ตอกไว้ให้บ้านมั่นคง

คุณธรรมความดีก็เปรียบเสมือนเสาเข็ม เปรียบเหมือนรากแก้ว เพราะการปฏิบัติคุณธรรมความดี ทำให้เกิดความสุข ความพอใจ ความมั่นคงในจิตใจ ชีวิตที่ธรรมดาๆ เรียบง่ายมีคุณธรรมความดีรวมถึงความขยันอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาอย่างที่ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแนะนำ ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสามัญสำนึกที่เราคิดได้

ขณะเดียวกันก็ให้ความรู้ด้วย รู้จักคิดพิจารณาเพื่อให้เห็นว่าอะไรดี อะไรควร ก็ทำตามนั้น ใช้ชีวิตง่าย ๆ สบาย ๆ มีคุณธรรมความดี มีความรู้ นำไปสู่ความสามารถที่จะได้ดูแลตัวเองได้ ช่วยคนอื่นได้ แค่นี้ก็เป็นชีวิตที่พอเพียง”

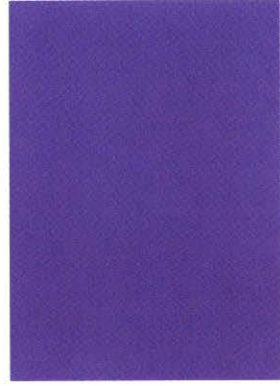
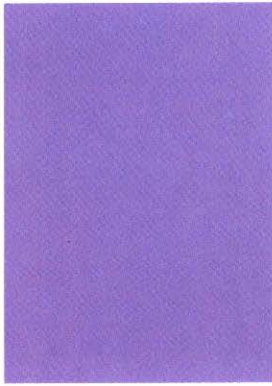
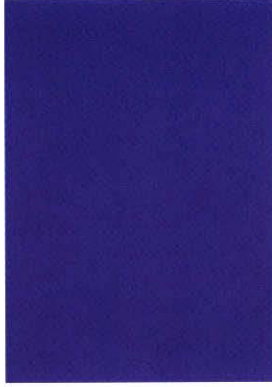
“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตแบบปกติธรรมดา โดยการทำความดี สร้างความรู้ความสามารถ การพัฒนาสิ่งที่เป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อคนอื่น ต่อส่วนรวมและไม่ต้องเร่งรีบมาก เพื่อจะได้ดูแลตนเองได้ ไม่ใช่จะต้องคิดอะไรให้ยิ่งใหญ่เอาไปชมคนอื่น ไปเอาประโยชน์จากคนอื่น การคิดทำอะไรที่ดีขึ้น พัฒนาขึ้น อาจจะทีละเล็กละน้อยแต่ทำไปเรื่อยๆ น่าจะดีกว่าการคิดอะไรแบบก้าวกระโดด จะเป็นภัย อาจจะฟูฟ่า ตื่นเต้น แต่มักจะทำให้เกิดความเสียสมดุล เกิดความแตกร้าง เช่นคนกลุ่มหนึ่ง ประเทศกลุ่มหนึ่ง ที่มีความเหนือคนหรือประเทศอีกกลุ่มหนึ่ง ก็เลยใช้ความเหนือกว่ากับคนหรือประเทศที่ด้อยกว่า ก่อให้เกิดความตึงเครียด เป็นปฏิปักษ์ ซึ่งในที่สุดก็ย้อนกลับมาทำลายผู้ที่มีกำลังมากที่ไปเอาเปรียบเขา แต่การย้อนกลับมาอาจจะใช้เวลาหลายสิบปีหรือบางที่ถึงร้อยปี

ฉะนั้น สังคมมนุษย์อยู่ด้วยกัน ก็ควรอยู่ด้วยกันแบบเกื้อกูล ที่ภาษาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ บอกว่า “อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” คืออยู่อย่างมีความสุข แต่เป็นสุขร่วมกัน ไม่ใช่สุขเฉพาะตัวพยายามให้สุขกับคนอื่น ถ้าถือว่าดีกว่าคนอื่นเป็นชัยชนะ อย่างนี้ทำให้เกิด

ความเคร่งเครียด และแตกร้างขึ้นในสังคม ดีกับคนบางส่วนแต่ไม่ดีกับอีก
ส่วนหนึ่ง ก็จะเป็นความดีแบบชั่วคราวแบบไม่แท้จริงยั่งยืน แต่ถ้าเราเน้นการ
อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน สร้างความเป็นปกติสุขสันติสุขร่วมกัน มีคุณธรรม
มีเมตตากรุณาที่จะเกื้อกูล ใช้ปัญญาความรู้ปรับปรุงในสิ่งที่ควรปรับปรุง
อาจจะทีละเล็กละน้อย แต่ทำไปเรื่อยๆ มนุษย์ก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมี
ความสุขและมีพัฒนาการที่ดีขึ้นไปเรื่อยๆ

เหมือนกับเราเดิน ไม่จำเป็นต้องวิ่ง เดินทีละก้าว แต่เดินไปเรื่อยๆ
เราจะก้าวหน้าไปเองโดยไม่ต้องเหนื่อย ไม่ต้องเคร่งเครียด ถ้าเราวิ่งจะมีคน
จำนวนหนึ่งไปได้ แต่คนจำนวนหนึ่งไปไม่ได้ ถ้าเราเดินจะไปด้วยกันได้ทั้งหมด
สังคมจะสันติสุข รวมแล้วดีกว่า เพราะมีพัฒนาการที่เป็นพัฒนาการแบบ
ไม่แตกร้าง ไม่แยกส่วน เป็นพัฒนาการแบบไปด้วยกัน เป็นพัฒนาการที่ค่อยๆ
ดีขึ้นร่วมกัน คิดว่าแบบนี้เป็นแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง น่าจะดีกว่าการพัฒนา
แบบก้าวกระโดด แบบเร่งรีบ แบบแข่งขัน ตัวใครตัวมัน ถึงแม้จะเห็นความ
ก้าวหน้าทางวัตถุหรือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็ตาม แต่ผมเห็นว่าการ
ก้าวหน้าที่ละน้อยและก้าวหน้าอย่างมั่นคง จะเป็นความก้าวหน้าที่
สร้างคุณประโยชน์ร่วมกัน ก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่น มีความอยู่เย็น
เป็นสุข ร่วมกันได้ดีกว่า”

ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา

“เพราะเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ไม่มีคำตอบที่จะเป็น
บรรทัดฐาน แต่ให้ยึดตามพระราชดำรัสว่า ใช้ได้ตราบใดก็ไม่เบียดเบียน
ตัวเองและผู้อื่นเป็นดีที่สุด”

ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแต่งตั้งขึ้นภายใต้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๖ เพื่อสร้างกระแสให้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบความคิด หรือส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยทุกคน บอกเล่าถึงความเป็นมาและแนวคิดที่ชัดเจนของเรื่องนี้

ดร.จิรายุเล่าว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางของความพอเพียงในการใช้ชีวิต ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชดำรัสไว้ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๗ เป็นต้นมา เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้ประชาชนระลึกไว้ตลอดเวลาถึงความพออยู่ พอดี พอกิน อันนำมาซึ่งความสุขสงบอย่างยั่งยืน

จนกระทั่งช่วงปี ๒๕๔๐-๒๕๔๒ เป็นช่วงที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในไทยแบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เรียกว่า วิกฤติต้มยำกุ้ง ตอนนั้นคนไทยทุกคนวิตกกังวลมาก เพราะมีผลกระทบต่อตัวเองและส่วนรวม ช่วงนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกมาพระราชทานหลักคิดแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ปัญหา ทำให้ขวัญและกำลังใจของคนไทยดีขึ้น”

“ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีความคิดว่าแนวทางที่พระองค์ท่านพระราชทานไว้เป็นแนวทางที่ดี น่าจะเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดวิกฤติขึ้นอีก จึงอัญเชิญปรัชญานี้มาเป็นปรัชญานำทางใน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่ง มาร่วมกันประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นเป็น คำนิยามของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทูลเกล้าฯ ถวายขึ้นไป พระองค์ท่านก็ ทรงปรับปรุงแก้ไข แล้วพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำออกมาเผยแพร่ได้เมื่อ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๒”

“จากนั้นสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI) ได้จัดสัมมนา เรื่องปรัชญานี้ มีคนจากหลายฝ่ายไปร่วมสัมมนาต่างสนใจมาก แต่เกรงกันว่าเมื่อต่างคน ต่างนำมาใช้จะไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเท่าไร จึงเกิดข้อสรุปว่าสภาพัฒน์ น่าจะ เป็นเจ้าของเรื่องและหาคนมาทำงานเต็มเวลา จึงตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นเพื่อ ขับเคลื่อนและประสานกับทุกจุดที่สนใจในเรื่องนี้ โดยเขาเห็นว่าผมเคยมี ประสบการณ์การทำงานมาหลายด้าน ทั้งทางธุรกิจและ NGO จึงน่าจะเข้ามา ช่วยงานนี้ได้ โดยสภาพัฒน์ ทำหน้าที่จัดงบประมาณในการดำเนินการขับเคลื่อน”

“ถ้าผมจะสรุปถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ให้คนทั่วไปในระดับ บุคคลและครอบครัวที่จะใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตนั้นต้องคำนึงถึงหลัก ๓ ประการที่มีความสำคัญเท่าๆ กัน คือ ประการที่ ๑ ความมีเหตุผล เช่น เมื่อเรา ต้องการให้คนในครอบครัวกระทำหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การประหยัด เราก็ต้องหาความรู้ แล้วใช้ความรู้นั้นหาเหตุผลเพื่อใช้อธิบายกันในครอบครัวได้ว่า ทำไมถึงต้องประหยัด ประหยัดแล้วมีผลดีอย่างไร ประการที่ ๒ ความพอประมาณ เดินสายกลาง ไม่ใช่เรามีความรู้ มีเหตุผลอธิบายแล้ว เราก็จัดการเปลี่ยนหน้ามือ เป็นหลังมือ บังคับให้ทุกคนในครอบครัวมาประหยัดแบบบีบบังคับนั้นไม่ถูกต้อง ต้องทำ ในลักษณะพอประมาณ คือใช้ความรู้ ความมีเหตุผล แล้วค่อยๆ ไน้มน้าวเขาให้ทำตาม ค่อยเป็นค่อยไป ประการที่ ๓ คือ ทำอะไรต้องมีภูมิคุ้มกัน อย่าเสี่ยงเกินไป เพราะ ความไม่แน่นอนในครอบครัวที่อาจจะเกิดขึ้นได้นั้นมีเยอะ เช่น ความเจ็บไข้ได้ป่วย หรือเกิดเหตุไม่คาดฝัน อย่างผมก็เหมือนลูกจ้างทั่วไป มีรายได้เป็นเดือนๆ เขาก็หัก ภาษี ณ ที่จ่าย แต่ตอนที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจปี ๒๕๔๐ ค่าเงินบาทลด ถึงปลายปีเขา บอกว่าที่หักภาษีไว้ไม่พอ ต้องจ่ายเพิ่ม แต่ภวะนั้นรายจ่ายสูงกว่ารายได้แล้ว ถ้าผม ไม่มีเงินเก็บเลยคงลำบาก ก็เอาเงินเก็บตรงนั้นมาจ่าย”

“หรือกรณีที่มีความเจ็บป่วยของคนในครอบครัวเกิดขึ้น เราต้องมีความไม่ประมาทและมีการเตรียมตัวเป็นภูมิคุ้มกันว่าเราจะดูแลให้กำลังใจกันอย่างไร พาไปรักษาที่ไหน กว่าจะรักษาหายต้องช่วยกันอย่างไรบ้าง แล้วถ้าเรามีการเก็บเงินไว้ในกรณีฉุกเฉินนี้ เราก็จะมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษาลดน้อยลง อันนี้จะทำให้ครอบครัวมีความสุข ไม่เดือดร้อน”

“หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีแค่ ๓ อย่างนี้ นอกเหนือจากนี้ก็มีพระบรมราโชวาทที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ร่วมกับปรัชญานี้ คือมี**เงื่อนไขของคุณธรรม** ประการต่างๆ หมายความว่า ถ้าเราอยากได้ก็ไม่ใช่ว่าอยากได้แล้วจะปรากฏขึ้นมา เราต้องออกแรงให้ได้สิ่งต่างๆ นั้นมา โดยมี **ความเพียร ความอดทน ความซื่อสัตย์ สุจริต รวมถึงเงื่อนไขความรู้ คือ รอบรู้ ความรอบคอบ ระมัดระวัง** อันนี้ก็ช่วยกันได้ในครอบครัว เช่น คนคนหนึ่งมีความคิดอยากทำอย่างนี้ อีกคนคอยเตือนสติให้ใจเย็นๆ ค่อยๆ คิดอย่างรอบคอบ คือใช้ความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความรอบคอบ ระมัดระวัง”

“นอกจากนั้นยังมีสิ่งหนึ่งที่ผมคิดว่าสำคัญมากต่อปรัชญานี้คือ เคยมีพระบรมราโชวาทว่า ในการที่จะยึดปรัชญานี้ **ต้องดูแลตัวเองและครอบครัวให้ดีก่อน ทั้งต้องไม่เบียดเบียนตัวเอง และไม่เบียดเบียนคนอื่น** เพราะถ้าเราเบียดเบียน ไม่ดูแลตัวเองแล้วคงไม่สามารถไปช่วยใครหรือทำประโยชน์ต่อส่วนรวมได้แม้พระองค์ท่านยังเคยรับสั่งว่า ถ้าประเทศเราประพฤติตัวแบบนี้ คือดูแลตัวเองและดูแลคนในประเทศได้ดีพอควร ไม่โลภมาก แล้วยังสามารถช่วยประเทศอื่นๆ ได้ด้วย อย่างนี้โลกก็จะเกิดสันติสุข”

“ส่วนวิถีชีวิตของผมและครอบครัวนั้น ผมไม่รู้จะเป็นประโยชน์พอเป็นแบบอย่างได้หรือไม่ เช่น การแต่งกายของผม มีทั้งที่ใช้เป็นของแบรนด์เนมราคาสูงหน่อย เช่น ชุดสูทและรองเท้า เพราะผมเห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพ อายุการใช้งานแล้ว ใช้ได้นาน คุ้มค่า ไม่ล้าสมัย กับของธรรมดาราคาไม่สูง แต่คุณภาพใช้ได้ เช่น เสื้อเชิ้ต เน็คไท ฯลฯ ซึ่งผมก็แต่งผสมผสานกันไป เรื่องการใช้สินค้าแบรนด์เนมนี้ หลายคนอาจมองว่าเป็นการสิ้นเปลือง แต่ในหลักปรัชญาบอกไว้ว่า ถ้าเรามีความสามารถที่จะจับจ่ายซื้อหาได้ ไม่เดือดร้อน แล้วของนั้นมีคุณภาพดี ใช้ได้นาน คุ้มค่า ก็ถือว่าใช้ได้”

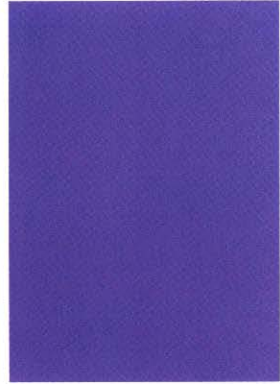
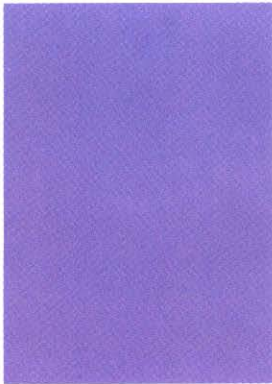
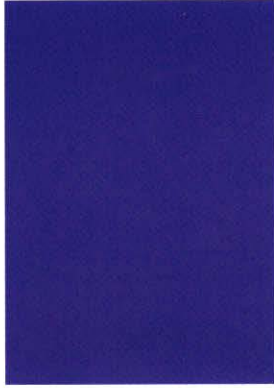
“หรืออย่างเรื่องการเก็บออมการเงินนั้น ผมอยากแนะนำว่าอัตรา สัดส่วนการเก็บออมนั้นควรมีกำหนดให้ชัดเจนทุกเดือน เช่น สมมติว่ามีเงิน ๑๐๐ บาท ก็เก็บไว้สัก ๒๐ บาท เอาไว้เผื่อเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยฉุกเฉินจะได้มีไว้รักษา หรือเกิดเหตุจำเป็นอื่นๆ ขึ้นกระทันหัน แต่เพื่อไม่ให้เครียดเกินไป อาจจะมีเก็บมาแล้ว สัก ๔ เดือนแล้วในเดือนที่ ๕ รู้สึกว่าทำงานมาหนักละ ขอใช้จ่ายอะไรนิดหนึ่งเพื่อให้ ชื่นบาน อาจจะมีช้สัก ๑๐ บาทจาก ๒๐ บาทก็ได้ คือเก็บน้อยลง ๑๐ บาท แต่ไม่ใช้มี ๑๐๐ บาทใช้ ๒๐๐ บาท แล้วต้องไปกู้หนี้ยืมสินหรือกู้จากบัตรเครดิตซึ่งเขา คิดอัตราดอกเบี้ยสูง อย่างนี้ลำบากแน่ และถ้าใครมี ๑๐๐ บาท จะเก็บไว้ ๕๐ บาท เพื่อไปลงทุนหรือเพื่ออนาคตก็ได้ ถ้าเขาเก็บแล้วไม่เดือดร้อน แต่ถ้าเขาต้องเลี้ยง ครอบครัวยุ้ย หากเก็บแล้วคนที่เหลือต้องอดอยากมานั่งดูหน้ากันอย่างนี้ก็ไม่เหมาะ ซึ่งเรื่องนี้ไม่มีสูตรสำเร็จ ขึ้นอยู่กับแต่ละคนไปดัดแปลงกันเอง”

“สำหรับครอบครัวผมนั่นที่พอจะบอกได้คือ ครอบครัวผมจะรับประทาน อาหารกันที่บ้าน บอกกันว่าใครชอบอะไรก็ซื้อมาทานร่วมกัน นานๆ เขารู้สึกเบื่อก็ออกไปทานข้างนอกบ้าง นี่ก็เป็นแนวทางในการประหยัด หรืออย่างลูกสะไภ้ของผมคน หนึ่งชอบทำต้นไม้ ผมบอกดีแล้ว มอบหมายรับผิดชอบดูแลต้นไม้ในสวนที่บ้าน ทุกคน ก็ได้รับประโยชน์จากสวนนั้น ลูกชายกับลูกสะไภ้อีกคนที่ไม่ชอบต้นไม้ แต่ก็ได้ ประโยชน์จากการเห็นต้นไม้ที่สวยงาม”

“นี่เป็นตัวอย่างพื้ๆ แบบหาความพอประมาณ ความพอดีในครอบครัว ผมคิดว่าตรงนี้ในแต่ละครอบครัวต้องไปแสวงหาแล้วจัดขึ้น ซึ่งต้องให้อยู่ใน ความพอใจของทุกคนในครอบครัวด้วย

เพราะเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ไม่มีคำตอบที่จะเป็น บรรทัดฐาน แต่ให้ยึดตามพระราชดำรัสว่า ใช้ได้ตรงใดที่ไม่เบียดเบียนตัวเอง และผู้อื่นเป็นดีที่สุด”

ดร.อำพน กิตติอำพน

“เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงคือความสุข ความสุขที่เกิดจากความพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน แต่ทำอย่างไรเราจึงจะไปถึงความสุขนั้นได้ พระองค์ท่านทรงชี้แนะว่า จะต้องใช้ความคิดและความรู้ จะต้องมีความริเริ่ม และต้องมีความเพียร”

ดร.อำพน กิตติอำพน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครอบครัวยังย่ำรากของความพอเพียงให้ตั้งแต่ยังเด็ก ส่วนด้านชีวิตการทำงาน ได้ชื่อว่าเป็นเลขาธิการสภาพัฒน์ที่ไม่อยู่แต่บนหอคอย มักไปศึกษาความพอเพียงตามท้องถิ่นต่างๆ อยู่เสมอในช่วงวันหยุด จึงนับว่าเป็นผู้หนึ่งที่ได้คลุกคลีกับเศรษฐกิจพอเพียง และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ทั้งในชีวิต และการทำงาน

“คุณพ่อผมเป็นนายแพทย์ที่ทำงานให้กับมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ซึ่งไม่ได้มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีนัก แต่สำหรับคุณแม่ค่อนข้างจะเติบโตในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี เพราะฉะนั้นในจุดเริ่มต้นของผม จึงมาจาก ๒ ฐานะทางเศรษฐกิจ

ผมอยู่ที่ห้องแถวตรงสะพานดำ ซึ่งชั้นล่างถูกใช้เป็นคลินิกของคุณพ่อ และเราก็อยู่ข้างบนตั้งแต่เด็ก ตอนหลังพอคุณพ่อก็มีฐานะดีขึ้น เราก็ย้ายไปอยู่ที่ถนนเพชรบุรี แต่ผมก็ไม่ได้อยู่ที่บ้านตลอด

ชีวิตผมเริ่มต้นเติบโตในสลัมบ้านญวน เพราะผมถูกส่งไปอยู่โรงเรียนประจำกับครู ผมเรียนรู้ชีวิตใน ๒ รูปแบบมาตลอด ใน ๕ วันทีไปโรงเรียนจะนอนในมุ้งอยู่ที่สลัมบ้านญวน และอีก ๒ วันก็นอนห้องแอร์ที่บ้านผม ผมมีเพื่อนตั้งแต่เกเรที่สุด จนกระทั่งตอนนี้บางคนเป็นหลวงพ่อกี่มี

ผมเติบโตมาในครอบครัวที่นับถือพุทธศาสนา แต่ผมก็เรียนอยู่ในโรงเรียนที่เป็นคริสต์ศาสนา สิ่งสำคัญที่สุดที่ผมได้เรียนรู้ก็คือ ทั้งในส่วนที่เป็นครอบครัวของผมคือพ่อแม่ ผมได้เห็นความลำบากของแม่ที่ต้องช่วยพ่อทำคลินิกทุกวัน พ่อทำงานอย่างหนักเพื่อหาเงินมาเลี้ยงลูก เวลาเราเข้าไปหาญาติทางด้านคุณแม่ที่ค่อนข้างมีฐานะ เราก็รู้ถึงความแตกต่างของระดับรายได้ที่พวกพี่ ป่าน้ำ อ่า เขาค่อนข้างจะดีกว่าทางคุณพ่อ แต่พอเราไปอยู่ในสลัมบ้านญวน หลังโรงเรียนเซนต์คราเบรียล ผมก็เห็นความยากไร้ของคนที่เป็นคนจนที่ลำบากกว่าในส่วนที่ผมคิดว่าผมลำบากอยู่แล้ว

เพราะฉะนั้น ชีวิตผมเติบโตมาในลักษณะของทวิลักษณ์ใน ๒ ชั่วโมงตลอดเวลา ทั้งในด้านกายภาพของความเป็นอยู่ และในด้านของสถานะเศรษฐกิจที่แตกต่างกันตลอดเวลา”

“ผมไม่รู้จักหรือทราบดีว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างไรเมื่อสมัยที่เป็นเด็ก แต่ผมเห็นสภาพของความแตกต่างมาโดยตลอดในชีวิต จนกระทั่งวันหนึ่งผมมารับราชการที่กระทรวงเกษตรฯ แล้วผมก็เริ่มเรียนรู้การใช้ชีวิตชนบทของเกษตรกร

วันที่ผมมีลูกชายคนแรกแล้วผมต้องออกไปเดินที่จังหวัดมหาสารคาม ผมเริ่มเห็นมิติของคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน ของสังคมในเมืองที่ต้องพึ่งพากลไกตลาดคือ รายได้และเงิน เป็นจุดหลักของการดำเนินชีวิต

แต่ในขณะเดียวกัน สภาพที่ผมได้เรียนรู้ในสังคมชนบท ที่ผมมีความเข้าใจว่าแล้งแค้น ยากจน แต่กลับอุดมไปด้วยคุณภาพในเชิงของความเอื้ออาทร การดูแลซึ่งกันและกัน แม้กระทั่งการที่ผมไปเห็นเด็กคนหนึ่ง

ซึ่งอายุใกล้เคียงกับลูกชายผม ประมาณ ๖-๗ เดือน ในวบหนึ่งของความคิดก็รู้สึก สงสารเขาว่า ทำไมเขาถึงต้องอยู่ในสภาวะที่แวดล้อมอย่างนี้ แต่มิติที่ผมเอา มาประเมินเขา เป็นมิติทางด้านทุนนิยม แต่ในขณะที่เดียวกัน ผมก็เห็นเขามีความสุข

เมื่อได้เริ่มทำงานมากขึ้น ๆ ได้สัมผัสกับประชาชนมากขึ้น ผมถึง เริ่มเข้าใจว่า ข้อแตกต่างในมิติต่างๆ ตั้งแต่ที่ผมเกิดมา ได้เรียนรู้ ได้มี ประสบการณ์ และสัมผัสมาด้วยตัวเอง ระหว่างความจนกับความรวย ซึ่งสังคมวางมาตรฐานในการวัดนั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องนัก แต่ความสมดุล หรือว่าความที่เราใช้มิติอื่นๆ เข้ามาใช้ในการพิจารณา จะเห็นแนวทางไป สู่ความสุขที่ยั่งยืนมากขึ้น ในจุดนี้ เมื่อ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ผมได้มีโอกาสเข้าไป ศึกษาแนวทางทฤษฎีใหม่ตอนที่อยู่กระทรวงเกษตรฯ แล้วก็เริ่มศึกษาแผนฯ ๘ และแผนฯ ๙ ซึ่งผมได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการยกร่างแผนฯ ๘ ผมเริ่มเห็น แสงสว่างของหลักการเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นถึงแนวทางในการปฏิบัติ โดยอาศัยความรอบรู้ วิเคราะห์ วิจารณ์ที่ลึกซึ้ง ควบคู่กับคุณธรรม

วันที่เขียนในแผนฯ ๑๐ ว่าคุณธรรมนำความรู้ ก็นึกถึงตอนที่เรียน หนังสืออยู่ที่โรงเรียนเซนต์คธาเบรียล ทั้งที่เป็นคนพุทธ แต่แก่นของศาสนาที่เน้น ให้เราเข้าใจถึงความเมตตา ความกรุณา ความขยันหมั่นเพียรเหมือนกับตรา สัญลักษณ์ของโรงเรียนที่เขียนไว้อย่างชัดเจนว่า คุณธรรม จริยธรรม และ ความเพียรคือจุดหลัก และสวดมนต์ทุกเช้า บราเธอร์ก็พร่ำสอนให้มีความ เมตตา ให้มีความกรุณา และให้มีความอดสาหนะในการพากเพียร สิ่งเหล่านี้เป็น สิ่งที่เราเรียนรู้มาตลอดชีวิตในช่วงที่ผมเติบโต ขึ้นมา

สิ่งเหล่านั้นคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ยึดแนวสาย กลางในการปฏิบัติให้มีความสมดุล ยึดความเมตตากรุณา จริยธรรม และ ความอดสาหนะคือความเพียร เพื่อไปสู่จุดสำเร็จคือความสุขของชีวิต ซึ่ง ไม่ใช่ความสุขซึ่งได้มาบังมีในเรื่องของทรัพย์สิน แต่ได้มาซึ่งความสุขในเรื่อง ของการดำรงชีวิต ในฐานะคนหนึ่งซึ่งเห็นคุณประโยชน์ของการอยู่ร่วมกัน

ในสังคม ที่ต้องมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ใช้ปัญญาและความรู้ในการพิจารณาเรื่องต่างๆ ทั้งในแง่ของการทำงาน ความรับผิดชอบของตำแหน่งหน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะที่ต้องดูแลครอบครัว”

เศรษฐกิจพอเพียง ผมยึดอยู่คำเดียวคือ การปฏิบัติ แล้วผมก็มีความสุขของผม นาฬิกาผมก็ใช้ไซ้โก้ ในเมื่อแค่บอกเวลา ทำไมผมจะต้องไปเสียเงินอีก ๑๐ เท่าเพื่อซื้อยี่ห้อแพงๆ หายไปก็มีความทุกข์”

“ในเรื่องการแต่งตัวและของใช้ต่างๆ ผมยึดหลักว่าถ้าสะอาดสุขภาพ ไม่ต้องหรู คุณค่าของคนไม่ได้อยู่ที่เสื้อผ้าอาภรณ์ ก็มีอยู่ช่วงหนึ่งที่ดูยี่ห้อเหมือนกัน แต่ไม่ได้ติดยี่ห้อมากนัก ผมคิดว่าไม่คุ้มค่าเลยที่จะเสียเงิน เพราะเงินทุกบาททุกสตางค์เราและพ่อแม่ของเราหาด้วยความยากลำบาก เวลาไปใช้ก็ต้องคิดว่าคุ้มกับสิ่งที่เราและพ่อแม่ลำบากหรือเปล่า ในส่วนตัวผมเองคิดว่าไม่คุ้มเลย ที่จะใช้พวกของแบรนด์เนม ผมไม่ต้องส่งสัญญาณอะไรทางสังคมว่าผมเป็นคนรวย ผมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาในจุดนั้น

ผมถือหลักผมไม่เบียดเบียนผู้อื่น ผมไม่ไปบังคับให้ลูกชายผมมาปฏิบัติแบบผม ผมคิดว่าที่ดีที่สุดคือการสร้างความคิดเขามากกว่าการบังคับเขา ซึ่งโดยเฉลี่ยเขาก็พอใช้ได้นะ

ผมเคยสอนลูกผม อย่างแรกเลย เขาต้องสร้างความรู้ ต้องเรียนหนังสือให้ได้ เพราะความรู้คือทรัพย์สินที่พ่อแม่ให้ไม่ได้ เขาต้องแสวงหาด้วยตัวเอง แต่พ่อแม่สามารถสนับสนุนให้เขาไปแสวงหาทรัพย์สินปัญญาของเขาได้ เพราะฉะนั้น ตรงนี้เขาต้องสร้างความรู้ให้ติดตัวเขา เพราะเมื่อพ่อแม่ไม่อยู่กับเขา ทรัพย์สินนี้จะทำให้เขาสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในระดับหนึ่ง

อย่างที่สอง ถึงแม้เขามีความรู้ เขาสามารถไปประกอบอาชีพ ไปทำธุรกิจมีรายได้มหาศาล แต่ถ้าเขาไม่รู้จักใช้อย่างพอเพียง ทรัพย์สินที่ได้มาอย่างมหาศาลนั้นก็จะมีวันพอที่เขาจะดำรงชีวิตด้วยความสุข

ข้อสุดท้าย ผมสอนว่าพวกอบายมุขทั้งหลาย เช่น เรื่องเหล่า การพนัน คือศัตรูตัวร้ายที่มากับกิเลสหรือความโลภ เพราะฉะนั้น ถึงแม้ว่าวันนี้พ่อจะสนับสนุนความรู้ให้ถึงขั้นสูงสุดก็ตาม ถึงแม้พ่อมีธุรกิจ มีทรัพย์สินมหาศาลที่เป็นมรดกให้ก็ตาม แต่ถ้าไม่รู้จักรักษาที่เหมาะสม สิ่งที่มีมหาศาลก็จะไม่อยู่กับตัวเขา ถึงแม้เขาจะได้มหาศาล สร้างความรู้มหาศาล แต่เขามีความโลภ มัวสูมกับอบายมุข เขาก็จะไม่มีความสุขในชีวิต”

“ที่ผมมีความสุขในการรับราชการ เพราะผมคิดว่าในที่สุดวันหนึ่งผมก็มีส่วนที่จะทำให้ชีวิตของคนมีความสุข ถ้าผมทำภาคเอกชนก็ทำให้ผมมีความสุขอยู่คนเดียว แต่งานราชการอันประสงค์ของการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ด้วยความซื่อตรง ยึดหลักของปัญญาและความเพียร ผมคิดว่าผมทำให้คนอื่นมีความสุขได้ไม่มากนักน้อย ซึ่งเป็นความสุขอีกระดับหนึ่งของความสุข มากกว่าเรื่องของกาย

วันหนึ่งผมชื่นใจมาก ที่เห็นชาวบ้านเขียนจดหมายมาแล้วก็อธิบายให้ฟังว่าชีวิตเขามีความสุขขึ้นอย่างไร หรือวันหนึ่งที่เดินกลับไปในหมู่บ้านหนึ่งที่เราเคยมีส่วนร่วมในการช่วยเขาพัฒนา แล้วเขามีความสุข สิ่งนั้นมากกว่าเงินโบนัส มากกว่าเงินปันผล หรือเงินเดือนที่เป็นแสนๆ ในภาคเอกชน”

“ครอบครัวมีความภูมิใจในตัวผมในเรื่องที่ผมได้ทำ ผมยังไม่ทิ้งชนบท ผมยังเดินอยู่ในชนบท แต่อาจน้อยกว่าตอนที่อยู่กระทรวงเกษตรฯ ผมลงไปหาชาวบ้าน เพื่อสร้างความรู้ให้แก่ตัวเอง ผมไปเรียนรู้จากเขา เรียนรู้ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของเขา ผมลงไปเรียนรู้การเชื่อมโยงในเครือข่ายความรู้ในการแก้ปัญหาของเขา แล้วผมนำความรู้เหล่านั้นสอดแทรกสิ่งเหล่านี้ที่ออกมาเป็นนโยบาย มาตรการ ในเชิงการพัฒนาประเทศได้ นั่นคือความสุขและอุดมการณ์ของผม”

“หลักในการบริหารองค์กรด้วยเศรษฐกิจพอเพียง หลักแรกเลยที่มาสภาพพัฒนา คือการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งก็คือแนวทางในการปฏิบัติสภาพพัฒนาเป็นองค์กรวิชาการ การขับเคลื่อนหรือการทำงานขององค์กรนี้ต้องอาศัยความรู้ที่ลึก และการพิจารณาที่รอบคอบ เพราะฉะนั้น ผมจึงมองว่าจะต้องเน้นที่การสร้างปัญญาให้คนในองค์กรนี้เป็นหลัก นั่นคือการทำงานที่ต้องเป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ และคนเป็นทรัพย์สินที่สำคัญที่สุดขององค์กร เน้นเรื่องความโปร่งใส เรื่องความซื่อสัตย์ในองค์กร และข้อสุดท้ายคือเราต้องทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม”

“จุดที่ผมนำมาปฏิบัติก็คือ ผมยึดหลักประสิทธิภาพและความพอสมพอควรต่อการปฏิบัติ ถ้าผมเห็นความไม่จำเป็นและไม่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือเกิดประโยชน์ในการสร้างปัญญาให้กับคนสภาพพัฒนา ผมไม่จ่ายแม้แต่บาทเดียว

แต่ในขณะเดียวกัน ผมลงทุนกว่า ๔๓ ล้านบาทในการจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคณะขององค์กร ผมเปลี่ยนรถยนต์ทั้งหมดกว่า ๔๐ คัน ในสภาพพัฒนา

เพราะผมยึดแนวประหยัดในช่วงอนุรักษ์พลังงาน ผมยึดความปลอดภัยของพนักงานขับรถ ซึ่งล่าสุดสามารถประหยัดน้ำมันจากปีที่ผ่านมาเกือบ ๑ ล้านบาท ผมใช้รถขนดำซึ่งใช้ก๊าซเอ็นจีวี ที่สามารถประหยัดพลังงานได้ เมื่อเป็นผู้นำในหน่วยงานราชการ เราต้องเป็นแบบอย่าง ที่แสดงถึงการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการประหยัดพลังงาน”

“ถามว่าผมใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือเปล่า ผมพยายามบอกว่า เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงคือความสุข ความสุขที่เกิดจากความพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน แต่ทำอย่างไรเราจึงจะไปถึงความสุขนั้นได้ พระองค์ท่านทรงชี้แนะว่าจะต้องใช้ความคิดและความรู้ จะต้องมีความจริยธรรม และต้องมีความเพียร ซึ่งเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สภาพพัฒนาก็เช่นเดียวกัน ผมมาที่นี้ผมก็ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จะขับเคลื่อนความรู้ ให้เป็นวัฒนธรรมขององค์กร”

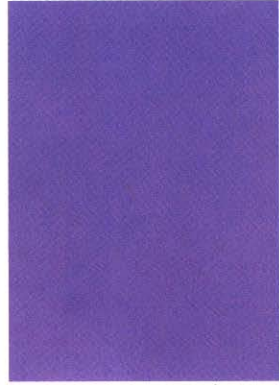
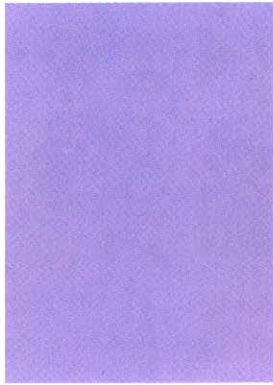
“แผนฯ ๑๐ อ่า่นลึกๆ ผมไม่ได้ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำหน้าเพียงอย่างเดียว แต่ผมวางยุทธศาสตร์โดยการเคลื่อนคน ชุมชน โครงสร้างเศรษฐกิจ ทรัพยากร และการบริหารจัดการอย่างมีจริยธรรม และความเพียร เพราะแผนฯ ๑๐ วางเป้าประสงค์ให้คนอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน มีความสมดุล”

“ผมบอกไม่ได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มตรงจุดไหน ท่านต้องใช้หลักของความรู้ที่ท่านต้องวิเคราะห์ว่าท่านอยู่ในจุดไหน โดยสามารถใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ทุกเวลาที่ต้องการ มีมิติไหนที่ท่านจะเลือกและมีผลต่อการที่ทำให้มีความสมดุล มีความพอเพียง มีความสุข ถ้าวันนี้เงินยังไม่มี ก็ประหยัดไม่ได้ ในขณะเดียวกัน ถ้าใช้มิติของความเพียร ใช้มิติของการชวนขยายหาความรู้ ผมคิดว่า อยู่ในประเทศไทยถ้ามีปัญญา มีความเพียรไม่อดตายแน่นอน

ถึงท่านเป็นคนจน มีรายได้น้อย มีหนี้สิน ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเถอะครับ ท่านจะเริ่มขยับเข้าไปในส่วนที่เป็นความพอเพียงมากขึ้น ความเพียร อุตสาหะ วิริยะ วิมังสา ไม่ได้บอกให้เราหยุดการพัฒนาตัวเราเอง ใช้เศรษฐกิจพอเพียงแล้วไม่ใช่ปัญญาที่ขัดกับหลักการแรกแล้ว การแสวงหาความรู้ เป็นหลักสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ในขณะเดียวกัน คนที่ไม่แสวงหาความรู้ แต่อยากจะขบรถเป็นซ์ ไปกู้เงินเขามา ก็ผิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง”

A middle-aged man with short black hair, wearing a white long-sleeved shirt and a dark red tie with small white dots, is seated at a dark brown wooden table. He is looking slightly to his right with a neutral expression. His hands are clasped together on the table. The background is filled with lush green trees and foliage, suggesting an outdoor setting like a park or a garden. The lighting is natural, likely from daylight.

พลเรือตรี ศ.นพ.วิฑูร แสงสิงแก้ว

“อะไรที่เป็นสิทธิอันชอบธรรมของเราอย่างเงินเดือน
เบี้ยประชุมนี้รับได้ แต่อันไหนที่ได้มาโดยไม่ควรจะได้ อย่าไปสนใจ
ท่านทำเป็นตัวอย่าง ตระกูลเราสอนมาว่าความยากจนไม่ใช่เรื่อง
เสียหาย การที่เราทำอะไรไม่เท่าคนอื่นไม่ใช่สิ่งที่น่ารังเกียจ”

อดีตปลัดกระทรวงสาธารณสุขและข้าราชการตัวอย่างปี ๒๕๓๗
ปัจจุบันเป็นที่ปรึกษาโครงการอันเป็นประโยชน์แก่สังคมหลายแห่ง รวมทั้งเป็น
รองประธานกรรมการมูลนิธิชีวิตพัฒนา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

คุณหมอใช้แนวทางชีวิตที่พอเพียงซึ่งน่าจะนำมาบอกเล่าเป็นแบบอย่าง

“เมื่อคิดย้อนหลัง ผมว่าในวัยเด็กของคนเรานั้นสำคัญมากที่จะปลูกฝังอะไรไว้
ซึ่งพ่อแม่ผมมีบทบาทมาก (ศ.นพ.ฝน แสงสิงแก้ว บิดาแห่งวิชาจิตเวชสมัยใหม่
ของไทย และคุณหญิงประवास แสงสิงแก้ว) พ่อเป็นหมอมที่มีความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งดี
ท่านไม่มีทรัพย์สินอะไรมากมายเป็นคนมัธยัสถ์ แต่ไม่ใช่ตระหนี่ เช่น ในวันสำคัญ
อย่างวันเกิด ท่านจะพาไปกินที่ร้านอาหารท่านบอกว่าเรามากันเฉพาะในโอกาสพิเศษนะ
ถ้ามาทุกวันหรือทำทุกวันให้มีความพิเศษ จะทำให้เป็นคนตั้งตัวไม่ได้เพราะสิ้นเปลือง
แม้มือเป็นกุลสตรีอยู่ในบ้าน ไม่ฟุ้งเฟ้อ ทะเยอทะยาน ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ท่านทั้ง
สองเลี้ยงลูกไม่ให้หิวหรืออดอยาก ขณะเดียวกันก็ไม่ได้กินใช้อะไรฟุ้งเฟ้อ
เพราะถ้าเราขาดเราก็จะเกิน หมายความว่าถ้าใครขาดอะไรในชีวิตตั้งแต่เด็ก
อย่างบางคนที่ผมเคยเห็นเขาอยากกินอะไรแล้วไม่ได้กินพอโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่เจออาหาร
ก็ละโมภที่จะกินก่อน แต่ผมถูกเลี้ยงมาแบบไม่อดอยากจึงไม่มีความรู้สึกตรงนี้”

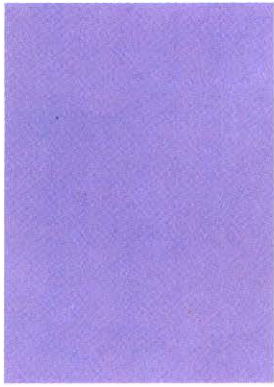
“เมื่อเรียนจบทำงานมีรายได้มากขึ้น ผมก็ไม่เคยคิดละโมภ พอใช้คำว่า คอร์รัปชั่น
ตรงๆ เลย ท่านบอกว่าอะไรที่เป็นสิทธิอันชอบธรรมของเราอย่างเงินเดือนเบี้ยประชุม
นี้รับได้ แต่อันไหนที่ได้มาโดยไม่ควรจะได้ อย่าไปสนใจ ท่านทำเป็นตัวอย่าง ตระกูล
เราสอนมาว่าความยากจนไม่ใช่เรื่องเสียหาย การที่เรามีอะไรไม่เท่าคนอื่น
ไม่ใช่สิ่งที่น่ารังเกียจ”

“ภายหลังเมื่อผมมีตำแหน่งหน้าที่การงานรับผิดชอบมาก อยู่ใน
ตำแหน่งระดับสูงในกระทรวงสาธารณสุข สามารถให้คุณให้โทษลงนามอนุมัติ
จัดซื้อจัดจ้างอะไรได้ เป็นโอกาสที่ผลประโยชน์แอบแฝงจะเข้ามา แต่ผมไม่
เคยรับ เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับตัวเราถ้าเราไม่เอาไม่ไปเกี่ยวข้อง มันก็ไม่มา ซึ่งผม
ตั้งใจตั้งแต่ต้นแล้วที่จะเลือกเป็นแบบนี้ อีกอย่างผมต้องให้เกียรติภรรยาผม
ตอนผมทำราชการมีคนมาหาแต่เขาไม่เปิดรับ ตรงนี้มีบางคนมองว่าผมและ
ครอบครัวมีพร้อมแล้วนี่ ความจริงไม่ใช่ เพราะบางคนมีแล้วก็อยากมีมากขึ้นอีก”

“ต้องพูดถึงอมตวาจาของพ่อผมเรื่องหนึ่ง เนื่องจากว่าวัฒนธรรมของคนไทย
สมัยก่อนเอื้อต่อสภาพสังคมในช่วงนั้น คือ เวลาลูกหลานมาหา ก็จะอวยพรว่าขอให้
โตขึ้นเป็นเจ้าของคนนายคนขอให้ร่ำรวยเป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี คนก็จะติดตรงนี้ถ้า
เกิดไม่ได้เป็นเจ้าของคนนายคนก็รู้สึกผิดหวังในชีวิตเหมือนกับว่าถ้าไม่รวยก็เท่ากับทำอะไรผิด
คุณพ่อผมจับจุดตรงนี้และอยากให้เปลี่ยน ดังนั้นเวลามีใครมาหาท่านจึงพูดว่า ขอให้
เป็นคนดีของสังคมนะ อย่าทำความเดือดร้อนให้สังคมและ ตนเอง สุขกาย
สบายใจตามสมควรเป็นที่ตั้ง ซึ่งผมทำตามท่านและเรื่องนี้ก็ตรงกับคอนเซ็ปต์ของ
ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้วย”

“ผมว่าปรัชญาที่ในหลวงพระราชทานแก่ประชาชนนี้ ถ้าทุกคนนำมา
ปฏิบัติในชีวิตตามทางของตน คือไม่เบียดเบียนตัวเอง และไม่เบียดเบียน
คนอื่นให้เดือนร้อนสังคมก็就会有ความสุข”

ดิเรก ก้อนกลีบ

“คิดถึงในหลวงที่พระองค์ทรงทำให้พระตำหนักจิตรลดารโหฐานเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีทั้งโรงสี กานา มีหมดทุกอย่าง จึงตัดสินใจเปิดจวนผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ”

คุณดิเรก ก้อนกลีบ ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งอาจนับได้ว่าเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเพียงคนเดียวที่สำเร็จวิชาชีพครู ผู้ประกาศจะพลิกโฉมแม่ฮ่องสอนจากเมืองในหมอกเป็น “เมืองในฝัน..สวรรค์บนดอยแผ่นดินไทย” เล่าให้ฟังถึงการใช้ชีวิตพอเพียงและการพยายามทำให้แม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดหนึ่งของประเทศ

“ผมเกิดในหมู่บ้านเล็กๆ ใน ต.นายาง อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์ พ่อเป็นผู้ใหญ่บ้าน แม่เป็นครูประชาบาล ชีวิตพอเพียงเริ่มต้นตั้งแต่การได้เห็นพ่อแม่ ตายาย ใช้วิถีชีวิตที่พอเพียง เลี้ยงเปิด ไก่ หมู ที่นอกชานเป็นจุดที่ยายใช้ความพอเพียงดำรงวิถีชีวิต ให้ไปอาบน้ำล้างหน้าเพื่อให้หน้าตกลงไปรดผักสวนครัวที่ปลูกไว้ ไม่ต้องไปซื้อหากก็สามารถเลี้ยงพวกข้าราชการที่มาแวะพักที่บ้านระหว่างเดินทางได้”

“ชีวิตพอเพียง เป็นชีวิตของการที่เราจะต้องอยู่อย่างพอประมาณ ตามฐานะของเรา ต้องรู้ว่ากินจะใช้แค่ไหนจนถึงจะพอ ต้องศึกษาเหตุผลบริหารความเสี่ยง อย่างเช่น พ่อผมคิดแบบภูมิปัญญาของพ่อเอง ใช้บันได ๓ ชั้นในการบริหารการเรียนของผม พ่อว่าถ้ามีเงินก็จะส่งผมให้เรียนต่อปริญญาตรีตามที่ผมใฝ่ฝัน แต่ถ้าเงินหมดก่อนจะทำให้เรียนได้เพียงครึ่งๆ กลางๆ พ่อจึงแนะนำให้เรียนครู โดยใช้เวลา ๒ ปี จบ ปกศ.ต้น หากพอหมดเงินก็ออกมาสอบบรรจุ

เป็นครู แล้วสอบวิชาชุดให้ได้ หากพ่อมีเงินก็ส่งเรียนต่อ ปกศ.สูง และปริญญาตรี
หลักสูตร ๒ ปี ตามลำดับ ฉะนั้นหากพ่อหมดเงินก็สามารถมีอาชีพเลี้ยงตัวเองได้
แน่นอน ก็จะได้เรียนต่อปริญญาตามที่ตั้งใจ”

“พอมารับราชการ คำว่าข้าราชการ คือ ข้าขององค์พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงสำนึกตลอดเวลาว่าเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณ
แผ่นดิน ทำงานให้กับพระองค์ท่านให้สมกับที่พระองค์ท่านทรงมี
พระมหากรุณาธิคุณให้โอกาสเรามาเป็นข้ารับใช้ของพระองค์”

“การทำงานได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ตอนรับตำแหน่งผู้ว่าฯ
จ.แม่ฮ่องสอน ขึ้นต้นนี้ผมนำความรู้วิชาการกับการปฏิบัติมาผสมกัน ให้
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเก็บตัวเลขการบริโภคของแม่ฮ่องสอน ตกใจมาก เมื่อ
พบว่าคนแม่ฮ่องสอนซื้อผักจากเชียงใหม่ถึงปีละ ๒๘ ล้านบาท เนื่องจาก
แม่ฮ่องสอนไม่มีตลาดกลาง เพราะผลผลิตไม่แน่นอน จึงมีพ่อค้าคนกลางมาซื้อ
นำไปส่งตลาดกลางเชียงใหม่ แล้วคนแม่ฮ่องสอนก็ต้องไปซื้อกลับมาขายใน
แม่ฮ่องสอน”

“เคยมาคิดว่าจะทำอย่างไรให้ชาวบ้านอยู่ได้ด้วยพึ่งตนเอง
และมีความพอเพียง จึงประกาศเลยว่า แม่ฮ่องสอนจะเป็นจังหวัด ๒ ระบบ
เศรษฐกิจ คือเศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐานกับเศรษฐกิจพอเพียงขั้นก้าวหน้าหรือ
เพื่อการค้าแบบพอเพียง

“ทำอย่างไรจึงจะให้ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวเคลื่อนไปได้ ผมเริ่ม
จากครัวเรือนก่อน ทำให้หนึ่งครัวเรือนมี ๒ วิธีการผลิต คือ การผลิตแบบพออยู่
พอกิน พึ่งตนเอง กับผลิตเพื่อการรวมกลุ่มกันจำหน่าย

ในระบบเศรษฐกิจพอเพียงขั้นก้าวหน้า ทำไชนิ่ง รวมกลุ่มคนที่ปลูก
อย่างเดียวกันเป็นหมู่บ้านคະນ້າ กะหล่ำ ผักกาดขาว แล้วให้ผู้จัดการ ธกส.
จ.แม่ฮ่องสอน เป็นหัวหน้า เขารู้กลไก นำทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกันทำงาน จัดตั้ง
ตลาดกลางใน จ.แม่ฮ่องสอน แล้วไปรับสมัครเครือข่ายในแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้าน
ไหนควรปลูกอะไร ทำให้สามารถทราบได้เลยว่า หากต้องการคະນ້าวันละ ๑๐๐ กก.
จะไปซื้อได้จากหมู่บ้านไหน วันไหน”

“ส่วนระบบเศรษฐกิจพอเพียง ต้องทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่า ต้องปลูกพืชผักสวนครัว ไม้ดอกไม้ผล ไม้ยืนต้น รวมถึงปลูกรั้วกินได้ เหลือกิน เหลือใช้จึงนำไปขาย นำไปพูดกับชาวบ้านก็พบว่า ในบางพื้นที่เช่นที่สบเมย เขายกมือถามท่านผู้ว่าฯ เขาบอเข้าใจ รั้วกินได้เป็นจะได๋ จึงได้ปรับเป็น “ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก”

จากนั้น จึงกลับมาคิดหาทางว่าจะทำอย่างไร คิดถึงในหลวงที่พระองค์ทรงทำให้พระตำหนักจิตรลดารโหฐานเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีทั้งโรงสี ทำนา มีหมดทุกอย่าง จึงตัดสินใจเปิดจวนผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ โดยให้รับสนามหญ้าในจวนทั้งหมด เดินน้ำจากภูเขาามาที่จวน ขุดคูน้ำเลาะริมรั้วเลย ทำธารน้ำ ขุดสระรองรับน้ำไว้ แล้วต่อน้ำไปศาลากลางจังหวัดด้วย ทำคูน้ำรอบสนามหญ้าศาลากลาง เพื่อให้น้ำถ่ายเทไปได้ แล้วสุดท้ายส่งไปที่วิทยาลัยการอาชีพพนมรินทร์ ส่งไปที่ศูนย์ศิลปาชีพ เพื่อนำน้ำนี้มาใช้ในการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ ไม้ดอกไม้ผล ไม้ยืนต้น”

“นอกจากนี้ยังเลี้ยงหมูหลุมซึ่งเป็นแบบอย่างการเลี้ยงของเกาหลี แทนที่จะใช้พื้นเล้าหมูเป็นปูนซีเมนต์ใช้วิธีขุดหลุมลึกลงไป ๙๐ ซม. นำแกลบดินหญ้าใส่ลงไป ๙๐ ซม. นำข้าวสุกที่หมักไว้ ๓-๔ วัน เพื่อให้เกิดเชื้อจุลินทรีย์ แล้วนำมาใส่ในหลุมหมูนี้ด้วย เสร็จแล้วนำลูกหมูมาเลี้ยงในหลุมนั้น อาหารก็ใช้ผักหญ้า พอหมูคู้ยเขี่ยอาหาร จุลินทรีย์จะทำงาน ทำให้ขี้หมูไม่เหม็น พอเดือนสองเดือน ตักออกเปลี่ยน 70% เอาไปเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ใส่ผักสวนครัวรั้วกินได้ได้อีกที่เสียหายที่เขาทำกัน นำไปเป็นปุ๋ยใส่ต้นซาอูลอง จากที่เคยใช้เวลา ๒ ปี จึงเก็บยอดได้ เหลือปีเดียว เป็นซาอินทรีย์ที่ญี่ปุ่นนิยมถึงกับต้องมาจอง

นอกจากนี้ก็ไปซื้อเครื่องปั่นไฟพลังน้ำจากชายแดน บั่นได้ไฟ ๓ กิโลวัตต์ น้ำจากดอยมาบั่นไดนาโม เกิดกระแสไฟ แล้วก็นำหลอดประหยัดไฟไปใส่ไว้ในกระบอกไม้ไผ่ ไปปักไว้ตามริมธารน้ำ เลี้ยงปลาในน้ำ พอกลางคืนแมลงก็จะมาเปลวแสงไฟ แล้วตกลงไปเป็นอาหารปลา”

“เปิดจวนเป็นศูนย์เรียนรู้อันตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๔๙ ชาวบ้านมาดูก็ว่า เห็นจวนผู้ว่าฯ แล้ว เขาก็ทำได้เหมือนกัน บางคนบอกว่าบ้านเขาไม่ใหญ่เหมือนจวนผู้ว่าฯ บอกไม่เป็นไร ก็ปลุกเท่าที่มีก็แล้วกัน”

“ไม่ใช่สอนเขาอย่างเดียว แต่เราทำเองด้วย ที่ทำมาทำให้แทบไม่มีรายจ่ายเรื่องอาหารการกินเลย เพราะอาศัยของที่ปลูกที่เลี้ยงเองก็กินไม่หวาดไม่ไหว ต้องแจกจ่ายพวกข้าราชการ และยังมีคนมาสั่งผักที่จวนด้วย บอกของจวนผู้ว่าฯ ปลอดภัยพิษ จึงนำเงินที่ได้ไปซื้ออาหารปลา ก็เลี้ยงตัวเองได้”

“ในหลวงทรงมีพระราชดำรัสที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตั้งแต่ ๑๘ ก.ค. ๒๕๑๗ ตอนนั้นเขมร ลาว กำลังล้มเป็นโดมิโน พระองค์ทรงตรัสว่าขอให้เราอยู่อย่างพอเพียงก็จะยอดยิ่งยวดแล้ว นี่คือนโยบายที่พระองค์ท่านให้แนวทางแก่เรามาตลอดเวลา วันนี้อยู่เพียงพระราชดำริของพระองค์ท่านไว้ในใจอย่างเดียวไม่พอ ต้องทำและขยายผลให้เป็นรูปธรรม โดยเริ่มต้นจากตัวเอง ผมตั้งแต่เป็นซี ๙ มา มีสิทธิขึ้นเครื่องบินชั้นธุรกิจ แต่ไม่เคยใช้สิทธินั้นยกเว้นถ้าไม่มีที่นั่งชั้นประหยัดและจำเป็นต้องไปจริงๆ”

“จุดเริ่มต้นคิดว่าทุกคนต้องกลับมาดูตัวเอง ความพอเพียงของเราอยู่ตรงไหน ขอให้ดูองค์ประกอบทีละตัว ตั้งแต่ความพอประมาณ ต้องไม่โลภ ไม่ก่อกวน กั้นกั้นตัว ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่สุรุ่ยสุร่าย เรามีเงินเดือนน้อย รายได้น้อย ก็ใช้แต่พอประมาณ รู้จักเก็บออมไว้ใช้เมื่อเวลามีปัญหา ต้องยืนหยัดในความพอประมาณของตัวเอง

เมื่อมีความพอประมาณแล้วต้องดูที่ความมีเหตุผล จะใช้อะไรจ่ายอะไรต้องคิดถึงเหตุผล ไม่ใช่เห็นคนอื่นเขามีรถเบนซ์ เราก็จะซื้อบ้าง ทั้งที่รายได้อาจแค่พอใช้จ่ายได้อย่างหวุดหวิด ไม่มีเหลือเก็บออมไว้หากเกิดอุบัติเหตุ หรือมีเรื่องฉุกเฉินก็จะทำให้เกิดปัญหาได้”

“การบริหารความเสี่ยง คือการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเองและครอบครัว จะทำอะไรก็แล้วแต่ ต้องมองไปข้างหน้าว่า ถ้าทำอย่างนี้จะเกิดผลอย่างไร ผลที่ได้มันเสี่ยงไหม มากน้อยแค่ไหน เพียงไร ต้องประเมินว่าพอประมาณ

กับตัวเราหรือครอบครัวเราใหม่ แล้วนำความรู้อามาตรวจสอบและยึดคุณธรรม ถ้าเราซื่อสัตย์ ขยัน ประหยัด มีสติ ทุกอย่างจะอยู่ได้”

“อย่างชาวบ้านทำสินค้าโอท็อป พ่อคนซื้อชอบ สั่งปริมาณมากๆ ปรากฏว่า ทำไม่ทัน ถ้าไม่ซื่อสัตย์ คุณภาพที่เคยทำได้เป็นเกรดเอ กลายเป็นเกรด บี พ่อส่งไปถึงมือเขา เขาซื้อคนเดียว เพราะฉะนั้นต้องซื้อองค์ประกอบ “ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้ครบถ้วน ถ้าทำได้ ชีวิตจะมีความสุข”

“เขื่ออย่างหนึ่งว่า คนเปลี่ยนยาก เหมือนดังคำกล่าวที่ว่าไม้อ่อน ดัดง่ายไม้แก่ดัดยาก ฉะนั้นการขับเคลื่อนจะต้องทำให้ต่อเนื่องและปรับ กระบวนการของการขับเคลื่อนอยู่เสมอ เมื่อปีที่แล้วขับเคลื่อนแบบจุด ประกายให้เขาเห็นว่า ผู้ว่าฯ ทำได้ พวกเราก็น่าจะทำได้ แต่บางคนก็ยังไม่ ซึ่งถึงวิถีความพอเพียงจริงๆ ดังนั้น จึงจะนำเข้าไปขับเคลื่อนในสถาน ศึกษา เพื่อใช้เด็กเป็นสื่อนำไปสู่ครอบครัวด้วย โดยเฉพาะชาวไทยภูเขาชนเผ่าต่างๆ”

“นอกจากนี้ผมยังให้ตั้งคณะทำงานขึ้นมาทำหลักสูตรความพอเพียง สำหรับท้องถิ่นโดยเฉพาะ หลังจากนั้นจะนำหลักสูตรความพอเพียงให้กับเขต การศึกษาไปให้ครูใช้สอนความพอเพียงกับเด็ก เด็กก็จะไปบอกกับครอบครัว เพราะครูเท่านั้นที่สั่งเด็กได้ และเด็กเท่านั้นที่สั่งพ่อแม่ได้ คนอื่นสั่งพ่อแม่ไม่ได้ เราใช้วิธีนี้ขับเคลื่อน และจะต้องทำให้อยู่ในสายเลือดของเขา เป็นวิถีชีวิตเขา ในชีวิต ในจิตวิญญาณมากกว่าที่จะขับเคลื่อนแบบฉาบฉวย”

“ไม่เพียงเท่านั้นผมยังตั้งทีมงานขึ้นมาอีกทีมหนึ่งสำหรับประเมิน ติดตามการขับเคลื่อน โดยใช้วิทยากรในหมู่บ้านของเขาเอง หมู่บ้านละ ๕-๑๕ คน เขาจะต้องกลับไปขับเคลื่อนเอง ประเมินกันเอง และทำแผนชุมชนด้วยตนเอง โดยมีภาคี ๕ ภาค ได้แก่ ราชการ การเมือง ภาคการศึกษาศาสนาและ วัฒนธรรม เอกชน และประชาชน มาบูรณาการร่วมกันในการขับเคลื่อน ความพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้แม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัด พอเพียงตามแนวพระราชดำริได้สมบูรณ์แบบ”

เอ็นนู ชือสุวรรณ

“ธนาคารต้องกำหนดเป็นนโยบาย วิธีการดำเนินงานบริหารงาน ต้องใช้เศรษฐกิจพอเพียง พนักงานต้องประพฤติปฏิบัติตัวตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ลูกค้ำก็ดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง”

คุณเอ็นนู ชื่อสุวรรณ รองผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ปฏิบัติและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับ ธกส. ทั้งตัวองค์กร พนักงาน และลูกค้ำ เพื่อพัฒนาไปพร้อมกันอย่างยั่งยืนและมีความสุข

“ผมใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตั้งแต่ยังไม่รู้จักปรัชญานี้ ครอบครัวเราใช้ชีวิตง่าย ๆ อยู่แล้ว ครอบครัวผมมาจากคนชั้นกลาง พ่อผมไม่ชอบเรื่องอบายมุข เรื่องการพนัน แม่ก็เหมือนกัน พยายามสอนว่าห้ามเล่นการพนัน เพราะทำให้เสียลม ทำให้หมด ถูกสอนมาอย่างนั้นตั้งแต่เล็ก

ขณะนี้ผมมีครอบครัวของตัวเอง ภรรยาผมเป็นครู มีลูก ๒ คน ลูกชายคนโตจบแพทย์ศิริราช เขาตั้งใจเรียนหนังสือดีมาก ส่วนลูกสาวตอนนี้เป็นอาจารย์อยู่คณะทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จ. พิษณุโลก ผมมีความคิดว่า เลี้ยงลูกอันดับแรกต้องปลูกฝังสิ่งที่ถูกต้องให้เขาตั้งแต่เล็กๆ ผมคิดว่าเด็กถ้าจะให้เรียนเก่งหรือมีสมาธิ ต้องชอบอ่านหนังสือก่อน ผมปลูกฝังลูกตั้งแต่เล็กเลยให้ลูกชอบอ่านหนังสือ สอนเขานั่งสมาธิ สร้างกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่เล็ก”

“ผมฝึกเรื่องค่าใช้จ่ายให้พนักงาน ธกส. ประหยัด ผมจะทำตัวเองเป็นตัวอย่างก่อน ผมเรียนรู้มาจากผู้เชี่ยวชาญเยอรมันเขาบอกว่า คนเยอรมันสอนว่า ถ้าจะพัฒนาประเทศต้องพัฒนาที่คน และเขาสอนตั้งแต่

อยู่อนุบาลโดยเน้นหนักอยู่ ๒ เรื่องคือ วินัย และเงินออม ประเทศไหนก็ตามที่คนไม่มีวินัยจะพัฒนายากมาก ขณะที่ทุกเรื่องที่ต้องใช้เงิน การออมเงินจึงถือเป็นภูมิคุ้มกัน ไม่มีประเทศไหนที่ไม่ออมแล้วจะสามารถเจริญได้

เยอรมันสอนตั้งแต่อุบลว่ารายได้ลบเงินออมเท่ากับรายจ่าย ไม่ใช่รายได้ลบค่าใช้จ่ายเท่ากับเงินออม บางคนรายได้ลบค่าใช้จ่ายเท่ากับหนี้สิน เพราะว่าจ่ายมากกว่ารายได้ เขาบอกว่าถ้าลูกอยากได้รถจักรยานพ่อแม่จะไม่ซื้อให้แต่จะถามว่าจักรยานคันละเท่าไร จะออมได้วันละกี่มาร์ค ถ้าออมได้พ่อแม่จะสบทบให้ ผมไปอ่านหนังสือของโนหลวง ทำไมในหลวงถึงประหยัด สมเด็จพระเจ้าสอนแบบนี้ละ “

“การเริ่มต้นใช้เศรษฐกิจพอเพียง อันดับแรกต้องเข้าใจตัวเองก่อน และรับรู้ว่าสิ่งที่ตัวเองทำอยู่นั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุข สุขแท้หรือสุขเทียม เพราะฉะนั้นเครื่องมือที่ดี ใกล้เคียง และเป็นรูปธรรมที่สุดคือการใช้จ่าย ต้องจดแล้วมาวิเคราะห์ตัวเองทุกเดือน ว่ารายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นสมดุลหรือไม่ รายจ่ายไหนจำเป็น ไม่จำเป็น และรายจ่ายอันไหนฟุ่มเฟือย รายจ่ายต้องแบ่ง ๓ ส่วน แล้วนำมาเทียบกับตัวรายได้ เรามีรายจ่ายทุกวัน รายได้เรามีทุกวันใหม่ เราจะเอามาเทียบกันว่าขาดทุนหรือกำไร

ขั้นที่สองก็คือ เอารายได้ลบเงินออมเท่ากับค่าใช้จ่าย ผมได้ทบทวนตัวเอง ไปดูบัญชีเงินฝากของผม เมื่อ ๖-๗ ปีที่แล้ว เงินเดือนผม ๕ หมื่นกว่า ผมก็เอาบัญชีเงินเดือนมาดูว่าเราฝากเงินเท่าไร ๕-๖ เดือนย้อนหลัง บางเดือน ๑,๐๐๐ บาท บางเดือน ๒,๐๐๐บาท บางเดือนไม่ฝาก สูงสุดในรอบ ๑ ปีคือ ๕,๐๐๐ บาท ขณะที่เงินเดือน ๕๐,๐๐๐ บาท ผมเลยเริ่มด้วยการฝากเงินก่อน ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ของเงินเดือน ก็คือ ๕,๐๐๐ บาท เมื่อ ๗ ปีที่แล้วลูกยังเรียนอยู่ทั้งคู่ ผมฝากเข้าบัญชีลูก ๒ คน บัญชีละ ๒,๕๐๐ บาท เวลาจะต้องมีพยาน อย่าทำคนเดียวเสียๆ เพราะจะทำถอยและเลิกโดยไม่มีใครรู้ ผมก็เลยเอาไปให้กับลูก

แล้วก็ให้ลูกดู บอกว่าพ่อจะใส่ให้ทุกเดือนนะ แล้วเรียนจบมาจะได้นำมาใช้ประโยชน์ พอเดือนไหนล้มลูกชายลูกสาวก็มาเดือน

พอปลายปีเงินเดือนผมก็ขึ้นมาอีก ผมก็เอาส่วนรายได้ที่เพิ่มขึ้นมาออมเพิ่มจาก ๕,๐๐๐ บาทเป็น ๘,๐๐๐ บาท แทนที่จะเข้าบัญชีเดือนละ ๒,๕๐๐ บาท กลายเป็นบัญชีละ ๔,๐๐๐ บาท เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ขณะนี้ประมาณ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่ออม ใช้เวลาประมาณ ๗-๘ ปี และต้องค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไป

ตัวเองต้องตั้งใจก่อนว่าจะทำเรื่องนี้ และทำเพื่อใคร การออมต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน ถ้าทำสำเร็จเราจะมีกำลังใจและทำเรื่องอื่นต่อได้ ต้องทำสิ่งใกล้ตัวก่อน ถ้าทำเรื่องไกลตัวยากกว่าจะเห็นผล และยังมีปัจจัยอื่นที่ทำให้เราทำไม่สำเร็จก็จะท้อถอยและเลิก

แต่ถ้าเริ่มที่ตัวเราปัจจัยตัวคุณคือเราเอง เพราะฉะนั้นการปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงต้องเริ่มที่ตัวเจ้าของ ในหลวงทรงสอนว่าต้องระเบิดจากข้างในไม่ใช่คนอื่นมาครอบ ถ้าทำอย่างนี้ได้ ผมว่าทุกกลุ่มทุกอาชีพเริ่มจากตัวเอง เรียนรู้และเข้าใจตัวเอง แล้วรู้ว่าสิ่งที่ตัวเองควรแก้ไขปรับปรุงคืออะไร วิเคราะห์ตัวเอง เรียนรู้จากตัวเอง”

“ผมทำงานที่ ธกส. มา ๓๐ กว่าปี สมัยก่อนตอนที่ทำงานก็เข้าใจเรื่องของคนบพได้ระดับหนึ่ง แต่เราก็มองเฉพาะเรื่องเงินอย่างเดียว เพราะธนาคารมีหน้าที่หลักคือให้สินเชื่อ ก็คิดว่าตัวเองช่วยชาวบ้านได้มากแล้ว เพราะเราปล่อยสินเชื่อไปช่วยเหลือเขา ทำให้เขาเลิกกู้หนี้้นอกระบบซึ่งดอกเบี้ยไม่เป็นธรรม แต่เมื่อเราทำงานไปนานๆ เราได้พบว่าปัญหาชาวบ้านไม่ใช่ปัญหาเรื่องเงินอย่างเดียว ภาวะภาคเกษตรเปลี่ยนไป นโยบายรัฐบาลเปลี่ยนไป ระยะเวลาหลังชาวบ้าน ไปทำเกษตรเชิงเดี่ยวมากขึ้น เพราะนโยบายประเทศบอกให้เพิ่มผลผลิต แล้วก็ทำเพื่อขายเพื่อนำเงินเข้าประเทศ ซึ่งเราได้พบว่า ชาวบ้านไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องตลาด ไม่มีภูมิคุ้มกันเลย ขึ้นกับว่าปีไหนราคาหมูดี ราคาข้าวดี ปีหน้าก็แก้กันปลูกหมด แล้วก็ราคาตก ต้องเลิกปลูก หนี้ ธกส. ก็เริ่มมีปัญหา

ยิ่งเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี ๒๕๔๐ หนี้ค้ำเรามากขึ้น ผมก็พยายามหาวิธีที่จะช่วยชาวบ้าน พยายามค้นหาตราเศรษฐกิจทั้งหลายก็ไม่เจอ ในที่สุดก็คิดถึงในหลวง พระองค์ทรงสอนเรื่องต่างๆ แก่เรามาก เราก็ฟังกันด้วยความปลื้มปิติ แต่ไม่ได้นำมาคิดวิเคราะห์ ผมเลยไปซื้อหนังสือ ประมวลพระราชดำรัส รวมทั้งค้นหนังสือรวมพระราชดำรัสของในหลวงในวันพระราชทานปริญญาบัตรย้อนหลัง ซึ่งแนวทางต่างๆ อยู่ในพระราชดำรัสทั้งสิ้น

ผมรวบรวมและนำมาอ่าน และคิดว่าน่าจะลองทำตามทีในหลวงตรัส จึงจัดทำโครงการ “เกษตรกรคนเก่ง” ไปหาเกษตรกรลูกค้าที่สามารถอยู่รอดได้แม้มีวิกฤตเศรษฐกิจ แสดงว่าเขาต้องมีเทคนิคในการพึ่งพาตนเองได้ ก็พบเป็นจำนวนมาก ทุกอาชีพได้มาเรื่อยๆ ก็เอาเรื่องราวของกลุ่มคนเหล่านี้มาลงในเดลินิวส์ทุกวัน และออกรายการเพื่อนเกษตร ทางช่อง ๙ เพื่อสอนเทคนิคการพึ่งพาตัวเอง และการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

หลังจากนั้น ผมก็คิดโครงการ “เพื่อนช่วยเพื่อน” ใครสนใจก็มาสมัครที่สาขาประมาณ ๓๐-๕๐ คน จัดอบรม ๑ วัน เข้าเป็นการบรรยาย ตอนบ่ายไปดูที่ฟาร์ม ไปดูไร่เนาของจริง และถ้าสนใจรายละเอียดก็ให้ไปติดต่อกันเอง”

“ก่อนหน้านี้อะไรคิดว่าเงินแก้ปัญหาได้ แต่ที่จริงแล้วไม่ใช่ เราเรียนรู้เรื่องต่างๆ ในการแก้ปัญหาจากปราชญ์ชาวบ้าน ผมจึงกำหนดนโยบายและบอกพนักงานว่า ให้ใช้คำว่า “พัฒนา นำ สืบเชื้อตตาม” ต่อไปนี่ก่อนจะให้เงินต้องให้ความรู้ด้วย แล้วก็จะไม่เสียหาย เขาสามารถชำระคืนได้

ทำตรงนี้มา ๒ ปี ในหลวงมีพระราชดำรัสเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ผมคิดว่าสิ่งที่เราทำอยู่ใช่เลย ความเชื่อมโยงที่ในหลวงตรัสว่าต้องมีน้ำ มีข้าว มีปลา เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชอยู่ในฟาร์มของตัวเอง พอดีตอนนั้นเรามีโครงการ “เกษตรผสมผสาน” เราได้เงินช่วยเหลือจากรัฐบาลเบลเยียมไปทำที่อีสานอยู่ประมาณ ๖-๗ จังหวัด หลักเดียวกัน คือชาวบ้านเวลาทำเกษตรต้องมีน้ำก่อนเพราะในทฤษฎีใหม่มีอย่างนั้น เราก็เอามาประยุกต์ แล้วบอกว่า

ชาวบ้านรายย่อยควรจะเลิกทำเกษตรเชิงเดี่ยวและหันมาทำเกษตรผสมผสาน โดยนำทฤษฎีใหม่ของในหลวงมาประยุกต์ ซึ่งเราไม่ได้ยึดติดว่าต้อง ๓๐-๓๐-๓๐-๑๐ อันนั้นไม่ใช่หลัก แต่เป็นตัวอย่างที่อยู่ในหลวงทรงทำให้ดู แล้วชาวบ้านทำตามความเหมาะสม เช่น ถ้าอยู่ใกล้น้ำแล้วก็ไม่ต้องไปขุดบ่อ ก็อธิบายให้ชาวบ้านเข้าใจ”

“เมื่อปี ๒๕๔๒ ที่ผมไปทำเรื่องของตำบลเขาคครามที่ทำแผนชุมชน นอกจากในหลวงจะตรัสถึงเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว ในหลวงยังพระราชทานว่า ทฤษฎีใหม่คือ ขั้นตอนการพัฒนาบันได ๓ ขั้น คือ ขั้นที่ ๑ พึ่งตนเอง ขั้นที่ ๒ พึ่งพาซึ่งกันและกัน แล้วก็ขั้นที่ ๓ คือเป็นธุรกิจ โดยร่วมกับแหล่งทุนภายนอก เราไปสอนชาวบ้านให้ทำเกษตรผสมผสาน พึ่งตนเอง นี่คือขั้นที่ ๑ ของในหลวง แล้วเราไปทดลองทำที่เขาคครามนั่นคือขั้นที่ ๒ และค่อยพัฒนาต่อเป็นขั้นที่ ๓ ผมนำหลักของในหลวงมาใช้กับการทำงานทุกอย่าง ซึ่งก็ชัดเจนว่าสามารถลงมือทำได้จริงๆ”

“ปี ๒๕๔๔ ผมคิดโครงการ “ล้างใจก่อนล้างหนี้ (สังฆกรรมชีวิต)” สำหรับสิ่งที่ชาวบ้านได้เรียนรู้คือ การพึ่งตนเอง เข้าใจเรื่องการใช้จ่ายที่จำเป็น รู้จักการออมเงิน รู้จักบริหารรายได้ สรุปก็คือ **ปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นที่เป็นรูปธรรมก็คือ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส** ลดรายจ่ายคือ ลดละเลิกอบายมุข กินของที่ปลูก ปลูกของที่กิน เพิ่มรายได้ คือ รายได้หลัก รายได้เสริม ทำของกินเอง ทำเกษตรอินทรีย์ สอนวิธีทำปุ๋ยสมุนไพรได้แมลง เราตั้งโรงเรียนเกษตรอินทรีย์ โรงเรียนทำกินทำให้ ยาสระผม สบู่ เราสอนหมด ก็มีความสุขทั้งชาวบ้าน และพนักงาน

พนักงานสิ้นเชื่อเปลี่ยนบทบาทกลายเป็นนักพัฒนา ซึ่งเปลี่ยนได้เกือบครึ่งแล้ว เมื่อเราผลักดันแล้วต้องผลักดันพร้อมกันทั้ง ๓ ด้าน ธนาकारต้องกำหนดเป็นนโยบาย วิธีการดำเนินงานบริหารงานต้องใช้เศรษฐกิจพอเพียง พนักงานต้องประพฤติปฏิบัติตัวตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ลูกค้าก็ดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งคณะกรรมการธนาคารก็เห็นด้วย นโยบายนี้กำลังเริ่มเดินหน้า เราก็จะสอนพนักงาน และค้นหากรณีตัวอย่างของพนักงาน โดยให้ทำด้วยความสมัครใจ

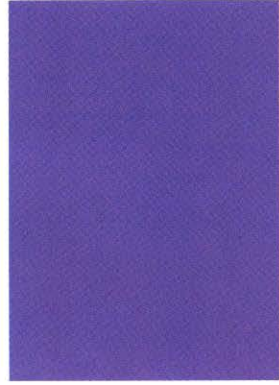
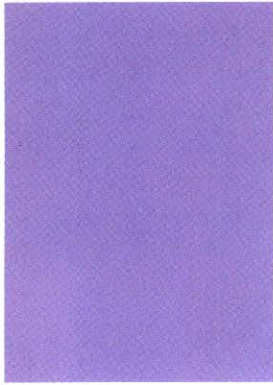
เราได้ผู้สมัครใจมา ๗๐,๐๐๐ คน จากนั้นก็มาคิดว่าจะให้คนที่สมัครทำอะไร ช่วงแรกแทนที่จะทำคนเดียวว่าจะทำร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น เมื่อช่วงเข้าพรรษาที่ผ่านมา สำนักกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มาชวนพนักงาน ธกส. กับลูกค้าลดหย่อนค่าเช่าพรรษาตีใหม่ ก็รณรงค์ที่ ๗,๐๐๐ คนก่อน แล้วจึงไปชวนลูกค้า เอาสมุดลงนามจดเหล่าไปวางไว้ทุกสาขาให้ลงชื่อ ชักชวนให้ชาวบ้านมาเซ็นชื่อ ให้เป็นรูปธรรม ต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้เขาปฏิบัติ

แล้วเราก็ให้ค้นหาพนักงานดีเด่นในเรื่องนี้ ทุกปีมูลนิธิอาจารย์จำเนียรสาระนาถ จะมีการให้รางวัลแก่ผู้ทำดีโดยคัดเลือกพนักงานดีเด่น และเกษตรกรดีเด่น ปีนี้ผมบอกให้คัดโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง จะให้คะแนนคนที่ทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่ำกว่า ๖๐ เปอร์เซ็นต์ ของกิจกรรมทั้งหมด

ขณะเดียวกันในด้านนโยบายของธนาคารคือ ฟังตนเอง พอประมาณ คำว่าพอประมาณคือ กำไรพอประมาณ อย่าเอากำไรสูงสุด ฟังตนเองก็คือ เราจะทำให้ลูกค้าที่เรามีอยู่ ๕ ล้านคนออมเงิน ต่อไปลูกค้าทุกคนแทนที่จะมีแต่สมุดบัญชีเงินกู้ ต้องมีสมุดบัญชีเงินฝาก เราได้รณรงค์เรื่องนี้มาพอสมควรแล้ว แต่คราวนี้เอาจริงเอาจังเต็มที่ ก็เพื่อให้ชาวบ้านมีภูมิคุ้มกัน มีเงินสำรองของตัวเองไว้ใช้จ่าย ถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ต้องไปกู้

ตอนนี้เงินฝากของธนาคารเราเข้าหลักที่เราฟังตนเองได้คือ เงินที่เราปล่อยกู้ ๔ แสนกว่าล้าน เงินที่เรารับฝากก็ ๔ แสนกว่าล้าน ใช้นโยบายนี้มา ๑ ปีก็ประสบผลสำเร็จพอควร เพราะเราทำหลักการพื้นฐานอย่างที่เราให้ฟัง ทุกอย่างที่ผมทำไม่ได้คิดขึ้นมาเอง แต่ค่อยๆ เก็บเกี่ยวจากประสบการณ์”

ວິບູລຍ໌ ເພີມເຈລິມ

“เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงการดำเนินชีวิต เพราะฉะนั้น
ในแต่ละคนอาจเริ่มต้นต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัญหาที่เราต้องไปเกี่ยวข้อง
เราต้องเข้าใจและอยู่ร่วมกับปัญหาให้ได้ โดยยึดความสุขเป็นหลัก
เศรษฐกิจพอเพียงทำให้เกิดความสุข”

ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม เจ้าของศูนย์วนเกษตร ปราชญ์ชาวบ้าน
ผู้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง จากเกษตรกรที่ต้องล้มลุกคลุกคลาน จนค้นพบ
แนวทางเกษตรที่เน้นการพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง
ผลลัพธ์ที่ได้จาก ๒๐ ปีที่ได้ปฏิบัตินั้นล้ำค่า เพราะแม้ประเทศไทย
จะประสบวิกฤตเศรษฐกิจอย่างไร ก็ไม่อาจกระทบการดำเนินชีวิตที่มั่นคง
และเปี่ยมสุข

“ผมบอกไม่ได้ว่าใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต
เมื่อไหร่ คงประมาณ ๒๐ ปีแล้ว เพราะมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจทำให้ผมใช้
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยไม่รู้ว่าเป็นอะไร แล้วก็เกิดการเรียนรู้เรื่อยมา
ช่วงหลังจึงสรุปได้ว่านี่คือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ที่ในหลวงพระราชทาน
เราถึงเรียกว่าเศรษฐกิจพอเพียง”

“การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เกิดจากมีวิกฤตที่เกิดจากการทำ
ธุรกิจในภาคเกษตรที่ล้มเหลว เนื่องจากไม่มีประสบการณ์ แต่ความอยาก
ที่ถูกกระตุ้นจากกระแสการส่งเสริมของภาครัฐ ทำให้คิดอยากแข่งขัน

อยากเติบโต ร่ำรวย แต่ฐานดั้งเดิมของผมคือวัฒนธรรมที่มีความเอื้อเพื่อ
แบ่งปัน ซึ่งขัดแย้งกับการทำธุรกิจที่มุ่งไปที่การหารายได้ การเติบโตต้องแข่งขัน
ทำให้การทำธุรกิจไม่เติบโต และถูกสรรหาประโยชน์จากคนกลุ่มอื่น

กิจกรรมในการดำเนินชีวิตของผมไม่ได้อยู่กับการเติบโตทาง
เศรษฐกิจ แต่ทำอะไรให้เกิดการแบ่งปันต่างหาก พอถึงตรงนั้นทำให้รู้ว่
การมุ่งแข่งขัน กับการแบ่งปันไปด้วย ไม่ใช่คำตอบที่จะเติบโตได้ ในที่สุดก็เจอ
ปัญหา และเราก็ไม่ชัดเจนในเรื่องการลงทุนคืออะไร เราทำแต่ให้ได้เงินมา ก็ไม่
พอใช้ กลับกลายเป็นหนี้สินเพิ่ม”

“สิ่งที่ทำให้ต้องเลิกทำธุรกิจแบบเก่า เพราะผมถูกฟ้องจนต้องขายที่ดิน
ที่เคยมี ๒๐๐-๓๐๐ ไร่ เหลือแค่ ๙ ไร่กว่าๆ เราจึงต้องหยุด และเปลี่ยนแนวทางการ
ทำธุรกิจ เพราะไม่มีเงิน ซึ่งขณะนั้นคิดแค่จะอย่างไรให้อยู่รอดได้ ในที่สุด
ก็คิดว่าจะอย่างไรให้มีกิน ทางที่มีคือเริ่มปลูกของกินระยะสั้นๆ ก่อน
เพื่อให้ได้กิน เช่น การปลูกผักบุงแค่ ๑๐ วัน เราก็ได้กิน แต่บังเอิญกินไม่หมด ก็เลย
เอาไปขาย และทำให้ฉุกคิดว่ามันเป็นกำไรหรือเปล่า เพราะเราขายของมามาก
ต่อมาก ขายมาหลายปี ขายแล้วไม่เคยมีเงินเหลือ แต่ที่เราปลูกแค่ ๒-๓ ตารางวา
แล้วเอาไปขาย กลับมีเงินเหลือ ก็เริ่มมาทบทวนแล้วคิด ก็พบว่านี่คือกำไรครั้งแรก
ในชีวิตของผม ประมาณ ๓๐ กว่าบาท

จากนั้นก็เริ่มทำต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ทำงานมากขึ้น หนักขึ้น ทำให้เราคิด
ว่า ถ้าเราทำงานหนักต่อไปเรื่อยๆ ตลอดชีวิต เราทำไหวไหม ถ้าเราเริ่มทำไม่ไหว
แล้วเราจะทำอะไร คนที่เราจะพึ่งพา เราพึ่งได้ไหม เจ็บป่วยจะอย่างไร
เมื่อคิดก็เห็นปัญหามากมาย เราจึงเริ่มหาวิธีที่จะพึ่งตนเองให้ได้มากกว่าเดิม ก็
เกิดการวางแผนชีวิตให้มีกิน มีใช้

เราเริ่มจากการปลูกต้นไม้หลายชนิด เพื่อทำให้เรามีกิน เราก็
ปลูกของกิน ทำให้มีใช้ ก็คือปลูกหลายอย่างที่นำมาเป็นของใช้ได้ และ
ฝึกฝนตัวเองให้มีทักษะในการทำของใช้ ผมใช้เวลาทำอย่างนี้ ๖ ปี ก็กลายเป็น

เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา คือ เป็นแปลงเกษตรเล็กๆ เรียกว่า วนเกษตร เป็นป่า แทนที่จะเป็นสวนเป็นไร่ ซึ่งป่ารกๆ นั้นกลับทำให้เราเกิดความรู้ และรู้จักทรัพยากรจำนวนมาก รู้จักพันธุ์กรรมที่อยู่ในพื้นที่กว่า ๒๐๐ ชนิด จากการสะสมพันธุ์ไม้ไปเรื่อยๆ เป็นสิ่งที่เราไม่รู้มาก่อน ทำให้รู้ว่าพืชแต่ละชนิดนำมาใช้ประโยชน์อย่างไร ทำให้เกิดความคิดในการจัดระบบชีวิตได้ คือทำให้ชีวิตเรามีกินแน่ๆ”

“เมื่อเรารู้เรื่องของกินแล้ว เราก็ต้องรู้จักการเอาสิ่งที่มีอยู่มาแปรรูป หรือถนอมอาหารอีก ความรู้เหล่านี้ทำให้เรารู้จักทำกิน ขณะเดียวกัน พืชหลากหลายชนิดทำให้เรารู้จักเอามาทำของใช้ด้วย พอทำของใช้มากขึ้น ทำให้เรามีของใช้เพียงพอโดยไม่ต้องซื้อ ในวันนั้นทำให้คิดว่า การทำอย่างนี้ ช่วยให้เรามีกินมีใช้ โดยที่เราไม่ต้องมีเงินเราก็มีกินมีใช้อย่างเดิม

นอกจากนี้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์กับผู้คนมากขึ้น เพราะแม้เราอยู่ในพื้นที่ที่จริง แต่เราไม่ได้สนใจเพื่อนบ้านใกล้เคียง พอเราเริ่มสนใจก็ถามไถ่เขา เขาบอกเรา เราก็เอาต้นไม้มาปลูก ก็ทำให้เกิดความรู้ เกิดความสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชน ใช้เวลา ๒ ปี ในการเริ่มต้น โดยไม่สนใจเรื่องกำไร แต่พอคิดดูก็พบว่า ๒ ปี นั้นเป็นกำไรให้เรทั้งหมด กำไรครั้งแรกคือ ปลูกผักไม่กี่ตารางวาขายแล้วได้เงินเหลือ แต่ตอนหลังก็ไม่คิดเรื่องกำไร ขายได้บ้าง แต่ทำให้เราเกิดความรู้ มีรายได้จากมันแม้ไม่มาก แต่ก็มีการ ทำให้เราเริ่มคิดทบทวนและมีความเข้าใจ ซึ่งเกิดจากแนวทางเหล่านี้

จนวันหนึ่งเราเริ่มคิดว่าน่าจะพึ่งตนเองได้มากกว่านั้น หลักคิดคือ ไม่ใช่พึ่งตนเองแค่วันนี้ แต่ถ้าเราอายุมากกว่านี้เราจะพึ่งตนเองได้อย่างไร จึงคิดว่า อะไรจะทำให้เกิดความมั่นคงในอนาคต นั่นคือ การสร้างหลักประกัน

การสร้างหลักประกันที่ทำใน ๒ ปีแรก ผมเริ่มปลูกต้นไม้ที่จะทำให้เราพึ่งตัวเองได้ในระยะยาว เช่น ไม้ใช้สอยลำต้นโต เพราะต้นไม้มีมูลค่าสูง ไม่มีราคาตก ไม่ระยะยาวเราก็ปลูก แต่ในระยะสั้นเราก็คิดว่าจะทำอย่างไรให้

อยู่ได้ เพราะเราไม่ได้ปลูกไม้ต้นเดียว เรามี ๖๐๐-๗๐๐ ชนิด มีความหลากหลาย ซึ่งเรารู้ว่าจะใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง ในระยะสั้น ถ้าจำเป็นต้นไม้บางต้นเป็นไม้ใช้สอย ซึ่งนำมาแปรรูปและขายเป็นเงินได้ให้มูลค่าเป็นเงินกว่าหมื่นบาท ซึ่งเป็นเรื่องที่ชาวบ้านยังนึกไม่ออก เพราะยังไม่มองในระยะเวลานานเกินไป ชาวบ้านก็ไม่กล้าทำ สำหรับผมมีคำตอบแล้วว่าควรจะขายได้สักเท่าไรต่อต้นเพื่อให้เห็นตัวมูลค่า แล้วตัวมูลค่าเราก็เอามาสร้างเป็นเครื่องมือ หรือเรียกว่าหลักประกัน

ซึ่งที่ได้ทำมาแล้ว ๖ ปี ก็จัดระบบการเรียนรู้ ทุกวันนี้ก็ยังเรียนรู้ไม่จบสิ้น มีความรู้ที่ต้องค้นหาอีกมาก ซึ่งยอมรับว่ายังขาดความรู้ และปัญหาสังคมไทย คือ เป็นสังคมที่ไม่สร้างความรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง ขณะที่ถ้าเรื่องที่ต้องการความรู้ไม่ตรงกับประเด็นที่เขาสนใจ เขาก็ไม่ทำเรื่องนี้กับเรา เพราะฉะนั้น จะทำให้คนทั่วไปเข้าใจตรงกับที่เราทำได้ลำบาก เพราะเขาได้รับความรู้มาอีกแบบหนึ่ง ทำให้มองวนเกษตรเป็นเรื่องล้าหลังเกินไป แล้วทำให้คนไปทำลายธรรมชาติหรือทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ทำให้คนไปคิดเรื่องการตลาดการขาย รายได้เป็นตัวหลัก จนไม่รู้ว่าสิ่งนั้นทำลายฐานชีวิตที่สำคัญ ขณะที่การศึกษาก็ขาดการสอนให้พึ่งตนเองก่อน”

“สุดท้ายเราก็สรุปได้ว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤตการเงินของประเทศในปี ๒๕๓๔ ผมได้รับผลกระทบที่เกิดจากความเปราะบางของปัญหาของผมนเอง และต่อมาในปี ๒๕๔๐ เกิดวิกฤตทางการเงินเช่นเดียวกัน แต่ผมเกิดการเรียนรู้แล้ว ครั้งนี้ผมไม่เดือดร้อนอะไรเลย เพราะเรามีฐานที่มั่นคงแล้ว แต่นักลงทุนกลับเจอวิกฤตรุนแรง จนกระทั่งมาช่วงนี้ ก็เกิดเหตุการณ์คล้ายๆ กันอีก ผมเองก็ยังไม่มียุทธศาสตร์อะไรเลย ทำให้ผมเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ซึ่งก่อนหน้านั้นเรารู้จักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ปี ๒๕๔๐ เราเริ่มต้น เรียนรู้ จนช่วงนี้ก็ยังเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงชัดเจนยิ่งขึ้น

ที่ทำให้เศรษฐกิจพอเพียงตอนนี้ยังสรุปไม่ได้ว่าขาดตรงไหน แต่ก็มีช่องทางที่ทำให้เราเห็นจุดขาดจุดเกินของเราอยู่ จากหลักเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง ที่ทำอะไรก็ตามด้วยเหตุด้วยผล ผมว่าเรามีอยู่แล้ว ทำด้วยความพอประมาณเราก็มีอยู่แล้ว เพราะเราไม่ได้ใช้การทุ่มเท หรือเสียดาย ทำให้เรามีภูมิคุ้มกันชัดเจน ส่วนเรื่อง ความรู้กับคุณธรรมนั้นเกิดตามธรรมชาติอยู่แล้ว ไม่ต้องไปนั่งท่องจำอะไร ผมเติบโตมาจากวัด จากพระที่ท่านมีคุณธรรมสูง ท่านสอนผมแต่เด็ก จึงมีพื้นฐานค่อนข้างดีกว่าเด็กวันนี้”

“การที่สร้างศูนย์เรียนรู้วันเกษตรขึ้น เป็นความตั้งใจอย่างหนึ่งของผม ที่ต้องการจะทำงานกับสังคมกับผู้คน โดยไม่หวังผลจากสังคมศูนย์ฯ นี้ตั้งมา ๑๐ ปีแล้ว เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายให้แก่คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่แห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และศูนย์นี้ก็ไม่มีวันปิด มาดูงานเมื่อไหร่ก็ได้ เพราะที่ดินของผมเหลืออยู่ ๙ ไร่กว่า เป็นศูนย์ทั้งหมด เป็นศูนย์ได้ร่มไม้ มีคนมาดูงานเยอะมาก ต่อไปคิดว่าคงไม่ใช่เกิดที่ผมแล้ว หวังจะเกิดทั่วไปหมด เพียงศูนย์เราอาจเป็นศูนย์หลักและมีศูนย์เครือข่าย ซึ่งตอนนี้ก็มีคนเข้าใจและทำงานร่วมกับผมแล้วระดับหนึ่ง เป็นคนในครอบครัวและคนข้างนอกที่เข้าใจเรื่องนี้ ไม่ว่าใครก็ทำได้ เข้ามาช่วยกันด้วยความสมัครใจ ครอบครัวเข้ามาช่วย เขาคิดว่าเป็นหน้าที่ที่เขารู้”

“ผมมีลูก ๓ คนก็ทำอยู่ในส่วนหมด เป็นครอบครัวที่ไม่แตกแยกพยายามให้ลูกมาอยู่ร่วมกัน ลูกผมก็ยึดอาชีพนี้อยู่ เพราะที่ดินเรามีจำกัด การที่จะให้ลูกได้ก็คือ ให้อาชีพ ไม่ใช่ให้ที่ดิน ให้ใช้ที่ดิน ๙ ไร่เพื่อประโยชน์ของการทำกิจกรรมที่ทำให้เขาอยู่ได้ ครอบครัวเราไม่เหงา ลูกยังดูแลเรา เขาไม่เป็นภาระของเรา และเราก็ทำงานเพื่อสังคมได้ระดับหนึ่ง สังคมก็กลับมาให้ความสนใจ และช่วยเหลือเราหลายเรื่อง”

“ในการเริ่มต้นทำเศรษฐกิจพอเพียง ไม่สามารถบอกตรงๆ ว่าทำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร เราควรถามว่าเขาเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรบ้าง ส่วนเขาจะทำได้แค่ไหนไม่ต้องบอก เพราะเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้จำกัดไว้ว่าต้องทำอะไรเรื่องหนึ่ง ควรเป็นเรื่องทุกด้านที่วาดด้วยชีวิต เพราะเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงการดำเนินชีวิต เพราะฉะนั้น ในแต่ละคนอาจเริ่มต้นต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัญหาที่เราต้องไปเกี่ยวข้อง เราต้องเข้าใจและอยู่ร่วมกับปัญหาให้ได้ โดยยึดความสุขเป็นหลัก เศรษฐกิจพอเพียงทำให้เกิดความสุข

ถ้าบอกว่าผมค้นหาเศรษฐกิจพอเพียงพบแล้ว ผมว่าอาจยังไม่ใช่ แต่เราได้เห็นแล้ว เพราะผมอาจได้เรียนรู้เรื่องนี้มาจากวัดตั้งแต่วัยเด็ก แล้วสุดท้ายเราก็มารับฟังพระราชดำรัสในหลวง และสิ่งที่ฟังแล้วชัดเจนมากก็คือ ปี ๒๕๔๐ เพราะเราได้ฟังค่อนข้างใกล้ชิดและฟังมาโดยตลอด ทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ส่วนหนึ่งที่เราได้ทำได้ให้แนวทางที่ชัดเจนมาใช้ และใช้อย่างเข้าใจ ทำให้ผมไม่มีวิกฤตเข้ามากระทบเลย เพราะเราเข้าใจเหตุการณ์และได้เรียนรู้เพิ่มมาระดับหนึ่ง โดยเฉพาะเรื่องชีวิตคนจะเกี่ยวข้องกับหลายๆ เรื่องคือ การรู้จักตัวเอง รู้จักปัญหา รู้จักทรัพยากร ซึ่งเป็นหัวใจที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้”

“นอกจากนี้เราก็พูดถึงการจัดการ ๕ เรื่อง เพราะทำให้คนพึ่งตนเองได้ เป็นฐานสำคัญของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและเป็นเศรษฐกิจพอเพียง เพราะ “พอเพียง” คือต้องรู้จักการใช้อย่างพอเหมาะ ซึ่งการจัดการ ๕ เรื่องสำคัญคือ เรื่องข้าว ต้องรู้จักข้าวทั้งระบบ เรื่องอาหาร คนไทยอยู่กับพืชพรรณธัญญาหารมากมาย แต่ไม่ค่อยรู้จักพืชพันธุ์ของตัวเอง กลับไปพึ่งพามาผลิตของต่างชาติ จึงทำให้ไม่รู้จักพืชพันธุ์ของเรา เรื่องยารักษาโรค พืชพันธุ์เมืองไทยมีเป็นหมื่นๆ ชนิด ถ้าเรากลับไปรู้เรื่องยา เราก็พึ่งตัวเองได้มากขึ้น เรื่องของใช้

เราสามารถพึ่งพาตลาดได้แต่ไม่จำเป็นต้องพึ่งทั้งหมด อย่างที่ผมพยายามให้ชาวบ้านทำน้ำยาล้างจานเอง ซึ่งถูกกว่าน้ำยาในท้องตลาด และเรื่องปุ๋ย เราพยายามให้ความรู้เรื่องการนำวัสดุดิบในท้องถิ่นมาหมักเป็นปุ๋ยอินทรีย์ การพึ่งตนเองเป็นเรื่องสำคัญที่จะกลับมาสู่เรื่องอื่นๆ อีกหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องสุขภาพ ทั้งหมดก็มี ๕ เรื่องที่เราทำเป็นข้อเสนอแนะสำหรับชาวเกษตรกรรมโดยตรง”

ประยงค์ ธรพงศ์

“เริ่มต้นต้องทำให้พอเพียงให้ได้ก่อน ถ้าทำใจว่าเรามีความสามารถแค่นี้ ทำได้แค่นี้ พอใจแค่นี้ไปก่อน แต่ว่าอย่าให้เป็นคนขี้เกียจ ต้องขยันในการศึกษา เรียนรู้ ทดลอง และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ตลอดเวลา”

คุณประยงค์ รัตนรงค์ ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าของรางวัลแมกไซไซ สาขาผู้นำชุมชน ประจำปี ๒๕๔๗ ผู้นำชุมชนที่ได้รับการยอมรับจากชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชและคนในชุมชนทั่วประเทศว่า เป็นผู้นำทางปัญญาคนหนึ่ง ที่สร้างแรงบันดาลใจให้ชุมชนในตำบลไม้เรียงลุกขึ้นมาเรียนรู้ และค้นหาทางออกในการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

คุณประยงค์เล่าถึงการใช้ชีวิตพอเพียงของตนเองว่า “ตอนที่ผมเริ่มทำผมยังไม่ทราบเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นอย่างไร แต่ที่ผมทำก็เพื่อต้องการสร้างอาชีพที่เป็นบำนาญในบั้นปลายชีวิตตัวเอง คือผมวางแผนชีวิตตัวเองมาตั้งแต่ยังหนุ่ม โดยเมื่อตอนอายุ ๒๐ ปี วางแผนไว้ว่าจะบวชไม่เกิน ๓ ปี หลังจากสึกก็จะแต่งงานมีครอบครัวภายในอายุไม่เกิน ๒๕ ปี พอแต่งงานแล้วก็ตั้งหน้าตั้งตาทำงานหนักสัก ๓๐ ปี พออายุ ๕๕ ปีผมจะปลดเกษียณก่อนที่จะปลดเกษียณผมก็จำเป็นที่จะต้องสร้างบำนาญให้ตัวเอง”

“ตอนหนุ่มๆ ผมทดลองทำงานหลายอย่างว่าจะยึดอาชีพไหนดี ในที่สุดผมก็เลือกที่ผมจะเป็นชาวนา พอทำสวนก็คิดว่า ถ้าเราทำสวนอย่างเดียวจะเสี่ยง เพราะต้องไปฝากไว้กับดินฟ้าอากาศ ฝากไว้กับนโยบายรัฐ ฝากไว้กับตลาดโลก ผมจึงปลูกอย่างอื่นด้วย ผมแบ่งที่ส่วนหนึ่งไว้ปลูกของที่เรไม่ต้องกินต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ที่เรียกว่า “สวนสมรม” คือปลูกพืชหลายชนิดในที่

เดียวกัน เป็นเหมือนซูเปอร์มาร์เก็ต เหลือกินเหลือใช้ก็ขายได้ สมมติว่าในพื้นที่ ๕ ไร่ ปลูกมังคุด ๑๐๐ ต้น ลองกอง ๕๐ ต้น สะตอก ๓๐ ต้น ลางสาด จำปาตะ แล้วในเวลาเดียวกันจะออกลูกให้ผลไม่ตรงกัน ทำให้มีรายได้ต่อเนื่องกันตลอด ไม่ได้เป็นรายได้หลัก แต่ทำให้มีรายได้เสริมจากตรงนี้นี่ขึ้นมา”

“ที่เลือกทำสวนเพราะเสียงน้อยกว่าการทำไร่ ซึ่งเป็นพืชระยะสั้น ที่ต้องทำทุกปี การทำไร่ถ้าไม่เกิดปัญหาก็มีรายได้เร็ว การทำสวนแบบ บ้านผมต้องใช้เวลาหลายปี อย่างน้อย ๕-๑๐ ปี แต่ถ้าได้ผลแล้วได้ระยะยาว และหากเราปลูกพืชผลหลายชนิด ก็ไม่ต้องรอกีตยงอย่างเดียว เพราะเวลาฝนตก กีตยงไม่ได้ เวลาหน้าแล้งก็ต้องพักต้นยาง ๒ เดือน ก็กีตยงไม่ได้ ตรงนี้ทำให้ผมคิดว่าต้องสร้างอาชีพเสริม”

“ในอดีตผมเป็นลูกค้า ธกส. เป็นหนี้ตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ ที่เป็นหนี้เพราะเราไม่มีทุนของตัวเอง พอเป็นหนี้มาสักระยะหนึ่ง เมื่อผมวางแผนว่าจะปลดเกษียณ ตอนอายุ ๕๕ ปี ผมต้องปลดหนี้ให้ได้ เพราะผมจะไม่มอบหนี้ให้ลูก”

“ขณะที่ผมกำลังทำงานหนัก บางครั้งมีปัญหาอุปสรรคมาก ก่อให้เกิด ความล้มเหลว ท้อแท้และกังวลว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่เป็นทิศทางที่ถูกต้องหรือไม่ จนวันหนึ่งประมาณปี ๒๕๒๕ ผมได้ทราบพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่อง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” จึงมีความมั่นใจว่าใช่แล้ว ทำให้ผมสนใจมากขึ้น และมีความมั่นใจยิ่งขึ้น จึงศึกษาเพิ่มเติมและทำอย่าง เข้มขันมากขึ้นตามแผนชีวิตที่วางไว้ ไม่ได้สนใจกับความร่ำรวยฟุ้งเฟ้อของสังคม ในขณะนั้น เพราะถ้านำสถานการณ์ในขณะนั้นมาเปรียบเทียบกับแนว พระราชดำริแล้ว รู้สึกว่ากำลังเสี่ยงเกินไป การแยกตัวเองออกจากสังคมทุนนิยม ในขณะนั้นจึงค่อนข้างโดดเดี่ยว ในเวลาเดียวกันก็พุดคุยทำความเข้าใจกับภรรยา และลูกๆ ตลอดเวลา เพื่อให้ทุกคนในครอบครัวมีความเข้าใจแนวทางเดียวกัน และร่วมกันปฏิบัติตนในแนวทางที่ถูกต้อง”

“ในที่สุดผมก็แก้ปัญหาเรื่องหนี้ได้ตั้งแต่ก่อนปี ๒๕๓๐ ปลดหนี้ได้หมด

พอบปี ๒๕๓๕ ผมรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จในชีวิต ถึงแม้จะไม่ใช่คนร่ำรวย แต่ก็มีคามมั่นคง ผมสามารถปลดเกษียณ การปลดเกษียณของผมคือการที่ผมประกาศกับลูกๆ ว่า ผมจะไม่เป็นที่พึ่งของลูก ผมจะเป็นเพียงที่ปรึกษา ผมได้ปลูกฝังสอนให้เขามีความเป็นอยู่ที่มีความพอเพียง เพราะผมเคยใช้ตรงนี้มาแล้ว ผมสอนลูกให้เขาสามารถที่จะดูแลตัวเองได้ พึ่งตนเองได้ ลดความเสี่ยง”

“ผมมีแนวความคิดที่ผิดกับคนอื่นที่ว่า พอเวลาแก่เฒ่าต้องแบ่งสมบัติให้กับลูกเท่าๆ กันโดยไม่ลำเอียง แต่ผมทำผิดจากวัฒนธรรมที่คนอื่นทำมา พ่อแม่ผมมีสมบัติไม่เยอะ เราพี่น้องรวมกัน ๖ คน ผมเป็นพี่คนโต ตอนพ่อแม่เสียไม่ได้แบ่งสมบัติให้ใคร ผมก็คุยกับน้องๆ ว่า สมบัติพ่อแม่สร้างไว้มีไม่มาก ถ้าเราแบ่งกันก็ได้คนละเล็กคนละน้อย ในที่สุดทุกคนก็อยู่ไม่รอดก็จะต้องขาย พอขายแล้วพวกเราก็อึดใจเองไม่ได้ เพราะต่างคนต่างยากจน เพราะฉะนั้นเราไม่แบ่งกัน ได้ไหม แล้วดูว่าใครเป็นผู้ที่อ่อนแอที่สุด ก็มอบให้ แล้วคนที่มีความสามารถมีความเข้มแข็งก็ไปสร้างเอาใหม่ ตกกลางว่าทรัพย์สินสมบัติของพ่อแม่ให้น้องผมคนหนึ่ง เป็นผู้ดูแล แต่เวลาคนอื่นเดือดร้อนมาพึ่งพาได้ชั่วคราวชั่วคราว ในที่สุดผมทำตรงนี้ได้ และผมคิดว่าดีที่เราสามารถรักษาสมบัติของพ่อแม่ไว้ได้ทั้งหมด”

“พอมารุ่นลูกผม ผมก็ใช้อย่างเดียวกัน ผมบอกกับลูกๆ ว่า ผมดูแลทุกคนสามารถเอาตัวรอดได้ แต่มีคนหนึ่งที่อ่อนแอกว่าเพื่อน แต่เขาถนัดเรื่องการทำเกษตรก็มอบตรงนี้ให้เขาเป็นผู้ดูแล พวกพี่ๆ เขาก็ยอม”

“ตรงนี้ทำให้ผมอยู่อย่างมีความสุขได้ ผมจึงสรุปในใจกับชีวิตตัวเองได้ว่า ความต้องการสูงสุดของคนคือความสุข แต่ความสุขของแต่ละคนอาจไม่เหมือนกัน บางคนอาจคิดว่ามีเงินมากๆ แล้วจะมีความสุข แต่ส่วนตัวผมความสุขอยู่ที่ใจ ไม่ต้องร่ำรวย แต่เราสามารถจะป้องกันปัญหา และจัดการแก้ปัญหา ใช้ของทุกอย่างที่เรา มีอยู่ ให้เกิดความสุข”

“ในการป้องกันและจัดการปัญหา ผมและคนในชุมชนเห็นพ้องกันว่า

คนในชุมชนยังขาดไปคือ “ความรู้และความสามารถในการจัดการทรัพยากร” โดยข้อเท็จจริงเราเป็นเจ้าของทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็ผลผลิต ภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติ หรือแม้แต่ทุนที่เป็นเงิน แต่เราก็ยอมให้คนอื่นมาจัดการทั้งหมด เราจึงกลายเป็นเครื่องมือ จึงสรุปปัญหาที่สำคัญว่าอยู่ที่คน ถ้าทำให้คนมีความรู้ก็จะแก้ปัญหาได้ จึงเป็นที่มาของการร่วมกันจัดตั้ง ศูนย์และพัฒนาชุมชนไม่เรียง ขึ้นในปี ๒๕๓๕”

“ผลของการเรียนรู้ร่วมกันทำให้คนรู้จักตัวเอง ชุมชน ทรัพยากร โลกภายนอก และความสามารถที่ยังไม่ได้พัฒนา ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่ เพราะชุมชนรู้จักรากเหง้าของตัวเอง รู้สาเหตุปัญหาและที่มาของผลกระทบต่างๆ ที่ผ่านมาก็จะสามารถวางแผนป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต และวางแผนในการพัฒนาสิ่งดีๆ ที่มีอยู่ได้ในเวลาเดียวกันก็สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงได้โดยชุมชนเอง”

“ขณะนี้ผมกำลังสร้างบ้านโดยจะเปิดเป็นสำนักงานมูลนิธิด้วย เพื่อช่วยเหลือด้านการศึกษากับคนในท้องถิ่น และกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน การที่ผมได้รับรางวัลแมกไซไซ สาขาผู้นำชุมชน ผมคิดว่าผมไม่ได้ทำคนเดียว ผมทำร่วมกับเครือข่ายทั่วประเทศ เพราะฉะนั้นพอได้รางวัลมาผมจึงนำรางวัลนี้มาทำมูลนิธิเพื่อให้คนทั้งประเทศได้รับผลประโยชน์ด้วย เป็นการทดแทนคุณแผ่นดิน

คือต้องการให้คนอื่นเขาได้เรียนรู้ ได้ศึกษาเหมือนเรา เพราะผมคิดว่าผมมีโอกาสดีกว่า เพราะฉะนั้นมีช่องทางอะไรที่จะทำให้ได้ศึกษา ได้เรียนรู้ ผมทำ อย่างตอนนี้ผมก็กำลังหาเงินก้อนหนึ่งให้กับเยาวชนทำเรื่อง “เล็บทองทุ่ง” ซึ่งตอนนี้ได้รับการยอมรับ โดยทางงานมหกรรมพืชสวนโลกที่เชียงใหม่ก็ได้เชิญเยาวชนไปบรรยายด้วย”

“ผมทำงานสนุก คือพอคิดจะทำ จะเริ่มต้นด้วยการทำตัวอย่าง ผมเรียกว่าเป็นงานวิจัย อย่างการวิจัยเรื่องการพัฒนาการของชุมชน ทำเรื่อง การเรียนรู้ของชุมชน แต่ก่อนเราคิดว่าโรงเรียนเท่านั้นที่จะสอนคน แต่พอมาถึง ระยะเวลาหนึ่งเราพบว่าเด็กที่ไปโรงเรียนไม่ค่อยรู้อะไรเท่าไร เพราะผมได้ลอง นำเด็กโรงเรียนประถมมาเรียนในตำบลไม้เรียงประมาณ ๕ โรงเรียนละ ๕ คน และทำกิจกรรม ๒๕ วัน เพื่อพาเด็กออกจากห้องเรียนไปศึกษาชุมชน ครั้งแรก ก่อนที่จะปั่นจักรยานไปหมู่บ้านอื่น ผมถามว่ารู้ไหมว่าตำบลไม้เรียงมีกี่หมู่บ้าน ชื่ออะไรบ้าง เด็กในตำบลไม้เรียงยังไม่รู้เลย แต่พอถามว่าลุ่มน้ำอะเมซอนอยู่ใน ประเทศอะไร กลับรู้คำตอบ บอกนี้แหละที่เราจำเป็นต้องสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ก็เลยมาช่วยกันทำ เพราะผมเคยทำให้ชาวบ้านรู้จักตัวเอง รู้จักโลก รู้จักผลกระทบ จากภายนอกด้วย เพราะฉะนั้นผมคิดว่ามีความจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นจากเด็กๆ ขึ้นมาด้วย จึงเข้าไปเป็นแกนกลางร่วมกับโรงเรียน”

“ที่ว่ารู้ภายในชุมชนไม่พอต้องรู้ภายนอกด้วย โดยพาไปศึกษาดูงาน และนำสื่อต่างๆ มาวิเคราะห์ เช่น นโยบายของรัฐบาล เรื่องแผนต่างๆ เรานำเข้าที่ประชุมวิจารณ์กันในสภาผู้นำซึ่งจัดทุกวันที่ ๖ ของเดือน ประกอบด้วยหมู่บ้านละ ๕ คน จนได้ข้อสรุป เพราะเราคิดว่าทุกอย่างมีทั้งด้านดี และด้านที่ไม่ดีปนกันอยู่ ที่ปนกันอยู่เพราะบางเรื่องเหมาะกับบางที่ ไม่ได้เหมาะกับ ทั่วประเทศ อย่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เราบอกว่าแผนชาติ เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐบาล เราก็ต้องปฏิบัติตามนโยบาย ทีนี้ถ้าเป็น เรื่องไม่สอดคล้องกับเรา เราต้องนำมาคิดวิเคราะห์กันว่ามีส่วนดีอยู่ตรงไหน เลือกเอาส่วนดีมาใช้ ส่วนที่ไม่เหมาะกับเราก็อำไปแต่ต้อง”

“บางเรื่องที่กำหนดไว้ในแผนฯ เราก็ต้องไปศึกษานโยบายของรัฐบาล ด้วยว่าสัมพันธ์กันหรือไม่ ถ้าในแผนฯ กำหนดไว้ นโยบายของรัฐสอดคล้องกัน เราบอกตรงนี้ต้องเตรียมแล้วนะ เรื่องที่จะมากระทบกับเราตรงนี้ต้องเกิดแน่ เราจะเตรียมตัวอย่างไร”

คุณประยงค์ได้แนะนำการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงว่า

“เริ่มต้นต้องทำให้พอเพียงให้ได้ก่อน ถ้าทำให้เรามีความสามารถแค่นี้ ทำได้แค่นี้ พอใจแค่นี้ไปก่อน แต่ว่าอย่าให้เป็นคนขี้เกียจ ต้องขยันในการศึกษา เรียนรู้ ทดลอง และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ตลอดเวลา พอได้พื้นฐานตรงนี้ได้ ไม่โลภ ถ้ายังวุ่นวายอยากได้นั้นได้นี้โดยไม่คำนึงถึงเป็นความจริง สมองจะคิดแต่เรื่องความอยาก ไม่ได้คิดเรื่องความจริงที่เกิดขึ้น ฉะนั้นต้องเริ่มต้นที่ตัวเอง ใครทำให้ไม่ได้”

“สำหรับการใช้ชีวิตกับครอบครัว ผมบอกกับผู้นำชุมชนรุ่นใหม่เสมอว่า ต้องระวัง ถ้าเราจะไปช่วยเหลือคนอื่น ต้องดูแลตัวเองก่อน หากไม่ดูแลครอบครัว เราเองจะทำได้ไม่ยั่งยืน บางคนที่ตั้งใจจะทำ แต่ระยะหนึ่งทำให้ครอบครัวตัวเองเดือดร้อน พอเดือดร้อนก็ไปเบียดผลประโยชน์ของชุมชนมาเป็นของตัวเอง ตรงนี้เสียหายหนัก ตัวเราเองต้องพร้อมถึงจะทำได้ ผมต้องเตรียมตัวมา ๓๐ ปีถึงจะทำได้ ผมทำเป็นขั้นเป็นตอน และทุกอย่างที่ทำในครอบครัวผมจะเข้าใจ รู้เรื่องทั้งหมด และเขาก็มีส่วนเข้ามาช่วยด้วย”

“การที่ผมเริ่มต้นที่ตัวเอง เมื่อประสบความสำเร็จจากประสบการณ์ก็นำประสบการณ์ไปขยายผลเป็นตัวอย่างต่อเนืองกว้างขวางจนเป็นที่ยอมรับ ซึ่งหากนำมาหาข้อสรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จน่าจะมี ๖ ประการ คือ

๑) ตัวอย่างจากการปฏิบัติของตัวผมเองที่มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง

๒) มีเวลาและอิสระในการคิด การทำ การร่วมมือกับผู้อื่น โดยให้ความเท่าเทียมและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น

๓) ทำทุกอย่างให้เกิดประโยชน์กับผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และเมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าสิ่งที่ทำเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ ก็จะทำจนสำเร็จไม่ทอดทิ้ง

๔) มีความพร้อมทั้งส่วนตัวและครอบครัว

- ๕) มีความสนใจศึกษาเรียนรู้ตลอดเวลา และ
- ๖) ทนต่อความเคลื่อนไหว และความเปลี่ยนแปลง”

ปราชญ์ชาวบ้านวัย ๗๐ ปีท่านนี้ได้ให้ข้อคิดเป็นการส่งท้ายว่า

“คิดแต่เพียงว่า พอปลดเกษียณแล้วเวลาที่เหลืออยู่คือกำไรของชีวิต ที่ผ่านมา ๕๕-๖๐ ปี ตรงนี้คุ้มแล้วนะ ที่เราเกิดมาชาติหนึ่ง เวลาที่ยังเหลืออยู่จึงเป็นกำไรของชีวิตที่เราสามารถจะทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศได้ ทำให้ตัวเรามีคุณค่ามากขึ้นเท่านั้นเอง”

รณินท์ ใจยวอนนท์

“‘ความพอเพียง’ ไม่ใช่การหยุดนิ่งอยู่กับที่ โลกกำลังก้าวหน้าอยู่ คำว่าพอเพียง คือความพอเหมาะพอสมกับช่วงที่เรา กำลังเจริญเติบโต เพียงแต่อย่าทำอะไรเกินตัว ซึ่งบุคคล ธุรกิจ ประเทศชาติต้องก้าวหน้า”

คุณณินท์ เจียรนวนนท์ ประธานกรรมการและประธานคณะผู้บริหาร เครือเจริญโภคภัณฑ์ ผู้บริหารองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ ที่มีศักยภาพ การแข่งขันในตลาดโลก... ด้วยวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลด้านธุรกิจ ประกอบกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการ ขับเคลื่อนองค์กรและการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งของตัวคุณณินท์เอง และให้เกิดการปฏิบัติจริงในเหล่าพนักงานขององค์กรอันเป็นประเด็น หลักสำคัญที่สร้างเสริมให้เครือเจริญโภคภัณฑ์เติบโตอย่างมั่นคงและ ยั่งยืนจนถึงปัจจุบัน

“ตอนแรกผมก็ไม่เข้าใจมากนักในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่มั่นใจว่าเป็นปรัชญาที่ดีแน่ คือ “ความพอเพียง” ต่อมาผมสามารถเข้าใจได้ อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากได้มีโอกาสรับฟังจาก ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ที่ได้กรุณาให้อิโวกาแก่พนักงานในเครือเจริญ โภคภัณฑ์เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงตระหนักดีว่าเศรษฐกิจพอเพียงใช้ได้กับทุกระดับ ทุกบุคคล ทุกบริษัท รวมทั้งประเทศชาติ”

“คำว่า “พอเพียง” ขึ้นต้นด้วย “พอ” คือให้ทุกคนพอ ไม่ใช่ให้ทุกคน ไม่พอ ทุกระดับพอ พอตามกำลังของเรา แล้วสิ่งที่เราทำก็จะต้องทำให้สังคม และธุรกิจของเรามีความเจริญก้าวหน้าด้วย หากใช้เศรษฐกิจพอเพียงใน

การลงทุน เมื่อเกิดวิกฤตก็จะไม่เดือดร้อน อย่างผมถ้าเป็นเกษตรกรก็ต้องเป็นเกษตรกรที่ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง คำว่า “เพียง” คืออย่าทำอะไรเกินตัว ไม่ใช่ให้ทุกคนจนเท่ากันแต่ให้ทุกคนพอ พอตั้งแต่เศรษฐกิจรวมทั้งชีวิตส่วนตัว”

“ส่วนตัวผมใช้ชีวิตแบบพอเพียงในชีวิตประจำวัน เช่น ไม่กินจนกินไปถ้ารับประทานอะไรกินไปจะทำให้สุขภาพมีปัญหา ไม่ใช่ว่าผมจะไม่ใช้เงิน แต่ใช้ให้พอเหมาะ ไม่เกินกว่าเงินที่มีอยู่ ควรใช้จ่ายที่จะไม่ทำให้ตัวเองและคนอื่นเดือดร้อน”

“เครื่องซีพีได้นำแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะในด้านการลงทุน ซึ่งซีพีจะประเมินตัวเองก่อนเสมอว่ามีความสามารถในการลงทุนเท่าใด และจะลงทุนอย่างไรที่จะไม่ทำให้มีภาระมากจนกินไป เครื่องซีพีมีเงินสามารถลงทุนได้เท่าไร ก็ลงทุนตามความสามารถเท่านั้น เพื่อไม่ต้องมีภาระมาก ถ้าเศรษฐกิจมีปัญหา ทำให้เงินที่ลงทุนไปเกิดมีปัญหา เราก็จะไม่ทำให้ผู้ถือหุ้น และธนาคารผู้ให้เงินเกิดความเดือดร้อน ธนาคารเป็นผู้แทนของผู้ฝากเงิน ถ้าธนาคารเดือดร้อนก็ทำให้ผู้ฝากเงินเดือดร้อนไปด้วย สังคมก็เดือดร้อน”

“ในองค์กรของเครือเจริญโภคภัณฑ์ ได้มีการนำแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ให้พนักงานเป็นเวลากว่า ๒ ปีแล้ว เพื่อให้พนักงานซึ่งมีอยู่จำนวน ๒๘๐,๐๐๐ คนทั่วโลกได้เข้าใจอย่างลึกซึ้งว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้เป็นเรื่องเฉพาะเศรษฐกิจ แต่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และใช้ได้ทุกระดับไม่ใช่เฉพาะคนยากจน ถ้าใครนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไปใช้เชื่อมั่นว่าชีวิตเขาจะมีความสุข”

“ทำอะไร ทำให้อพ ไม่เกินตัว แต่ไม่ใช่ทำเท่านี้พอแล้ว ถ้าเรามีความสามารถทำให้ชีวิตเรามีโอกาสก้าวหน้า เราต้องทำ แต่อย่าทำจนสุขภาพเสีย อย่าทำให้คนอื่นเดือดร้อน ถ้าเราเจริญก้าวหน้าแต่คนอื่นเดือดร้อน ก็ทำให้สังคมเดือดร้อนไปด้วย อย่างนี้ไม่ใช่การใช้หลักปรัชญา อย่างถูกต้อง **หลักเศรษฐกิจพอเพียง** คือ ถ้าเราพอเพียงได้ทำตามกำลังของเราให้ธุรกิจเจริญก้าวหน้า

อยู่ตลอดเวลา ต้องเป็นกำลังสำคัญให้สังคมมีโอกาสเจริญก้าวหน้าด้วย ไม่ใช่หยุดอยู่กับที่”

แต่ผู้ที่เจริญก้าวหน้าต้องคิดถึงเงินที่ลงทุนไปทุกบาททุกสตางค์ ต้องคิดถึงว่าหากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เราจะทำให้ผู้ถือหุ้น หรือคนอื่นๆ เดือดร้อนหรือไม่ ถ้าไม่เดือดร้อนก็ไม่เป็นไร ก็ทำไป แต่ถ้าทำให้คนอื่นเดือดร้อน เราก็หยุดเพียงเท่านี้ เพื่อเตรียมพร้อมหากมีวิกฤตเศรษฐกิจ เราจะได้มีโอกาสคืนหนี้ช่วยให้พนักงาน บริษัท ผู้ถือหุ้น และสังคมไม่เดือดร้อน”

“ส่วนใหญ่ที่ผมสัมผัสมา มนุษย์เรามีหลายประเภท ถ้าชอบใช้เงินเกินตัว ก็จะใช้จ่ายจนพาให้ครอบครัว ลูกเมีย ญาติพี่น้องเดือดร้อนไปด้วย เนื่องจากไปกู้หนี้แล้วคืนเขาไม่ได้ กรณีของบุคคลกับบริษัทก็เหมือนกัน บริษัทต้องประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการลงทุน อย่าใช้มากกว่ากำลังที่มีอยู่ อย่าทำเกินตัว ต้องเตรียมพร้อมรับวิกฤตเศรษฐกิจที่จะมาถึงได้ในทุกขณะ ต้องสามารถขยายธุรกิจต่อไปได้ เพราะวิกฤต คือ โอกาส อย่ามองว่าวิกฤตจะทำให้เสียหายไปหมดทุกอย่าง”

“ในระหว่างการเจริญเติบโต ทุกประเทศจะมีวิกฤตมาเป็นระยะๆ เวลาเติบโตมาถึงจุดหนึ่งก็จะพบกับวิกฤตแบบหนึ่ง ฉะนั้นเราจะเตรียมรับอย่างไร ก็ต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้พอ แต่อย่ามากเกินไป เวลาเกิดวิกฤตเศรษฐกิจจะได้ไม่เดือดร้อน คนอื่นขยายการลงทุนไม่ได้ แต่เรายังมีโอกาส คนอื่นคืนเงินธนาคารไม่ได้ เราคืนได้ เพราะได้เตรียมพร้อมอยู่แล้ว

ในประวัติศาสตร์ของบริษัทในเครือซีพี เราทำได้ดี ถูกต้อง แต่ถ้าเรามีปัญหาเพราะสิ่งแวดล้อม ทุกคนก็ยังมีกำลังใจ รวมทั้งพนักงานบริษัทและธนาคารก็ยังให้ความเชื่อถือ ยังให้กำลังใจกับบริษัท จะทำให้อยู่รอดแน่นอน สิ่งที่ผมกลัวที่สุด คือ สังคมหมดหวังกับบริษัท เพราะเราทำอะไรเกินตัว แล้วไม่มีโอกาสที่จะคืนหนี้ หรือพนักงานบริษัทเห็นว่าบริษัทไม่มีโอกาสแล้ว ถ้าวิกฤตมาจะเป็นโอกาสให้กับบริษัทที่รู้จักใช้เศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นประโยชน์”

“คำว่า ‘ความพอเพียง’ ไม่ใช่การหยุดนิ่งอยู่กับที่ โลกกำลังก้าวหน้าอยู่ คำว่าพอเพียง คือความพอเหมาะพอสอดกับช่วงที่เรากำลังเจริญเติบโต เพียงแต่อย่าทำอะไรเกินตัว ซึ่งบุคคล ธุรกิจ ประเทศชาติ ต้องก้าวหน้า ทำไม่จึงต้องเรียนจบมหาวิทยาลัย จบปริญญาตรี ปริญญาโท บางท่านเรียนถึงระดับปริญญาเอก นั่นเพราะว่าต้องการความก้าวหน้า เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่หมายความว่าไม่ให้เราต้องการความก้าวหน้าหรือเติบโต ไม่ใช่ให้เราหยุดการพัฒนา และไม่ใช่ว่าบุคคลที่ใช้เศรษฐกิจพอเพียงจะไม่ต้องเรียนหนังสือ ไม่ต้องทำงานขยันขันแข็ง เพราะว่าพอแล้ว”

“เศรษฐกิจพอเพียงใช้ได้กับเด็กจนถึงผู้ใหญ่ ใช้ได้กับทุกระดับ ผมมีเงินน้อยผมก็ใช้น้อย ผมมีเงินมากผมก็ใช้มากตามสัดส่วน แต่อย่ามากเกินไป อย่างถ้าผมมีเงินหนึ่งหมื่นบาทแต่ใช้เป็นแสน แล้วก็ไปกู้หนี้ ทำให้ตนเองเดือดร้อนยังไม่พอ ยังไปทำให้ผู้ให้กู้เงิน ลูกเมีย ญาติพี่น้อง สังคมเดือดร้อนไปด้วย ฉะนั้นปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ลึกซึ้งอย่างมาก ถ้าใครใช้ให้ถูกต้อง เชื่อมันว่าประชาชนจะมั่งคั่งประเทศชาติมั่นคง ปัญหาที่ก่อให้เกิดสังคมไม่สงบจะหมดไป

ต้องพิจารณาดูว่า เราลงทุนเกินตัวหรือเปล่า ถ้าเงินบาทแข็งขึ้น ซึ่งไม่ใช่ความผิดของใคร แต่ต้องเข้าใจว่า ถ้าลดหนักกว่านี้จะกระทบกระเทือนแก่เรา ต้องดูว่าถ้าเผชิญวิกฤตแบบนี้วิธีที่ดีที่สุดอย่าทำอะไร เราต้องมีกำลังใจก่อน ต้องคิดว่านี่คือวิกฤต และวิกฤตคือโอกาส ถ้าไม่มีวิกฤตก็ไม่มีโอกาส ฉะนั้นเราจะใช้วิกฤตนี้ให้เป็นโอกาสได้อย่างไร

โอกาสมีหลายแบบ แบบแรก เราถือโอกาสทำธุรกิจให้ใหญ่ขึ้น เพราะเราทำธุรกิจแบบพอเพียงก็จะมีเงินเหลือ มีกำลังพอ การที่ทุกคนไม่สามารถขยายการลงทุนแต่เราสามารถขยายได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งไม่ใช่การทำอะไรที่มากเกินไป เวลาเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจจึงต้องคิด ต้องมีกำลังใจว่าแน่นอน กลางคืนก็ต้องมืด มืดแล้วก็ต้องสว่าง จะมืดตลอดไปไม่มี

กรณีของมนุษย์กับเศรษฐกิจเหมือนกัน เรามีปวดหัวตัวร้อน เป็นไข้หวัด

หรือใช้หวัดใหญ่ บางช่วงหนักมากถึงเข้า
โรงพยาบาล แต่การดำเนินธุรกิจหรือการดำเนิน
ชีวิตของเราให้มีความสุข ต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้
แข็งแรง แม้ว่าป่วยหนักก็ยังต้านทานไหว ถึงเข้า
โรงพยาบาลก็จะหายกลับมาทำงานต่อได้
อย่างรวดเร็ว

คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ใช้ได้
แม้กระทั่งวิกฤตเศรษฐกิจ ถ้าเราใช้หลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พอถึงวิกฤต
เราก็ไม่เดือดร้อน ทุกคนลงทุนไม่ได้เราก็ยังมี
พลังที่จะลงทุนต่อ เพราะเรามีเครดิตดี เงินที่
เตรียมไว้จะนำมาใช้แก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ

ขณะที่คนอื่นแย้ เรากลับมีโอกาส
ถ้าทุกคนทำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าเผชิญ
วิกฤตเศรษฐกิจ เรายังมีโอกาสอีก เพราะว่าสังคมของเราเข้มแข็ง มีกำลัง
ซื้อสูง ผลผลิตของทุกบริษัทผลิตแล้วมีโอกาสขายได้ เราไม่ต้องลดเงินเดือนหรือ
ให้พนักงานออกจากงาน และยังมีกำลังส่งสินค้าไปขายต่างประเทศได้ ถ้าทุกคนดี
เราก็ดีด้วย สังคมจะมีกำลังที่เข้มแข็ง

เมื่อประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจ หนักก็จะเป็นเบา
ประเทศอื่นอาการหนักต้องเข้ารักษาในห้องไอซียู ประเทศไทยเพียงแต่เป็นไข้หวัด
นิดหน่อย ขณะที่ยังมีกำลังผลิตสินค้าส่งออกไปขายต่างประเทศ เพราะประเทศ
ไทยมีกำลังและเข้มแข็ง เนื่องจากทุกคนประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง ผมเชื่อมั่นครับว่าถ้าทุกคนทำได้อย่างนี้ ประเทศไทยจะ
เจริญรุ่งเรืองกว่านี้มาก”

ทอบทาณจนั วัฒนธอรากุร

“เมื่อตอนที่ไปเรียนที่อเมริกาได้บอกคุณแม่ว่าจะขอยุติเรียน เพราะคิดว่าจะได้ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายของก่านที่ต้องส่งดิฉันมา ก่านกลับเขียนจดหมายมาดุษว่า ก่านส่งให้ดิฉันมาเรียน และก่านก็มี กำลังที่จะส่งให้เรียนได้ ฉะนั้น ดิฉันต้องอย่าไปใช้โอกาสนี้ตัดโอกาส ของคนอื่นที่เขามีความต้องการมากกว่า”

คุณกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร ประธานบริหารบริษัทโตชิบา ไทยแลนด์ จำกัด เป็นอีกผู้หนึ่งที่น่าสนใจและกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า...

“ดิฉันคิดว่า การมีชีวิตพอเพียงคือการมีชีวิตอยู่ด้วยตัวของเราเอง ดิฉัน เป็นคนที่มีความเชื่ออยู่แล้วว่า คนเราอยากได้อะไร อยากเป็นอะไรในอนาคตเรา ต้องสร้างด้วยตัวเอง ดิฉันไม่เชื่อเรื่องโชค เพราะไม่มีอะไรที่ได้มาง่ายๆ ทุกอย่าง ที่อยากได้ต้องวางแผน ต้องรู้จักวิธีการที่จะได้มาในทางที่ถูกต้อง”

“นอกจากนั้นยังหมายถึงการใช้ชีวิตหรือการทำงานอะไรก็ตามที่ต้องมีการพัฒนาและก้าวหน้าไปในอนาคต ไม่ใช่เราเป็นคนดีแล้วอยู่เฉยๆ อยู่ไปเรื่อยๆ เราต้องมีความก้าวหน้าซึ่งต้องมาจากความตั้งใจในการทำงานหนัก มีความเพียรและใช้ความสามารถของเราอย่างเต็มที่”

“ครอบครัวของดิฉัน พวกเราพี่น้องถูกสร้างและหล่อหลอมมาว่าคุณพ่อคุณแม่ไม่มีเงินมากมาย ท่านบอกว่า คนเราต้องมีการพัฒนา ต้องมีวันข้างหน้าที่ดีขึ้น ซึ่งต้องมีการลงทุนในสิ่งที่สำคัญต่อชีวิต ซึ่งสิ่งที่ท่านเลือกลงทุนให้ลูกๆ คือการศึกษา ท่านทุ่ม่ในเรื่องนี้อย่างเดียว ท่านบอกพวกเราว่า

ขอให้เรียนให้ดีที่สุดเท่าที่ทำได้ เพราะการศึกษาจะเป็นพื้นฐานในการฝึกให้เราคิดเป็น สร้างสรรค์เป็น และจะเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตต่อไป”

“ในเรื่องนี้ดิฉันยังจำได้ว่า เมื่อตอนที่ไปเรียนที่อเมริกาได้บอกคุณแม่ว่าจะขอทุนเรียน เพราะคิดว่าจะได้ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายของท่านที่ต้องส่งดิฉันมาท่านกลับเขียนจดหมายมาบอกว่า ท่านส่งให้ดิฉันมาเรียน และท่านก็มีกำลังที่จะส่งให้เรียนได้ ฉะนั้น ดิฉันต้องอย่าไปใช้โอกาสนี้ตัดโอกาสของคนอื่นที่เขามีความต้องการมากกว่า ต้องให้โอกาสคนอื่นที่มีความจำเป็นมากกว่า นั่นคือสิ่งที่ท่านบอกดิฉันและขอให้ตั้งใจเรียนรู้อให้เต็มที่ ซึ่งดิฉันก็จดจำและนำมาสอนปลุกฝังให้แก่ลูกๆ ด้วย”

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่งถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อจะทรงเน้นย้ำให้พวกเราคิดขึ้นมาเป็นภาพว่าจริงๆ แล้วเราควรดำเนินชีวิตอย่างไร อะไรคือสัจจะของชีวิต ซึ่งมันเป็นความจริงที่ว่าคนเราอยากฟุ้งเพื่ออยากได้ อะไรต่างๆ ซึ่งทุกคนมีสิทธิ์ฝันแต่ฝันนั้นต้องสร้างด้วยมือเราดิฉันเชื่อในสิ่งนี้มากๆ และจะบอกพนักงานทุกคนเสมอว่า

“ทุกอย่างเราต้องสร้างด้วยมือของเราก้าวเดินไปด้วยขาของเรา อย่าหวังรอให้โอกาสเข้ามาหาเราต้องสร้างโอกาสด้วยตัวเราเอง แล้วเราจะไปถึงจุดนั้นได้ถึงเราจะมีเงินแต่ก็ไม่มีทางมีมากพอจะเกื้อหนุนได้ทั้งหมดเราต้องทำไปหาไประหว่างทางด้วยความเพียร ค่อยๆ สร้างบันไดขึ้นไปทีละขั้นและต้องไม่ละทิ้งกลางคัน”

“แล้วโอกาสที่เราคาดหวังนั้นก็มาถึงเอง”

วิชัย เบลจรงค์กุล

“ผมเป็นคนใช้ชีวิตง่ายๆ ไม่ว่าจะเรื่องการแต่งกายการกินอยู่ การเลือกใช้ของผมไม่ค่อยเลือกมากนัก อะไรก็ได้ที่มีราคาคุ้มกับคุณภาพ และใช้ได้ดี”

คุณวิชัย เบญจรงค์กุล แห่งบริษัทเบญจจินดา โฮลดิ้ง อดีตบอสใหญ่ของ DTAC ที่หันมาจับธุรกิจใหม่โดยอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นแนวทางหลัก

“หลังจากขายหุ้นของยูคอมแก่ไทย เทเลคอม โฮลดิ้ง จำกัด (ทีทีเอช) ไปแล้ว เราจึงเบนเข็มไปดูธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และลงตัวที่เทคโนโลยีโทรคมนาคมแบบ **สารสนเทศ** หรือการให้บริการคอนเทนต์ซึ่งสนับสนุนโดย ไอทีเบส ในลักษณะของบริการเสริมบนโทรศัพท์มือถือ บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในชุมชน รวมถึงการลงทุนในกิจการวิทยุชุมชนทุกจังหวัด กิจการสหกรณ์ทุกจังหวัด ขณะเดียวกันเรายังคงสานต่อโครงการรักบ้านเกิดในรูปแบบการพัฒนาเว็บไซต์และวิทยุร่วมด้วยช่วยกันทั่วประเทศ เพราะเราเชื่อว่าในอนาคตจะเป็นโลกของการบริโภคข้อมูล แต่จะเป็นเมื่อไร เรายังตอบชัดเจนไม่ได้”

“ทุกแขนงของธุรกิจที่เราตัดสินใจลงมือทำ เรายังคงยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบการดำเนินงาน คือจุดที่ตัดสินใจขึ้นอยู่กับโอกาส ศักยภาพที่สามารถทำได้ และความเสถียรที่รับได้ ขณะเดียวกันผลตอบแทนที่จะได้รับกลับมานั้นเหมาะสมและเป็นธรรมเหมือนกับตอนที่ครอบครัวเราตัดสินใจจับธุรกิจให้บริการสัญญาณโทรศัพท์มือถือ ตอนนั้นเราไม่รู้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร แต่เราก็ค่อยๆ ก้าวเดินในโลกธุรกิจอย่างระมัดระวัง ซึ่งกว่า

ดีแท้จะมาถึงจุดที่มีผู้ให้ความไว้วางใจให้บริการหลายล้านคนเช่นตอนนี้ ใช้เวลากว่าสิบปี ต่อไปนี้เราอยากใช้ชีวิตแบบที่ตื่นเข้ามาไม่ต้องเช็ดเหงื่อ เพราะทั้งคืนนอนกายหน้าผากด้วยความวิตกกังวล ผมว่าครอบครัวเราผ่านวิกฤติมาหลายครั้งแล้ว ชีวิตได้ลิ้มรสชาติมาพอสมควรแล้วละ “วิถีทางของธุรกิจครอบครัวผมจากนี้ไปจึงจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมวลชนเป็นหลักโดยยึดแนวทางที่เรียบง่าย จริงใจ สามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน เรามองการเริ่มต้นธุรกิจใหม่แบบนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง แต่กรอบหลักก็คงเดินตามวิถีนี้”

“สำหรับตัวผมเอง อาจจะดูว่าผมมีฐานะพอสมควร แต่โดยพื้นฐานผมเป็นคนใช้ชีวิตง่ายๆ ไม่ว่าจะเรื่องการแต่งกาย การกินอยู่ การเลือกใช้ของ ผมไม่ค่อยเลือกมากนัก อะไรก็ได้ที่มีราคาคุ้มค่ากับคุณภาพและใช้ได้ดี จริงอยู่ผมเกิดมาในครอบครัวที่ไม่ลำบากแต่ไม่ได้เกิดมาแบบพ่อแม่สอนให้ฟุ่มเฟือยหรือทำตัวเป็นคุณหนูแล้วท่านก็เป็นคนที่ “ให้” ทั้งการทำบุญและการให้ความช่วยเหลือแก่คนที่เดือดร้อน ผมเห็นท่านทำอย่างนี้มา เมื่อโตขึ้นผมก็พยายามศึกษาเรียนรู้ ค้นหาสิ่งต่างๆ ทั้งจากสถาบันการศึกษาและผู้คนในสังคมรอบๆ ตัว ทำให้ผมพัฒนาตัวเองขึ้นมาเรื่อยๆ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ และรู้จักการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นแล้วแนวทางนี้ผมก็นำมาใช้อบรมสอนลูกๆ ด้วย”

“ทุกวันนี้ถ้าจะให้ผมอยู่ในสังคมหรู ก็รู้ได้ แต่คงไม่เนียน อาจเพราะไม่ค่อยคุ้นเคย ถ้าไม่จำเป็นผมไม่ชอบออกงาน ใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายสบายๆ นี่ผมเนียนกว่าเพราะเป็นชีวิตจริง”

ม.ร.ว.ดั่งฉราพิมล ตุงคนาค

“ดิฉันว่าเราต้องทราบก่อนว่าความพอเพียงของแต่ละคน
แต่ละครอบครัวนั้นมีระดับไม่เท่ากัน คนรายได้น้อยเขาก็พอเพียง
แต่น้อยตามแบบของเขา คนที่มีรายได้มากเขาก็มีความพอเพียงอีก
ระดับหนึ่ง”

กัลปพฤกษ์ ร้านอาหารไทยดั้งเดิมบนถนนประมวญ เป็นที่รู้จักใน
หมู่นักชิมมาช้านาน เช่นเดียวกับ ม.ร.ว.ดีจรรยาพิมล ตุ๊กคนาค ผู้สวม
บทบาทผู้จัดการร้านอาหาร และยังทำหน้าที่เป็นเลขานุการประธานมูลนิธิ
โครงการหลวงอีกตำแหน่งหนึ่ง ภาพของท่านนั้น คนที่อยู่ห่างๆ อาจคิดว่า
ท่านใช้ชีวิตอยู่ในสไตล์ของความเป็นไฮเอนด์ แต่แท้จริงแล้ว ไม่ได้เป็น
เช่นนั้นเลย

“ดิฉันว่าเราต้องทราบก่อนว่าความพอเพียงของแต่ละคนแต่ละ
ครอบครัวนั้นมีระดับไม่เท่ากัน คนรายได้น้อยเขาก็พอเพียงแต่น้อยตาม
แบบของเขา คนที่มีรายได้มากเขาก็มีความพอเพียงอีกระดับหนึ่ง ส่วนตัว
ดิฉันเอง ได้เห็นและซึมซับแบบอย่างมาจากท่านพ่อกับท่านแม่คือ หม่อมเจ้าภีศเดช-
ท่านผู้หญิงดุษฎีสารสิน มาตั้งแต่เล็กๆ โดยที่ท่านไม่ได้พูดสั่งสอนตรงๆ แต่ดิฉัน
เห็นจากการกระทำและการปฏิบัติของท่านซึ่งอยู่ในระบบความพอเพียงมาตลอด”

“เราใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ไม่ฟุ่มเฟือย อย่างสมัยก่อน แม่เป็นคน
ตัดผมตัดเสื้อให้ลูก ขับรถรับส่งลูกกับสามีไปโรงเรียนและไปทำงาน ท่านมี
ความเป็นแม่บ้านแม่เรือนทำอาหารกับขนมเก่งมาก และเป็นเหตุผลหนึ่งที่ต่อมา

เราเปิดร้านอาหาร เมื่อท่านพ่อมาทำงานถวายการรับใช้ที่มูลนิธิโครงการหลวง เราก็ยิ่งเห็นท่านใช้รูปแบบชีวิตการกินอยู่เรียบง่ายมากๆ พวกเราจึงซึมซับมาโดยปริยาย

“สำหรับตัวดิฉันเองต้องบอกว่าโชคดีที่รู้จักนิสัย พฤติกรรมตัวเองและมีหน้าตาแบบนี้ (หัวเราะ) จึงต้องใส่เสื้อผ้าแบบที่เป็นของไทยๆ โดยมากเป็นผ้าฝ้าย ผ้าไหม ซึ่งตัดที่ร้านในเชียงใหม่และกรุงเทพฯ ที่มีฝีมือดี ออกแบบสวย ค่าตัดไม่แพง ดิฉันจึงไม่จำเป็นต้องซื้อเสื้อผ้าแบรนด์เนมที่หรูหรามาใส่ เวลาทำผมก็ไปตัดหรือซอยที่ร้านเดือนละครั้ง แล้วก็ดูแลเองทุกวัน

“เวลาว่างดิฉันมักจะอ่านหนังสือ ส่วนใหญ่เป็นตำราเกี่ยวกับข้าว ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องโชคดีที่มีโอกาสไปต่างประเทศบ่อย เพราะครอบครัวทำงานสายการบิน ค่าเครื่องบินไม่แพงมาก แล้วถ้าพอมีเวลาว่างก็จะไปตามตลาดนัดชายของเก่า เพื่อเลือกซื้อตำราอาหารมือสอง บางเล่มอายุเกือบร้อยปีแต่สภาพดีมากและราคาไม่แพง”

“ด้วยความที่เป็นคนดีมีชาทุกวัน ดิฉันจึงชอบเดินซื้อถ้วยน้ำชาที่เป็นของเก่ามาเป็นของสะสม และตั้งกฎให้ตัวเองด้วยว่าต้องไม่แพง เมื่อซื้อมาแล้วก็ใช้ด้วย ไม่ได้เก็บไว้ดูเฉยๆ โดยจะใช้ถ้วยชาทุกใบสลับกันไป”

“งานอดิเรกอีกอย่างหนึ่งที่ชอบทำเวลาว่างมากๆ คือการวาดภาพ มีทั้งภาพสีน้ำและสีน้ำมัน เริ่มแรกก็ไปหาที่เรียนก่อน พอเริ่มเป็นแล้วก็ฝึกฝนด้วยตัวเองมาเรื่อยๆ พอคิดว่าเข้าขั้นแล้วก็เลยนำมาใส่กรอบเป็นของประดับตกแต่งบ้านถูกใจแล้วก็ไม่ต้องเสียเงินซื้อหาด้วย วาดไปๆ มีรูปมากขึ้นก็เลยได้ร่วมกับเพื่อนที่ชอบวาดรูปเหมือนกันนำรูปเหล่านี้มาจัดงานแสดงแล้วขาย นำรายได้ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเข้ามูลนิธิโรคลมชักในพระอุปถัมภ์ทูลกระหม่อมจุฬารัตน์ฯ เรียกได้ว่ามีความสุขที่ได้วาดรูป และอึ้งใจที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคมส่วนรวม”

“ที่คิดว่าดูจะเปลืองหน่อยคงเป็นเรื่องรองเท้า เพราะดิฉันเป็นคนใส่รองเท้าเยอะมาก และมักถูกรองเท้ากัด ทำให้ปวดเท้าเวลาไปต่างประเทศ จึงซื้อรองเท้าที่ดีหน่อย แต่จะซื้อตอนลดราคาและไม่ได้มีเยอะคู่ จะเลือกซื้อที่แบบดูดีคุณภาพวัสดุทนทานใช้ได้นานอย่างคุ้มค่า”

“ดิฉันมีรูปแบบการใช้ชีวิตง่าย ๆ แบบนี้ก็ถือว่ามีความสุขดีแล้วค่ะ”

บรรเจิด ลบล้ำเลิศ

“ถึงวันนี้ผมพูดได้อย่างเต็มภาคภูมิว่า ร้านอาหารของผม
ค่อยๆ เติบโตขึ้นมาบนพื้นฐานของการประมาณตนและศักยภาพ
ที่เป็นจริง ซึ่งผมคิดว่าด้วยหลักการนี้จะทำให้ร้านของผมอยู่ต่อไปได้
อย่างมั่นคง”

บ้านน้ำเคียงดิน สวนอาหารแห่งใหญ่สโตนโรสโรงแรม บณณ
อุทยาน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ซึ่งบริหารร้านโดย
คุณบรรเจิด ลบล้ำเลิศ อดีตข้าราชการตำรวจผู้ผันตนเองมาทำธุรกิจส่วนตัว
โดยอาศัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารร้านมาโดยตลอด
จนประสบความสำเร็จ

“เดิมพื้นผมเป็นคนแถวนี้ พอเรียนจบมัธยมต้นก็ไปต่อโรงเรียนนาย
สิบตำรวจ เพราะครอบครัวอยากให้รับราชการ ผมเป็นตำรวจมาเกือบ ๒๐ ปี
สุดท้ายตัดสินใจลาออกไปทำธุรกิจส่งออกเฟอร์นิเจอร์ไม้และหัตถกรรมพื้นบ้าน
เปิดร้านเฟอร์นิเจอร์ที่ฟลอริดา หน้าร้านรับออเดอร์ ส่วนผมเป็นผู้ประสานงาน
ติดต่อซื้อของ

ผมทำธุรกิจนี้อยู่ราว ๓-๔ ปี พูดได้ว่าตอนนั้นธุรกิจเราไปได้ดี แต่เรา
โชคไม่ค่อยดีที่ทำเลที่เราเปิดร้านมีปัญหาเรื่องมิจจาชีพ ด้วยความห่วงน้องๆ
ที่ต้องดูร้าน ในที่สุดผมก็เลยตัดสินใจเลิกกิจการไป”

“พอปิดร้านผมก็ตกงาน คิดดูว่าจะทำอะไรต่อ บังเอิญว่าผมเคยมี
ประสบการณ์หุ้นกับเพื่อนทำร้านอาหารมาก่อน ก็มองเห็นทางว่างานค้าขายนี้ละ
ที่เหมาะสมกับตัวเอง เลยเริ่มมองหาทำเล พอรู้ว่ามีถนนย่านพุทธมณฑลเพิ่ง
ตัดเสร็จสวยงาม เลยมาดู เห็นที่นี่ (ที่ตั้งร้านในปัจจุบัน) เจ้าของที่ซึ่งเป็นผู้ใหญ่

ท่านหนึ่งกรุณาให้เช่า และเมตตาคิดราคาเช่าไม่แพงและให้เช่าต่อมานานหลายปี”

“พอได้ที่ตั้ง ผมก็เริ่มงานไปตระเวนดูสโตร์และเมนูร้านของอาหารย่านฝั่งธนฯ ว่าเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ฉีกแนวออกไปจนมาเลือกสโตร์ร้านตามความชอบของผมเอง คือเป็นแนวบ้านชนบทในอเมริกาที่เป็นบ้านไม้แบบน็อคดาวน์ และลงมือสร้างเอง เพราะผมมีงบจำกัด ต้องคิดอย่างรอบคอบ ประหยัดกันสุดๆ”

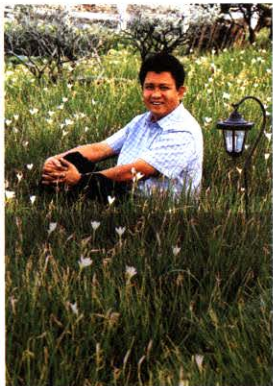
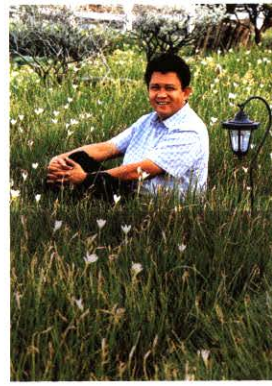
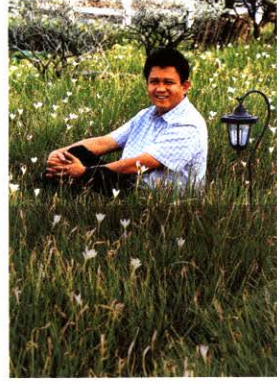
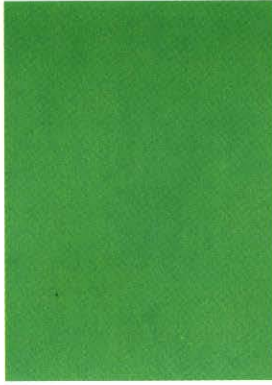
“ส่วนเรื่องอาหาร ผมพอมีความรู้บ้าง และโชคดีที่ได้พ่อครัวที่มีฝีมือเวลาผมไปชิมอะไรอร่อยก็เอามาลองทำที่ร้าน พยายามปรับให้เป็นสูตรอาหารจานเด็ด เช่น ซาหูกหมูเยอรมัน กลัวยหอมทอด ฯลฯ จุดนี้เองที่ทำให้ร้านเกิดเร็วและติดตลาดมา ๔-๕ ปีแล้ว ส่วนการบริหารงานน้อมรับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารอย่างกลมกลืน เช่น การประหยัดน้ำไฟ การสั่งซื้อของต้องเลือกที่คุณภาพและราคาที่เหมาะสม การจัดกิจกรรมประกวดกระปุกออมสินเก็บเงินทิปที่ได้รับ เพื่อให้พวกเขาเห็นคุณค่าของเงินเหรียญ ไม่ใช่อยากได้แต่ทิปที่เป็นแบงก์”

“เปิดร้านช่วงแรกๆ ผมอยากรับลูกค้าให้ได้มากๆ ตั้งใจจะเก็บบรรดาลูกค้าย่านนี้ให้หมด แต่มาคิดดูอีกทีผมไม่มั่นใจว่าจะให้บริการได้ทั่วถึงหรือเปล่าจึงคิดว่าค่อยเป็นค่อยไปดีกว่า เงินที่จะนำมาขยายร้านก็เป็นเงินที่ผมกั้นไว้โดยเฉพาะ ไม่ต้องไปกู้ยืม และยังมีเงินอีกส่วนหนึ่งกันไว้โดยไม่เอาออกมาใช้เลย เพื่อเป็นหลักประกันว่าในวันข้างหน้าหากเกิดอะไรขึ้น ผมจะมีเงินก้อนหนึ่งสำหรับดูแลลูกน้อง

ไม่ใช่ว่ารางวัลความซื่อสัตย์ที่พวกเขามีต่อผมคือการตกงาน ซึ่งผมถือว่าเป็นเรื่องที่ใช้ไม่ได้”

“ถึงวันนี้ผมพูดได้อย่างเต็มภาคภูมิว่า ร้านอาหารของผมค่อยๆ เติบโตขึ้นมาบนพื้นฐานของการประมาณตนและศักยภาพที่เป็นจริง ซึ่งผมคิดว่าด้วยหลักการนี้จะทำให้ร้านของผมอยู่ต่อไปได้อย่างมั่นคง”

ตุ๊กกมล ดุละลัมพะ

“ดูจิตถือแนวทางของความพอเพียงนี้มาตลอด โดยเฉพาะเรื่องการใช้จ่ายจะคำนึงถึงความจำเป็นเป็นหลัก ถ้ามีก็ใช้ ไม่มีก็ไม่ใช้ ไม่เคยสุรุ่ยสุร่าย ถ้าอยากได้ของอะไรที่มีราคาแพงสักหน่อยก็เก็บเงินซื้อไม่เคยขอยืมใครและเก็บเงินไว้บางส่วนเพื่อเป็นเงินออม แบ่งบางส่วนไว้ทำบุญบ้าง”

คุณดุจกมล ดุละลัมพะ ครูสาวสอนเปียโนวัยเพียง ๒๐ ปีเศษ แม้ฐานะทางบ้านอยู่ในขั้นมีอันจะกิน และเป็นลูกสาวคนเดียวของครอบครัวที่สามารถรังสรรค์ความหรูหราได้โดยไม่ลำบาก แต่เธอเองกลับรู้สึกพอใจกับชีวิตที่เรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อไปตามกระแสบริโภคนิยมในปัจจุบัน

“ได้ยื่นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมานานแล้ว ในหลวงพระราชทานแก่คนไทยทุกคนไว้เป็นหลักยึดในการใช้ชีวิต ดูสรุปอย่างง่าย ๆ ตามความเข้าใจคือ การใช้จ่ายอย่างประหยัด พอประมาณตามฐานะของตน ใช้เหตุและผลในการดำรงชีวิต ไม่กู้หนี้ยืมสินมาจากสร้างหนี้เดือดร้อนให้แก่ตัวเอง และไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่น จึงจะทำให้ใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข”

“ดูจิตถือแนวทางของความพอเพียงนี้มาตลอด โดยเฉพาะเรื่องการใช้จ่ายจะคำนึงถึงความจำเป็นเป็นหลัก ถ้ามีก็ใช้ ไม่มีก็ไม่ใช้ ไม่เคยสุรุ่ยสุร่าย ถ้าอยากได้ของอะไรที่มีราคาแพงสักหน่อยก็เก็บเงินซื้อ ไม่เคยขอยืมใครและเก็บเงินไว้บางส่วนเพื่อเป็นเงินออม แบ่งบางส่วนไว้ทำบุญบ้าง ข้าวของที่เก็บแบรินต์เนมก็ใช้บ้างเหมือนกันแต่นาน ๆ ซื้อมือถือ ในช่วงลดราคา หรือหากไปเจอของที่ไมใช่ของแบรินต์เนมวางขายอยู่ทั่วไปแล้วถูกใจและดูดี ใช้สอยได้คุ้มก็ซื้อมา”

“เมื่อสมัยเรียนอยู่ชั้นมัธยมปลายจำได้ว่า ครั้งหนึ่งเคยอยากได้นาฬิกาข้อมือหนึ่งราคาแพงมาก แต่ไม่มีเงินพอเพราะยังไม่มีรายได้ ดุจเลยต้องอดกลั้นความอยากเอาไว้ พอคุณพ่อคุณแม่ (คุณตุลละติลล-คุณมัทนพันธ์) รู้ก็เลยซื้อให้เป็นของขวัญวันเกิด ซึ่งดูก็ยังงใช้มาจนถึงทุกวันนี้ ดูว่าของแบรนด์เนมไม่ใช่สิ่งจำเป็น แต่บางอย่างถ้าซื้อมาแล้วใช้ได้นานก็ถือว่าคุ้มค่า”

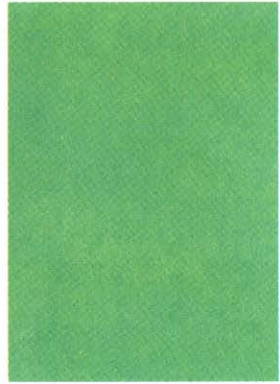
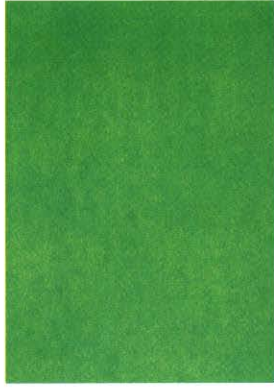
“ในชีวิตประจำวันถ้าต้องเดินทางไปไหนที่เป็นทางเดียวกับคุณพ่อคุณแม่ก็จะคาร์พูลไปด้วยกัน เป็นการประหยัดน้ำมัน แถมติดตรงที่เวลารถติดก็มีเพื่อนคุยหรือถ้าต้องออกไปไหนมาไหนที่มีรถไฟฟ้าบีทีเอสหรือรถไฟฟ้าใต้ดินผ่าน ดุจก็จะเดินไปขึ้นที่สถานีเป็นการประหยัดทั้งน้ำมัน เวลา แล้วได้เดินออกกำลังกายด้วย”

“ดุจเป็นคนไม่ชอบเที่ยวต่างประเทศ ชอบเที่ยวในเมืองไทย เพราะนอกจากประหยัดแล้ว ดูที่บ้านเรายังมีที่สวยๆ อีกเยอะ และความเป็นคนกลัวเครื่องบินเลยไม่ค่อยโดยสารเครื่องบิน ชอบที่จะขับรถไปเที่ยวมากกว่า อย่างเมื่อไม่นานนี้ครอบครัวเราก็เพิ่งไปภูเก็ต ดูผลลัดกันขับรถกับคุณพ่อระหว่างทางก็แวะเที่ยวไปเรื่อยๆ เราอยู่ค้างที่นั่นสองวันแล้วขับกลับสนุกกันมาก ถ้าขึ้นเครื่องบินไปคงไม่ได้เห็นอะไรที่หลากหลายอย่างนี้”

“ในเรื่องของการประกอบอาชีพ นอกจากจะช่วยคุณแม่สอนเปียโนที่บ้านและโรงเรียนแล้ว ดุจเคยทำร้านอาหารแต่ต้องเลิกไปเพราะทำแล้วไม่คุ้มทุน ซึ่งมาจากความไม่ถนัดและมีความรู้ไม่พอ จึงคิดว่าควรทำในสิ่งที่ตนเองถนัดและรู้จริงจะดีกว่าชีวิตจะได้มั่นคง ไม่ทุกข์”

“ความที่ดุจเป็นคนที่มีนิสัยและประพฤติกฎปฏิบัติตัวแบบนี้มาตลอด จึงทำให้คุณพ่อคุณแม่วางใจว่าจะสามารถดูแลตัวเองได้ ท่านจึงไม่ค่อยเป็นห่วงเรื่องอนาคตของเราเท่าใดนัก”

วินิช ประเทืองบุญ

“ผมได้ยินคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงจากพระราชดำรัสมาหลายปีแล้วและเข้าใจความหมายว่า คือ ความรู้จักประมาณตน ไม่สร้างหนี้ ไม่แบกภาระมากซึ่งจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตัวเองในวันหน้า”

คุณวินิช ประเทืองบุญ เจ้าของธุรกิจส่วนตัว และเป็นช่างผมประจำราชสกุลยุคลหลายองค์ ใช้วิถีชีวิตบนความพอเพียงมานานจนเข้าใจในหลักการนี้เป็นอย่างดี

“ผมได้ยินคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงจากพระราชดำรัสมาหลายปีแล้วและเข้าใจความหมายว่า คือ ความรู้จักประมาณตน ไม่สร้างหนี้ ไม่แบกภาระมาก ซึ่งจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตัวเองในวันหน้า”

“เมื่อก่อนตอนที่ยังเป็นวัยรุ่น ผมไม่ถึงกับเป็นคนฟุ้งเฟ้อมาก อาจอยากได้นั้นอยากได้นี้ แต่ก็ไม่ไ้ไ้มากมายอะไรเกินไป อย่างเสื้อผ้าไม่ถึงกับใช้แบรนด์เนม เพราะตอนนั้นยังไม่เข้ามามากเหมือนตอนนี้ แล้วราคาก็สูงมาก แต่ผมก็ซื้อที่เป็นฝีมือดีไซเนอร์ไทย ราคาจึงค่อนข้างสูง เดี่ยวนี้ด้วยวัยผมโตขึ้น รู้จักชีวิตมากขึ้น มองอะไรกว้างขึ้น ทำให้เห็นว่ายุคนี้เป็นยุคที่ผู้คนหลงใหลในวัตถุและเงินตรา มองข้ามคุณธรรม ความถูกต้อง แก่งแย่งทุกอย่างให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการจนไม่นึกถึงความถูกต้องความควร ผมรู้สึกดีใจที่ตัวเองไม่ได้ตกอยู่ในวังวนของความโลภเหล่านี้”

“ทุกวันนี้ผมใช้ชีวิตเรียบง่าย ใช้จ่ายแต่ตามควร สิ่งไหนไม่จำเป็นก็ไม่จ่าย เพราะว่าพื้นฐานผมไม่ได้เกิดมาว่ารวยและได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ใหญ่มากตลอดว่าต้องรู้จักค่าของเงิน ค่าของสิ่งของที่ว่าจะได้มาก็ยากลำบาก ถ้าเรารักและถนอมมัน มันก็ไม่ชำรุดเร็วและจะอยู่กับเราไปได้นาน ซึ่งผมขอแยกแยะคำว่า ประหยัดมัธยัสถ์กับตระหนี่ถี่เหนียวว่า คนที่มีความพอเพียงนั้นหมายถึงคนที่ประหยัดใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น แต่คนที่ตระหนี่ถี่เหนียวนั้นแม้แต่สิ่งจำเป็นก็ไม่ยอมจ่าย”

“ผมไม่รับประทานอาหารราคาแพง เพราะขึ้นชื่อว่าอาหารจะมีราคาสักเท่าใด ก็มีคุณค่าทางอาหารเท่าเทียมกัน ปกติผมไม่ชอบไปงานเลี้ยงใหญ่โตหรูหรา เวลาไปเห็นอาหารเหลือทิ้งแล้วนึกสะทอนใจว่า ผมมีโอกาสทำงานสัมผัสกับคนที่มีเงินเหลือใช้ ขณะเดียวกันผมได้ไปพบกับอีกมุมหนึ่งของสังคมที่ขาดแคลน ผมจึงชวนเพื่อนๆ ที่สนิททำโครงการส่วนตัว “เพื่อน้อง” ขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือเด็กในต่างจังหวัดที่ยากจน โดยนำเงินจำนวนหนึ่งไปช่วยอย่างเช่น เงินห้าพันบาท ที่บางคนเขาใช้แป็บเดียวหมด แต่สามารถนำมาเลี้ยงเด็กในโครงการผมได้ถึง ๒๐๐ คนซึ่งโครงการนี้ผมทำมาห้าปีแล้ว ถือเป็นจุดเล็กๆ ที่ผมพอช่วยเหลือสังคมได้”

“ผมมักบอกน้องๆ ที่ทำงานกับผมเสมอว่า คนที่หาเงินได้มากไม่ใช่คนเก่ง คนที่รู้จักการเก็บออมมีเงินเหลือเก็บต่างหากคือคนเก่งที่แท้จริง”

“ยิ่งเมื่อสี่ปีก่อนผมบวชเป็นพระ ได้เรียนรู้พระธรรม เรียนอะไรมากมาย ทำให้รู้ว่าชีวิตคนเราไม่ต้องมีอะไรมากมาย แค่รู้จักคำว่าพอเราก็อยู่ได้อย่างมีความสุข”

“ยิ่งถ้ามีโอกาสทำอะไรให้สังคมบ้างจะทำให้ยิ่งรู้สึกว่าคุณค่าชีวิตเรามีคุณค่า”

สมหมาย ปาริฉัตร

“เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาสำหรับการดำเนินชีวิต
ในทุกมิติ ไม่ว่าจะทำหน้าที่อะไรในครอบครัว ในหน่วยงานที่คุณสังกัด
จะประกอบอาชีพอะไรก็ตาม นำไปใช้ได้ ไม่ใช่ใช้เฉพาะทำธุรกิจการค้า
การขายเท่านั้น เกษตรกรก็ได้ การค้าก็ได้ ประกอบอุตสาหกรรมก็ได้
กิจการบริการก็ได้ ผู้ใช้แรงงานก็ได้ ใช้ได้กับคนทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหาร
สูงสุดจนถึงล่างสุด”

คุณสมหมาย ปาโรจน์รัตน์ กรรมการผู้จัดการบริษัท มติชน จำกัด
(มหาชน) เป็นบุคคลที่ใช้ชีวิตแนวเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเด่นชัดอีกคนหนึ่ง

“ผมได้รับฟังและอ่านพระราชดำรัสเกี่ยวกับเรื่องนี้มานานแล้ว คิดว่าเป็นสิ่งที่
ตรงกับลักษณะสังคมไทยแต่ดั้งเดิม และเป็นสิ่งที่ในหลวงทรงบำเพ็ญพระองค์มา
ตลอด แรกๆ ผมก็คิดว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอาจจะไม่สอดคล้องกับระบบ
เศรษฐกิจแบบการตลาดที่เป็นทุนนิยมสมัยใหม่ แต่เมื่อมาศึกษาอย่างลึกซึ้งก็พบว่า
ไม่ถึงขนาดนั้น คือไม่ทรงปฏิเสธเศรษฐกิจระบบการตลาดแต่ต้องเป็นระบบ
การตลาดที่มีความเป็นธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบ”

“ที่มติชนก็ใช้หลักนี้ ท่านประธานบริษัทคือ คุณบรรดษัชัย บุญปาน ท่านเป็น
สัญลักษณ์ที่ชัดเจน ทั้งการปฏิบัติ การถ่ายทอดผ่านข้อเขียน รวมถึงคำแนะนำต่างๆ
ที่ท่านให้แก่น้องๆ ในทีมงานมาโดยตลอด คือให้เติบโตไปตามพื้นฐานความเป็นจริง
ในสิ่งที่เรานัด คู่ค้าคุณภาพของเรา มีเมตตา เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนอื่น
ไม่เอารัดเอาเปรียบสังคม จะเสนอข่าวอะไรที่อาจส่งผลกระทบต่อใครก็ต้อง

เสนอให้รอบด้านและในหมู่พนักงานด้วยกัน ต้องมีความเข้าอกเข้าใจกัน มีความเป็นที่เป็นน่องดูแลซึ่งกันและกัน จะทำอะไรก็ต้องคิดให้รอบคอบไม่ประมาท

วัฒนธรรมองค์กรลักษณะนี้ ทำให้มิติชนูกรมองว่าเป็นบริษัทแบบอนุรักษ์นิยม แต่เราก็มีเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการทำงานอยู่เสมอ คือเรารู้ตัวเองว่ามีศักยภาพแค่ไหนถึงจะเหมาะ”

“เพราะแก่นของความคิดนี้คือ การรู้จักพอ ทำอะไรให้พอดี พอเพียง เพียงพอ ก่อให้เกิดสมดุล อย่าทำอะไรเกินตัว อย่าโลภมาก เมื่อไม่โลภมาก ก็ไม่ยาก กอบโกยมาก ก็จะไม่เกิดโทษต่อตัวเอง และผู้อื่น ส่วนที่เหลือก็เสียสละ

ต่างฝ่ายต่างพอดี ก็จะไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน องค์กรก็อยู่ได้ คนในองค์กร หรือในครอบครัวก็มีความสุข สังคมไม่เดือดร้อน ถือเป็นปรัชญาองค์กรของมิติชนที่ปฏิบัติมาตลอด”

“ในความเป็นส่วนตัว พ่อแม่เลี้ยงดูพี่น้องและผมมา ท่านสอนให้ประหยัดในการใช้ข้าวของ เสื้อผ้าขาดก็จะปะชุนซ่อมแซม ของใช้ที่พี่คนโตใช้ก็จะส่งต่อมาให้รุ่นน้องๆ ความที่บ้านผมขายของชำ ขายข้าวสาร เวลาตวงข้าวแล้วหนักก็ต้องเก็บเป็นเม็ดๆ ใส่กลับคืนในกระสอบ กินข้าวก็ต้องกินให้หมดไม่มีธรรมเนียมต้องทิ้งให้เหลือสักหนึ่งคำในจาน การกินข้าวหมดทุกเม็ดไม่ใช่เรื่องที่น่ารังเกียจหรือน่าละอาย”

“พี่น้องผมขับรถเป็นทุกคน ยกเว้นผมคนเดียวที่เป็นคนกลัวเรื่องรถ ตอนนี้จะไปไหนมาไหน ภรรยาผมจะเป็นคนขับรถให้ แต่ถ้าเขาไม่ว่างผมก็นั่งรถเมล์ รถสองแถว หรือรถแท็กซี่ได้ไม่รู้สึกผิดปกติ อย่างผมอยากไปปากซอยกินก๋วยเตี๋ยว ข้าวราดแกง ชามละ ๒๕ บาท ถ้าขับรถไปเองก็ต้องหาที่จอด ถ้าไม่มีก็ต้องวนหาอยู่นั้น เสียเวลา แล้วถ้ามีที่จอดที่เขาเก็บเงินค่าจอดก็ต้องเสียอีก ๑๐ บาท ๒๐ บาท ผู้ขึ้นรถสองแถวไปถึงแล้วลงไปกินเสร็จแล้วขึ้นรถกลับสบายกว่ากันเยอะ”

“เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาสำหรับการดำเนินชีวิตในทุกมิติ ไม่ว่าจะทำหน้าที่อะไรในครอบครัว ในหน่วยงานที่คุณสังกัด จะประกอบอาชีพอะไรก็ตาม นำไปใช้ได้ ไม่ใช่เฉพาะทำธุรกิจการค้าการขายเท่านั้น เกษตรกรก็ได้

การคำก็ได้ ประกอบอุตสาหกรรมก็ได้ กิจการด้านบริการก็ได้ ผู้ใช้แรงงานก็ได้ ใช้ได้กับคนทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารสูงสุดจนถึงล่างสุด”

“ตำแหน่งหน้าที่การงานของผมตอนนี้อาจจะดูขัดแย้งกับภาพที่ผมจะไปขึ้นรถสาธารณะอยู่บ้าง ทางบริษัทจึงส่งคนมาคอยขับมารับ-ส่ง แต่ผมจะดูสถานการณ์ก่อนว่าไปที่ไหน ถ้าไปในฐานะที่เหมาะสมกับสถานการณ์ก็ใช้ แต่ถ้าไปแถวสี่ลม สุขุมวิท หรือที่มีบีทีเอส หรือรถใต้ดินผ่านผมก็จะนัดน้องคนขับมารับ-ส่งที่จุดจักรที่เป็นจุดต้นทางใกล้กับบริษัทมากที่สุด การขึ้นบีทีเอสหรือใต้ดิน ซึ่งเป็นการประหยัดทั้งเวลาและน้ำมันด้วย **ที่เมืองนอกไม่ว่าจะเป็นฝรั่ง ญี่ปุ่น ที่เป็นเศรษฐกิจยอๆ พันๆ ล้าน เขาขึ้นรถโดยสารสาธารณะกันเป็นเรื่องปกติ คงมีแต่คนไทยมั่งที่คิดถึงเรื่องหน้าตาศักดิ์ศรี สังคมที่ดูความร่ำรวย ที่จริงแล้วเงินทองนะมีกิติ แต่ทำอย่างไรให้มีพอสสมควร ให้ปลอดภัย และใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า**

ใครบ้างไม่อยากจะเงิน ก็อยากทั้งนั้น แต่ให้พอดีพอสสมควร ไม่เดือดร้อนตัวเองและคนอื่น เท่านั้นที่มีความสุขแล้ว”

ปัญญา นีรันดรกุล

“ผมอยากจะบอกว่า คนเรานั้นเกิดมาไม่เท่าเทียมกัน เมื่อไม่เท่ากันแล้ว ความเป็นอยู่ นิสัย สิ่งที่ต้องการ ความสามารถก็ไม่เท่ากัน จะให้ทุกคนรวยหรือจนไปทั้งหมดก็ไม่ได้ แต่ทุกคนเลือกที่จะมีความพอเพียงได้”

คุณปัญญา นิรันดร์กุล พิธีกรผู้โด่งดัง เปี่ยมด้วยความสามารถ และเป็นหนึ่งในผู้บริหารของบริษัทเวิร์คพอยท์ เอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด (มหาชน) คงจะทราบกันดีว่า ก่อนที่เขาจะมาถึงวันนี้ ชีวิตวัยเด็กของเขาต้องเรียกว่า ผจญกับความยากจน ความลำบากนับครั้งไม่ถ้วน แต่เขาบอกว่า สิ่งเหล่านี้ทำให้เขามีไลฟ์สไตล์ในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่รู้ตัว

“คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ หลายคนได้ยินแล้วอาจคิดว่า เราไปจนกันเถอะ ไม่ใช่ซะครับ คำนี้มีความหมายลึกซึ้งมาก และต้องตีความออกมาให้ดี อย่างตอนเด็กครอบครัวของผมมีฐานะไม่ค่อยดี ถึงตอนนี้ ผมเป็นบุคคลที่คนทั่วไปมองว่าประสบความสำเร็จมีชื่อเสียง ทำรายการอะไรก็ดัง มีเงินทองเยอะ บ้านใหญ่โต ทั้งที่เมื่อก่อนผมไม่มีเลย แต่ผมไม่เคยขอให้ใครช่วยเหลือหรือร้องต่อว่าฟ้าดิน ไม่เคยโทษว่า ทำไมชีวิตต่ำต้อยย่ำแย่ พ่อแม่ผมไม่มีเงิน ผมก็รับรู้ว่าไม่มี บังเอิญผมไปใช้ชีวิตอย่างนั้นแล้วไม่เป็นทุกข์ และไม่รู้ตัวว่า นั่นเป็นการใช้ความพอเพียงแล้ว”

“ระหว่างทางของการใช้ชีวิตที่ผ่านมาสอนผมว่า การเรียนรู้ การต่อสู้ได้ สอนผมให้ทำไปตามช่วงเวลาของชีวิตที่เติบโตขึ้นมาเรื่อยๆ พอมาถึงวันที่ผม ประสบความสำเร็จ ซึ่งผมไม่เคยวาดฝันว่า วันหนึ่งผมต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ ให้ได้ แต่ผมรู้ว่า จะทำอย่างไรให้ความรู้ ความสามารถที่ผมถนัดนั้นให้ ออกมาเป็นผลที่ดีกับตัวเอง อย่างผมเป็นคนช่างพูดและอธิบายอะไรให้คนฟัง เข้าใจง่าย มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ก็นำมาสรุปและใช้การเป็นพิธีกร นำเสนอออกมาได้ดี เมื่อรู้ว่าถนัดทางนี้ ผมก็ไม่ไปเล่นการเมือง ไม่ไปขาย กว๊วเดี่ยวหรือทำอาชีพอื่น นั่นคือ ผมรู้จักตัวเอง เป็นเรื่องการประมาณตน”

“ผมอยากจะบอกว่า คนเรานั้นเกิดมาไม่เท่าเทียมกัน เมื่อไม่เท่า กันแล้ว ความเป็นอยู่ นิสัย สิ่งที่ต้องการ ความสามารถก็ไม่เท่ากัน จะให้ ทุกคนรวยหรือจนไปทั้งหมดก็ไม่ได้ แต่ทุกคนเลือกที่จะมีความพอเพียงได้ คือ ถ้าคุณมีความรู้่น้อย ก็ทำความพอเพียงให้เข้ากับตัวคุณก่อน คือ กินอยู่น้อย ตามอัตภาพ ไม่คิดเปรียบเทียบกับคนที่มีความรู้่มาก ซึ่งเขาจะกินอยู่ดีกว่า เพราะโอกาสเขามีมากกว่า คนเราเมื่อเห็นคนอื่นมีมากกว่า ดีกว่า ก็มักจะเป็น ทุกข์ อิจฉาริ้อ้น ถ้าเราไม่ไปเปรียบเทียบก็มีความสุข นั่นเป็นเพราะรู้จักคำว่า พอเพียง”

“แต่พอเพียงของแต่ละคนนั้นไม่คงที่นะครับ จะเปลี่ยนไปตาม สภาวะ เช่น เมื่อวันหนึ่งคุณเรียนเก่งขึ้น รู้มากขึ้น ไปเจอเหตุการณ์ต่างๆ แล้ว คุณเข้าใจ สามารถทำอะไรได้มากขึ้น คำว่าพอเพียงก็เริ่มเปลี่ยนไป เพราะฉะนั้น ใครที่เข้าใจคำว่าพอเพียงจริงๆ ก็จะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขตลอดเวลา”

“ที่เห็นชัดในระดับสังคมก็คือ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเขาสามารถใช้ชีวิตให้ เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีพื้นที่น้อย แต่สามารถ ยิ่งใหญ่สู้กับจีนและอเมริกาได้ เพราะเขามีคำว่า พอเพียง และมีคำว่า

ความขยัน ความรับผิดชอบ เข้ามาประกอบด้วย จึงยังเป็นอัตราเร่งให้เขาเติบโตได้เร็ว”

“ผมอยากบอกว่า ถ้าคุณได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในวิถีทางที่ถูกต้องมากขึ้น จนคุณเริ่มรวยขึ้น ก็ต้องรู้จักพอเพียง ไม่ใช่ว่าคุณเก่ง รวย แล้วความโลภและกิเลสก็ยิ่งมากขึ้น ทั้งๆ ที่จริงคุณควรมีความรับผิดชอบสูงขึ้น เพื่อให้มีความมีฐานะของคุณเป็นประโยชน์ต่อคนอื่นๆ เมื่อเวลาผ่านไปเรื่อยๆ ชีวิตคนเราก็เหลือน้อยลง เราน่าจะถ่ายทอดสิ่งที่เป็นประโยชน์คืนกลับไปสู่สังคม อาจจะเริ่มต้นจากการที่มีเมตตา จะให้อะไรก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นเงินทอง โดยเฉพาะให้เรื่องความรู้ ถ้าเราแบ่งปันให้คนอื่นบ้างก็อาจจะไปช่วยให้เขาเกิดปัญญาที่จะนำไปทำมาหากินต่อ โจรขโมยก็น้อยลง เพราะทุกคนมีหนทาง ความคิดที่จะไปทำกิน”

“สังคมก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข”

ชีวิตพอเพียง::

สมาน ใจเย็น

“โชคดีที่พื้นฐานทางครอบครัวของผมเป็นคนมัธยัสถ์กันอยู่แล้ว จึงทำให้ผมได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กว่าเวลาใช้จ่ายอะไรต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า ไม่กินอยู่อย่างทิ้งๆ ขว้างๆ หรือใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย”

นอกจากบทบาทนักแสดงหนุ่มแล้วคุณอุ๊-ธนากร โปษยานนท์ ยังสวมบทบาทธุรกิจนักบริหารทั้งที่ Spy Softby BECI บริษัทผลิต game on mobile น้องใหม่ในวงการไอที และ Windfall Entertainment : creative production house และในความเป็นส่วนตัวเขาเล่าถึงการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตว่า...

“ตามความเข้าใจของผมเมื่อพูดถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ชีวิตในชนบทจะเป็นภาพสะท้อนให้เห็นได้ชัดเจน เพราะในหลวงท่านทรงมีรับสั่งถึงการแบ่งพื้นที่ทำเกษตรกรรมให้พอบริโภคในครอบครัวก่อนหากเหลือจึงค่อยนำไปหารายได้เพิ่มเติมแต่หลักปรัชญานี้ยังมีอีกหลายแง่มุมเมื่อคนเมืองอย่างคนกรุงเทพฯ จะนำมาใช้ก็ต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของแต่ละคนโดยไม่เกิดความเดือดร้อนทั้งกับตัวเองและผู้อื่น”

“โชคดีที่พื้นฐานทางครอบครัวของผมเป็นคนมัธยัสถ์กันอยู่แล้ว จึงทำให้ผมได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กว่าเวลาใช้จ่ายอะไรต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า ไม่กินอยู่อย่างทิ้งๆ ขว้างๆ หรือใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย เช่น เรื่องอาหารผมตื่นเช้ามาคนที่บ้านก็จะเตรียมไว้ให้ แต่ถ้าทานไม่หมดผมก็เอามาทานต่อตอนกลางวันไม่ใช่ว่าผม “งก” นะครับ หรือแม้แต่เรื่องใกล้ตัวอย่างเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายผมอาจจะโชคดีที่ได้ทำงานด้านการแสดง ดังนั้นเรื่องของภาพลักษณ์

หรือรูปร่างหน้าตาถือว่าใช้ได้ ต่อให้ใช้ของราคาถูก ผมคิดว่าก็ยังพอ **‘ดูดี’** อย่าง เสื้อยืดที่ผมใส่อยู่บ่อยๆ นี่ราคาก็ไม่กี่สิบบาท แต่ใส่ออกมาแล้วดูได้”

“เวลาที่ผมจะซื้อสูทตัวหนึ่งผมต้องคิดดูก่อนว่าจะใช้ในงานอะไรได้บ้าง จะซื้อของแบรนด์เนมใหม่ ต้องดูอีกที่ถ้าไปเมืองนอกแล้วเห็นว่ากำลังเซลก็ซื้อ แต่ถ้าในเมืองไทยซื้อยี่ห้ออะไรก็ได้ที่เนื้อผ้าดีการตัดเย็บดี”

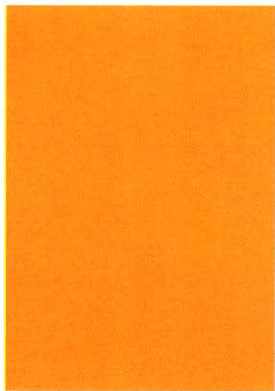
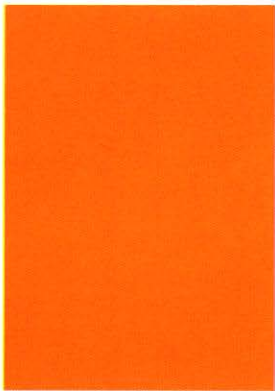
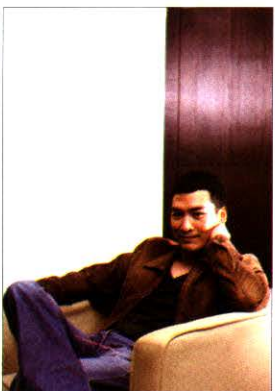
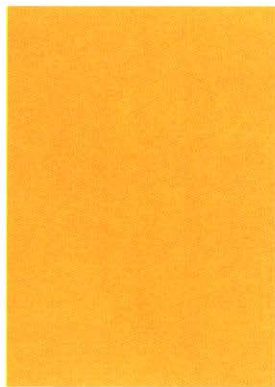
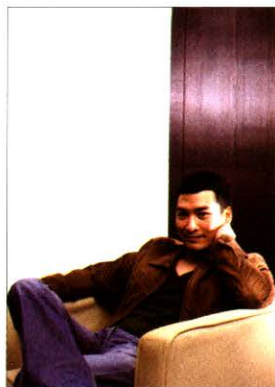
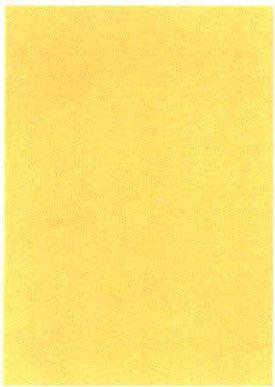
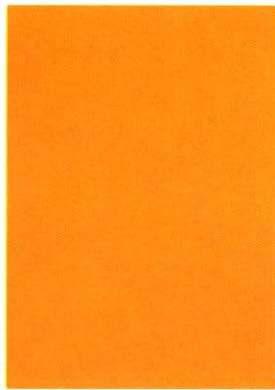
“หลักการที่อิงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ผมไม่ได้นำมาใช้กับชีวิต ส่วนตัวเท่านั้นแต่ในแง่การทำงานก็ได้นำมาบอกกับน้องๆ ในทีมงานด้วยว่า เวลาจะซื้ออุปกรณ์อะไรมาใช้ในบริษัทต้องคิดว่าอย่าซื้อเพราะความชอบ ความสวยหรือกำลังเป็นแฟชั่นอินเทรนด์เพราะบางทีซื้อมาแล้วใช้ประโยชน์ไม่ได้เต็มที่ถือว่าไม่คุ้มค่า”

“สำหรับรายได้หลักของผมตอนนี้มาจากงานถ่ายละครเป็นส่วนใหญ่เพราะ บริษัทที่ทำทั้งสองแห่งยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น ทุกเดือนผมจะแบ่งส่วนหนึ่งไว้ใช้ในการทำงานและอีกส่วนหนึ่งไว้เก็บเป็นเงินออมแล้วจะไม่แตะเลย เพราะเพื่อเกิดเหตุฉุกเฉินต่างๆ ในวันข้างหน้าผมก็สามารถนำเงินตรงนั้นมาใช้ได้”

“ตอนนี้ผมยังหนุ่มมีแรงกำลังที่จะทำงานหนักได้ผมก็ทำเต็มที่โดยไม่ได้คาดหวังว่าจะต้องมีเงินเป็นพันเป็นหมื่นล้าน แต่ต้องการที่จะหาเผื่อไว้เมื่อผมเจ็บป่วย ผมก็มีเงินไว้รักษาตัวได้หรือสมมติว่าวันข้างหน้าเกิดอะไรขึ้นกับผมและผมไม่สามารถดูแลแม่ได้ก็มีเงินจ้างคนมาดูแลแม่แทน แม้เขาอาจจะไม่ดูแลได้ดีเท่าผม แต่ก็สบายใจว่ามีคนดูแลแม่และถ้าเผื่อผมมีครอบครัว หากไม่สามารถดูแลพวกเขาไปได้ถึงที่สุด แต่ครอบครัวผมก็ไม่ได้ตายไปพร้อมกับตัวผม”

“หลักการทั้งหมดนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผมใช้อยู่ในทุกวันนี้ ซึ่งไม่ว่าใครก็สามารถนำไปใช้ได้”

ชีวิตพอเพียง::

ประธาน อังคนันท์

“ส่วนหนึ่งของความหมายเศรษฐกิจพอเพียง ผมไม่ได้มองว่าไม่สามารถเป็นหนี้ได้ คนทำงานกินเงินเดือนอย่างเราเป็นหนี้ได้จะพออะไรก็ได้ แต่อย่างน้อยวิธีการที่จะผ่อนหรือจะเป็นหนี้เราต้องรู้ระดับหนึ่งว่าสามารถจะหาเงินมาผ่อนได้ขนาดไหน”

คงคุ้นหน้ากันดีกับหนุ่มคนนี้ คุณประสาน อิงคนันท์ ผู้ดำเนินรายการ “คนค้นคน” และ “กบนอกกะลา” วันนี้เขามาบอกเล่าถึงชีวิตพอเพียงของตัวเอง ในฐานะมนุษย์เงินเดือนคนหนึ่งอย่างน่าสนใจ

“มีหลายคนที่นิยามความหมายของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ต่างกันไปส่วนตัวผมแล้ว ผมตีความคล้ายๆ กับแนวคิดของหลายคนว่าเป็นเรื่องของการพึ่งพาตัวเอง คือถ้าเปรียบเทียบกับชีวิตของมนุษย์เงินเดือนทั่วไปแล้ว ก็หมายถึงอย่างน้อยเวลาเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น เราสามารถพึ่งพาตัวเองได้โดยไม่ไปสร้างความเดือดร้อนแก่ใคร และขณะเดียวกันก็ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตัวเองด้วย”

“ทั้งนี้ การจะสร้างให้เกิดความสมดุลพอดีในตัวเองได้ ต้องรู้จักตัวเองประมาณหนึ่งผมมักเปรียบเทียบการใช้ชีวิตของผมบ่อยๆ ว่าเหมือนมีน้ำอยู่ในตุ่มเวลาใช้น้ำผมจะเหลือไว้สักส่วนหนึ่งของตุ่มเสมอ เพื่อว่าเมื่อฝนไม่ตกหรือฤดูแล้งมาถึงผมก็ยังเหลือน้ำที่จะใช้ สำคัญคือ ผมต้องรู้จักประมาณตัวด้วยว่า ทำยที่สุดแล้วผมมีความสามารถในการหาแหล่งน้ำอื่นหรือมีเรียวแรงมากพอที่จะตักน้ำมาเก็บในตุ่มอีกหรือไม่”

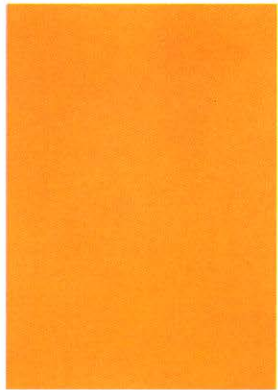
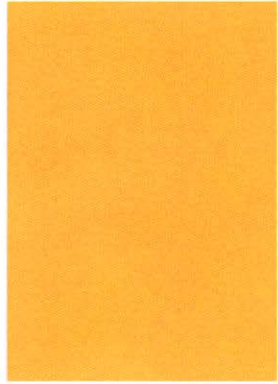
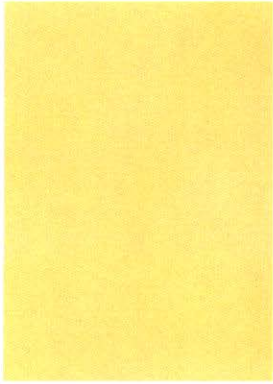
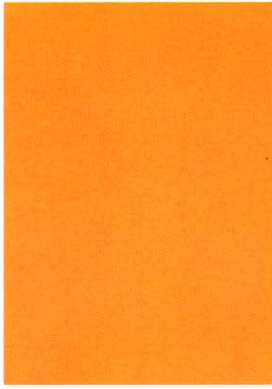
“ผมไม่ใช่คนประหยัดชนิดที่ทุกอย่างต้องเซียม แต่จะเป็นประเภทอะไร ควรเสียก็เสีย อย่างผมเป็นคนใส่แว่นรู้ว่าแว่นจะต้องอยู่กับผมนาน ผมก็ยอม เลือกรองที่มีคุณภาพดี ๆ ใช้ได้นาน หรือผมเป็นคนเดินทางบ่อยก็ยินดีที่จะซื้อ รองเท้าที่มีคุณภาพคงทน ใส่ได้สบายและเหมาะกับชีวิตการทำงานของผม แม้ราคาอาจสูงไปบ้าง ขณะที่ของบางอย่างที่ผมมีแล้วและไม่ได้จำเป็นมาก ผมก็ไม่ไปเสียเงินซื้อมาเก็บสะสมไว้”

“ส่วนหนึ่งของความหมายเศรษฐกิจพอเพียงที่ผมไม่ได้มองว่า ไม่สามารถเป็นหนี้ได้ คนทำงานกินเงินเดือนอย่างเราเป็นหนี้ได้ จะผ่อนอะไรก็ได้ แต่อย่างน้อยวิธีการที่จะผ่อนหรือจะเป็นหนี้ เราต้องรู้ระดับหนึ่งว่า สามารถจะหาเงินมาผ่อนได้ขนาดไหน สมมติว่าผมผ่อนบ้าน ผมก็จะผ่อนในอัตราที่ไม่ทำให้รู้สึกว่ารากวันหนึ่งผมต้องตกงาน หนี้ก้อนนี้ จะสร้างปัญหาและเป็นภาระแก่ผม นั่นคือ ผมจะผ่อนอะไรที่ประเมินจากรายได้ขั้นต่ำ โดยผมคำนวณไว้แล้วว่า ถ้าตกงานผมก็ประมาณตัวเองได้ว่า จากอายุ ประสบการณ์ ความรู้ ผมพอจะหาอะไรก็อกแก็กทำเพื่อหารายได้มาผ่อนหนี้ก้อนเล็กๆ ที่มีอยู่ได้”

“ความที่ผมไม่ใช่คนที่มีความรู้ในการเล่นแร่แปรธาตุนำเงินไปลงทุนอะไรมากมาย ผมก็ทำแบบที่เขาโฆษณากัน คือ ใช้วิธีการแบ่งสันปันส่วนว่าอะไร ควรเก็บ สิ่งไหนควรใช้”

“เท่านี้ชีวิตก็มีความสุขตามอัตภาพแล้ว”

แทนคุณ จิตอิสระ

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่ทำให้ผมรู้ว่าชีวิตมีคุณค่ามากกว่ามูลค่า เป็นการใช้สมดุลของสิ่งที่เป็นตัวเราและสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา คือเป็นหนทางที่ไม่ใช่สุดโต่งเกินไปจนไม่ใช่อะไรเลย แต่เป็นทางสายกลางระหว่างสิ่งที่เป็นเรื่องของจิตใจคุณค่าแท้กับสิ่งที่เราต้องอยู่ในสังคม”

อดีตนักแสดงดาวรุ่ง คุณแทนคุณ จิตอิสระ ซึ่งตอนนี้ผันตัวเองมาเป็นอาจารย์สอนภาษาจีน พิธีกรรายการด้านธรรมะ และล่าสุดเป็นพิธีกรนอกสนามรายการ “อัศจรรย์ชะมดคืน” เขาเล่าถึงความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า...

“ผมเข้าใจว่าในความหมายของปรัชญานี้ อยู่ ๒ ประเด็น คือ หนึ่ง เรื่องของการพึ่งตัวเองให้มากที่สุด ไม่ว่าจะอะไรที่เราอยากได้ เราต้องหามาด้วยตัวเอง และสอง เป็นที่พึ่งของผู้อื่นด้วยหมายถึงถ้าเรามีเงินแล้ว และมีคนรอบข้างเดือดร้อน จำเป็นต้องใช้เงิน เราก็ให้เขาหยิบยืมไปใช้ประโยชน์ได้ เมื่อผมโตขึ้นมาอีกหน่อย ผมได้เรียนรู้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั้นยังเป็นเป้าหมายทางคุณธรรมด้วย คือการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ทำให้เราอยู่ในโลกได้อย่างไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยขณะเดียวกันจิตใจก็มีความสุข”

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่ทำให้ผมรู้ว่าชีวิตมีคุณค่ามากกว่ามูลค่าเป็นการใช้สมดุลของสิ่งที่เป็นตัวเราและสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา คือเป็นหนทางที่ไม่ใช่สุดโต่งเกินไปจนไม่ใช่อะไรเลย แต่เป็นทางสายกลางระหว่างสิ่งที่เป็นเรื่องของจิตใจคุณค่าแท้กับสิ่งที่เราต้องอยู่ในสังคม

เราต้องใช้จ่าย เราต้องหาเงิน ต้องมีการสะสมเก็บออมไว้ และต้องไม่โลภอย่างสุดขีด เช่นซื้อของราคาแพงๆ แล้วใช้ไม่คุ้มค่า ตรงกันข้าม **ควรจะกลับไปดูว่าอะไรที่ยังใช้ได้ก็ใช้ต่อไป หรืออะไรที่ลดค่าใช้จ่ายลงได้พอสมควรกับคุณภาพของมันก็ใช้**

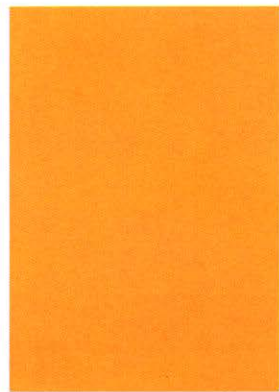
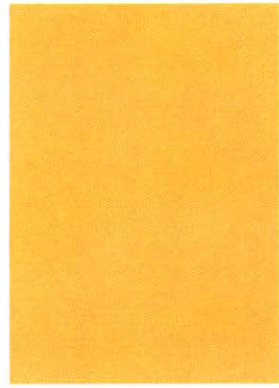
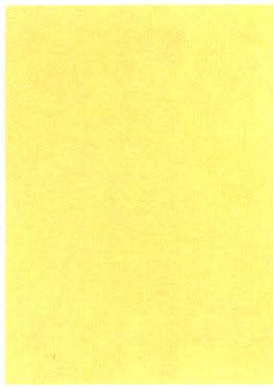
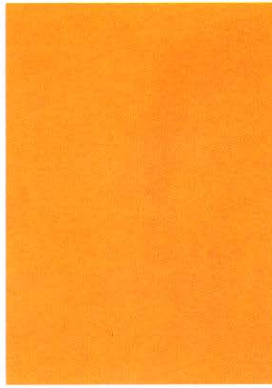
“ในส่วนตัวของผม สิ่งแรกที่ผมรู้สึกว่ายากพอเพียงคือ เรื่องนาฬิกาข้อมือ ก่อนหน้านั้นผมเป็นคนชอบสะสม เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นเรื่องของค่านิยมและรสนิยม แต่มาตอนนั้นผมคิดว่าเป็นสิ่งที่เกินความจำเป็น ผมมีโทรศัพท์มือถือซึ่งก็ซื้อแบบมือสองมา ราคาถูกหน่อย คุณภาพยังใช้ได้ แล้วมันก็มีนาฬิกาอยู่ด้วย จึงไม่ต้องใช้นาฬิกาข้อมืออีก”

“ผมเป็นคนประหยัดมากในเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งผมอยากให้ทุกคนช่วยกันในเรื่องนี้ เวลาไปทำงาน ไม่ว่าจะไปที่โรงเรียนหรือไปออกรายการตามบริษัท สตูดิโอ ถ้าห้องน้ำไม่มีใครอยู่ แล้วเปิดไฟเปิดน้ำทิ้งไว้ ผมก็จะปิด ซึ่งผมทำอย่างนี้มาตั้งแต่เรียนในมหาวิทยาลัยแล้ว หรือเรื่องถุงพลาสติกที่เขาให้มาเวลาซื้อของ ถ้าปฏิเสธไม่รับ หรือรับมาแล้วก็เก็บไว้ใช้ต่อ

ในเรื่องกระดาษ ผมก็อยากคุ้มค่าที่สุด อย่างกระดาษทิชชู ถ้าผมใช้เช็ดหน้าเสร็จก็เก็บไว้ ก่อทิ้งก็ใช้เช็ดรองเท้า หรือกระดาษที่ใช้เขียนแล้วเลือกอีกหน้าว่างๆ ด้านหลังก็จะใช้จดโน้ต หรืออย่างน้อยใช้วาดรูป หรือการขับรถ เวลาจะขับต้องมีคนนั่งติดมาด้วย ถ้าไปไหนใกล้ๆ คนเดียวแล้วไม่ขับ จะใช้รถโดยสารสาธารณะแทน เพื่อประหยัดน้ำมัน เป็นต้น”

“สิ่งใดที่ประหยัดได้ก็ช่วยกันประหยัดเถอะครับ เราจะมีทรัพยากรใช้ต่อไปได้นานๆ”

ပိတ်ပေးပါမိန့်::

รพี สุจริตกุล

“ถ้าเราวางแผนการลงทุนดีๆ เราก็จะมีเงินทองใช้ไปตลอด
เหมือนกับการใช้ชีวิตที่ระมัดระวัง ไม่เสี่ยงมาก ไม่ฟุ่มเฟือยมาก
แล้วเราก็จะอยู่ได้อย่างมั่นคง”

คุณรพี สุจริตกุล ประธานกรรมการบริษัทหลักทรัพย์กสิกรไทย
จำกัดจากตำแหน่งและฐานะ คิดว่าหลายคนคงคาดไม่ถึงว่าเขาจะยึดหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตได้อย่างลงตัว

“เท่าที่ผมได้ติดตามศึกษาถึงปรัชญานี้ ถ้าจะให้สรุปตามความเข้าใจคือ
อย่าใช้จ่ายเกินตัว ทำอะไรที่พอเพียงแก่ฐานะของตัวเอง ถ้ารู้จักใช้จ่ายเพียงพอ
กับฐานะของตัวเองแล้วก็จะมีความมั่นคง ไม่มีวันล้มสลาย”

“ในการทำงานผมก็ยึดหลักนี้เหมือนกัน คิดว่าเป็นเรื่องที่ประยุกต์ใช้ได้
ค่อนข้างง่าย คือในแง่ของลูกค้า ธุรกิจที่ผมทำเป็นการช่วยให้ลูกค้ามีทรัพย์สิน
ร่ำรวยเพิ่มขึ้น ต้องเข้าใจว่า เขาอยากได้อะไรในการเข้ามาลงทุนในตลาด
หลักทรัพย์ ก็จัดหาสินค้าให้เหมาะสมกับตัวเขา โดยไม่ไปเที่ยวยู่ให้เขาทำอะไร
ที่เกินตัว เกินกำลังที่จะเข้ามาลงทุนได้ เช่น ถ้าเขามาถึงเรา เราก็ต้องช่วยดูว่า
การที่เขาเข้ามาลงทุนนั้นมีความเสี่ยงสูงมาก เขามีเงินเย็นพอไหม เงินก้อนนี้
เป็นเงินที่เขาต้องใช้ในชีวิตประจำวันหรือเปล่า แล้วเป็นเงินที่ถ้าสลายไป เขารับได้
ไม่เดือดร้อนมาก อันนี้เป็นเหมือนปรัชญาที่เราเอามาใช้ในการดูแลลูกค้า”

“ในแง่ของธุรกิจ ผมมองว่าเมื่อเราเข้ามาบริหารบริษัทให้เขาก็ต้องไม่ทำให้บริษัทเจ๊ง ต้องมีการป้องกันความเสี่ยง ทำให้บริษัทเติบโต ไม่ใช่ได้จากการเอาเปรียบลูกค้า หรือทำอะไรเกินตัวจนบริษัทเจ๊ง”

“ชีวิตส่วนตัวผมค่อนข้างสบาย เพราะไม่มีหนี้ (หัวเราะ) เมื่อไม่มีก็ปลดหนี้ไปเยอะ ผมใช้เงินระวางมาก แล้วอย่างนาฬิกาที่ใส่อยู่ ตั้งแต่ทำงานมาผมเคยซื้อแค่ ๒ เรือน ราคาไม่ได้แพงอะไร ส่วนใหญ่ใช้ของที่เป็นมรดกจากคุณตาและคุณพ่อเอามาปรับแต่งนิดหน่อยก็ใช้ได้แล้ว สู่ที่ใส่นี้แม้จะเป็นแบรนด์เนมแต่ผมก็ซื้อตอนที่เงินจืดจางจริงๆ ราคาจึงไม่แพง รถยนต์ที่ขับก็ซื้อที่เป็นมือสองเจ้าของเดิมใช้มาสัก ๓-๔ ปีแต่คุณภาพยังดี ส่วนเวลาเอนเตอร์เทน ผมจะทำอาหารทานเอง ถ้าไปร้านก็ไม่ใช่ร้านที่แพงมาก เป็นร้านที่เป็นแฟมิลี่คูกิ่งมากกว่า ไม่ชอบทานข้าวตามโรงแรมที่มีราคาแพงเกินเหตุ”

“ถ้าต้องใช้เงินในสิ่งที่ผมรู้สึกว่าจะแพงแล้วไม่คุ้มค่านี่ผมจะเสียชีวิตใจไม่ค่อยได้ เราทำงานธนาคาร ต้องรู้จักออมโดยผมแบ่งเงินดูว่าต้องใช้อะไรบ้าง จะเก็บยังไง ซึ่งผมเก็บเป็นเงินสดฝากไว้ในธนาคารนี้น้อยที่สุดเลย เพราะให้ผลตอบแทนต่ำ แต่จะไปซื้อกองทุนรวม ซื้อหุ้น อีกส่วนก็เก็บไว้เป็นที่ดิน เรียกว่าพอมีเงินเย็นอยู่บ้าง เมื่อไม่มีหนี้ก็ไม่ต้องห่วงนัก”

“ผมเลือกลงทุนในหุ้นที่มีปันผลค่อนข้างดี มีความมั่นคง แต่ก็มีความเสี่ยงบ้าง บางปีขาดทุน บางปีกำไร ขึ้นอยู่กับจังหวะ ตอนวิกฤติเศรษฐกิจที่ดัชนีหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แค่ ๓๐๐ กว่าจุด ผมบอกทุกคนว่าเป็นไปไม่ได้ที่ดัชนีมันจะอยู่แค่นี้ แต่ไม่มีคนเชื่อ อีก ๒-๓ ปีต่อมามันขึ้นมาเป็น ๗๐๐ กว่าจุด ดับเบิ้ลเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์เลย ขึ้นกับจังหวะ แต่ไม่ใช่ทุกครั้งที่ซื้อแล้วจะไม่ขาดทุน เพราะฉะนั้นถ้าเราซื้อกองทุนที่มีพื้นฐานดี ต่อให้ราคาตกก็ตกไม่มาก”

“ถ้าเราวางแผนการลงทุนดีๆ เราก็จะมีเงินทองใช้ไปตลอด เหมือนกับการใช้ชีวิตที่ระมัดระวัง ไม่เสี่ยงมาก ไม่ฟุ่มเฟือยมาก แล้วเราก็จะอยู่ได้อย่างมั่นคง”

วัลลภา บุญทวานิช

“ในครอบครัว คุณพ่อคุณแม่ใช้ชีวิตครอบครัวอยู่อย่างพอเพียง มาตลอด และถ่ายทอดมาสู่ลูกๆ ตั้งแต่ดิ้นกับน้องยังเรียนหนังสือว่า เราต้องรู้จักประหยัด ต้องใช้เหตุผลในการตัดสินใจทุกครั้งก่อนจะซื้อของอะไรก็ตามต้องตอบคำถามตัวเองให้ได้ก่อนว่าของนั้นจำเป็นมากน้อยแค่ไหน แล้วถ้าของที่จะซื้อเป็นของที่มีอยู่แล้วจะเอาของเก่าไปทำอะไร ให้คนอื่นที่มีความจำเป็นมากกว่า หรือหากยังใช้ได้ก็จะใช้ต่อ”

คุณวัลลภา นฤนาทวานิช ผู้จัดการทั่วไปของเฮอริบาไลฟ์ อินเตอร์เนชั่นแนล (ไทยแลนด์) ลิมิเต็ด เป็นอีกคนหนึ่งที่ได้รับการปลูกฝังจากบิดามารดาให้ดำเนินชีวิตบนความพอเพียงมาตั้งแต่ยังเล็ก ดังที่เธอเล่าว่า

“ในครอบครัว คุณพ่อคุณแม่ใช้ชีวิตครอบครัวอยู่อย่างพอเพียงมาตลอด และถ่ายทอดมาสู่ลูกๆ ตั้งแต่ดิ้นกับน้องยังเรียนหนังสือว่า **เราต้องรู้จักประหยัด ต้องใช้เหตุผลในการตัดสินใจทุกครั้ง** ก่อนจะซื้อของอะไรก็ตามต้องตอบคำถามตัวเองให้ได้ก่อนว่าของนั้นจำเป็นมากน้อยแค่ไหนแล้ว ถ้าของที่จะซื้อเป็นของที่มีอยู่แล้วจะเอาของเก่าไปทำอะไร ให้คนอื่นที่มีความจำเป็นมากกว่า หรือหากยังใช้ได้ก็จะใช้ต่อ”

“สมัยที่ดิฉันยังเรียนหนังสือในมหาวิทยาลัยก็เริ่มทำงานควบคู่ไปด้วยเพราะนอกจากเป็นการหาค่าเทอมมาช่วยชำระพอร์ตตัวเองแล้ว ยังได้ประสบการณ์ในการทำงานจริงด้วย พอเรียนจบ มีชีวิตการทำงานและการดำเนินชีวิตส่วนตัวประจำวัน ดิฉันจะใส่ใจและค่อนข้างระมัดระวังเรื่องการใช้จ่ายใช้ชีวิตอยู่อย่างพอประมาณ

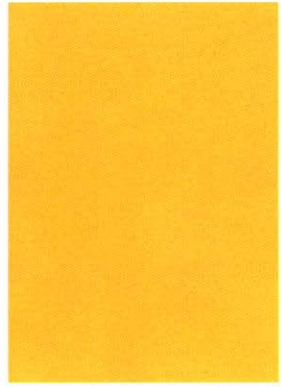
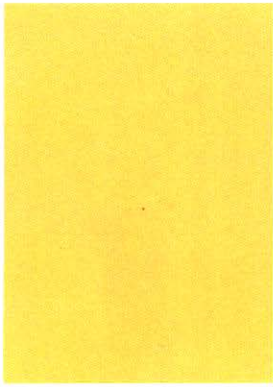
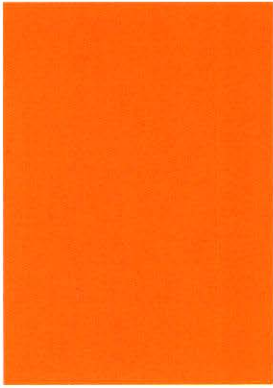
ไม่ฟังเพื่อเกินตัว และสิ่งสำคัญคือการแบ่งปันกับผู้คนรอบข้างเสมอ หรือ
บริจาคให้คนที่มีโอกาสไม่เท่าเรา คิดว่านี่คงจะตรงกับหลักการของปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง”

“ในส่วนตัวแล้วดิฉันจะกั๊กงบประมาณส่วนหนึ่งไว้ใช้จ่ายต่อเดือน ส่วนหนึ่ง
ออมในลักษณะของเงินฝาก และอีกส่วนหนึ่งลงทุนในกองทุนรวมต่างๆ ที่บริษัทหลักทรัพย์
หลายๆ แห่งออกมาขายและมีระยะเวลาไม่นานมาก ดิฉันไม่ไปลงทุนในสิ่งที่มี
ความเสี่ยงมากนักยกอย่างหุ้น เพราะไม่มีเวลาและความรู้มากพอ แล้วสิ่งหนึ่งที่
ดิฉันคิดว่าสำคัญๆ กับคำว่า “พอเพียง” คือ การได้แบ่งปัน เพราะทุกครั้งที่
ดิฉันได้บริจาคหรือมอบสิ่งของที่จำเป็นต่อผู้อื่น โดยบางครั้งของนั้นอาจไม่จำเป็นต่อ
ตัวเองเลยถ้าเก็บเอาไว้ก็ไม่ได้ใช้ แต่ถ้าดิฉันเอาไปให้คนที่เขาขาดแคลนมันอาจมีค่า
และมีประโยชน์กับเขามากกว่าซึ่งการ “ให้” นี้เองทำให้ดิฉันมีความรู้สึกเหมือน
ได้เดือนสติตตัวเองตลอดเวลาที่เราไม่ยึดติด”

“สำหรับการใช้เวลาว่าง ดิฉันไม่ได้เฝ้านว่าจะต้องไปเที่ยวต่างประเทศไกลๆ
ซึ่งบางคนอาจจะต้องการเวลาเพื่อไปชาร์จแบต แต่ดิฉันกลับมีความสุขกับชีวิตที่เรียบง่าย
อาจเป็นเพราะด้วยหน้าที่การงานทำให้มีเวลาว่างน้อย จึงคิดหาความสุขกับสิ่งที่หาได้
ง่ายรอบๆ ตัว เพียงแค่ตื่นเช้า ได้เดินออกกำลังกายรอบสวนในหมู่บ้าน ได้เห็นต้นไม้
ไปไม้หญ้าสีเขียวๆ ได้สูดอากาศสดชื่นได้ยินเสียงนกร้อง”

“แค่นี้ก็พอ...และมีความสุขแล้วค่ะ”

ပိတ်ပင်ပါမိန့်သ်း

อดิศักดิ์ โรหิตะกุล

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นวิถีชีวิตคนไทย
ที่ผิดเพี้ยนไป กำลังเกิดขึ้น จึงทรงนำคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและอยู่คู่
บ้านคู่มือนีมาปรับสั่งเตือนสติคนไทยทุกคน ผมว่าถึงเวลาแล้วที่คนไทย
ต้องมาตั้งสติใหม่ คิดใหม่ว่า สิ่งที่เราມีอยู่ แล้วลืມไป น่าจะรับเอากลับ
มาใช้ ซึ่งผมคิดว่าน่าจะใช้ได้กับทุกคน ทุกฝ่าย ทุกองค์กร เพราะมันคือ
สัจธรรม ทั้งหมดนั่น คือความเข้าใจของผมในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง”

คุณอดิศักดิ์ โรหิตะศุน รองประธานกรรมการบริหารอาวุโส บริษัท
เอเชียนฮอนด้ามอเตอร์ จำกัด และรองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีวิถีการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาตั้งแต่ยังเยาว์

“ตอนเด็กๆ ฐานะทางบ้านผมไม่ได้ร่ำรวยอะไร เวลาไปโรงเรียนแม่ให้เงินไป
วันละ ๑ บาท ผมก็ซื้อขนมสลึงหนึ่ง สองสลึงซื้อขนมกลับมาฝากแม่และน้องอีกสลึงที่
เหลือหยอดกระปุก จนกระทั่งตอนผมเรียนม.อะไรจำไม่ได้ ตอนนั้นโรงแรมแห่งหนึ่ง
ที่พ่อแม่ทำงานอยู่ปิดกิจการ ท่านจึงตกงาน ผมก็เอากระปุกที่ผมเก็บเงินมาทั้งหมด
ยกให้ท่านไป ก็ได้เงินนั้นมาช่วยบรรเทาความเดือดร้อนไปบ้าง”

“สังคมไทยสมัยผมเด็กๆ ต้องยอมรับว่ายังไม่เปิดรับวัฒนธรรมจากนอก
ประเทศอะไรมากมาย จึงไม่มีสิ่งเร้าจากภายนอก แล้วความที่ผมเติบโตมาในสภาพ
แวดล้อมที่มีการอบรมสั่งสอนในเรื่องของการกิน การใช้ บณวิถีความเป็นอยู่ที่
พอเพียงมีสติ ไม่ประมาท และใช้ชีวิตด้วยความสุจริต ซึ่งค่านิยม คุณธรรม

เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่มียู่แล้วในสังคมไทย แต่เมื่อสังคมไทยเปิดมากขึ้นคนส่วนใหญ่ กลับมาประยุกต์ดัดแปลงนำมาใช้ในทางที่ผิดทำให้สังคมผิดปกติ”

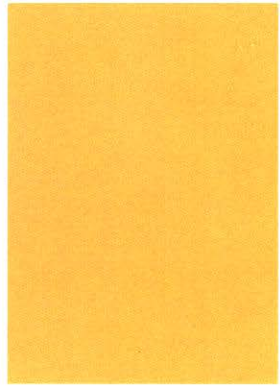
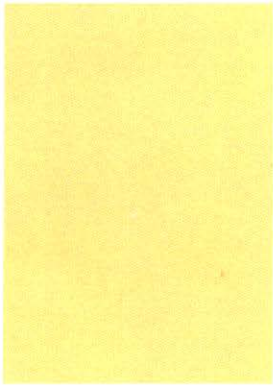
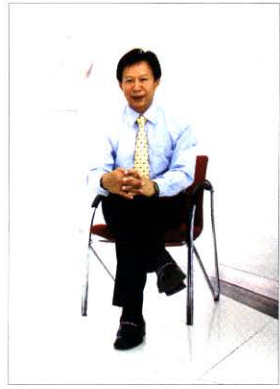
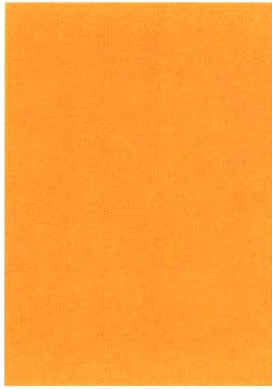
“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นวิถีชีวิตคนไทยที่ผิดเพี้ยน ไปกำลังเกิดขึ้น จึงทรงนำคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและอยู่คู่บ้านคู่เมืองนี้ มารับสั่งเตือนสติคนไทยทุกคน ผมว่าถึงเวลาแล้วที่คนไทยต้องมาตั้งสติใหม่ คิดใหม่่ว่าสิ่งที่เรามีอยู่ แล้วลืมไป น่าจะรีบเอากลับมาใช้ซึ่งผมคิดว่าน่าจะ ใช้ได้กับทุกคน ทุกฝ่าย ทุกองค์กร เพราะมันคือสัจธรรมทั้งหมดนั่น คือความ เข้าใจของผมในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง”

“สำหรับไลฟ์สไตล์ส่วนตัวของผมทุกวันนี้ ผมมีบ้านของตัวเองหลังหนึ่งปลูก ในพื้นที่ขนาดที่พออยู่สำหรับผมและภรรยา ในวันสุดสัปดาห์ผมก็สามารถทำความสะอาดบ้านด้วยตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องมีคนรับใช้ ผมช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านมาตลอด ตั้งแต่เด็ก จึงไม่ใช่เรื่องยากเลย ซึ่งตอนนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่ดีอีกด้วย เพราะทำให้เราได้ ออกกำลังกาย รถยนต์ที่ใช้ก่อนหน้านั้นผมมีของตัวเองอยู่คันหนึ่งพอบริษัทให้รถประจำ ตำแหน่ง ผมก็ยกคันของผมให้น้องไป”

“สำหรับหลักในการทำงาน เป็นเพราะว่าผมเริ่มต้นชีวิตการทำงานใน โรงงานของฮอนด้า ที่นี้มีการปลูกฝังพนักงานมาตลอดว่าต้องคำนึงถึงการใช้ ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบ หรือเวลาในการทำงาน โดยจะใช้ ทรัพยากรน้อยที่สุด แต่ผลงานต้องมีคุณภาพมากที่สุด”

“กว่า ๓๐ ปีที่ฮอนด้า ผมจึงติดเรื่องนี้มา ไม่ว่าจะทำอะไร อยู่ที่ไหนก็จะดูว่า มีอะไรสูญเสียนเปลืองอะไรไหม แล้วจะทำอย่างไรให้ดีขึ้นกว่านี้หรือเปล่า เพื่อเป็น การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด”

ณภัทร จาตุรัส

“ความอยากของเราทำให้ไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าทุกคนมีนิสัย
เศรษฐกิจพอเพียงในทุกพื้นที่ของประเทศ ไม่ว่า การเมือง หรือโลก
จะเปลี่ยนแปลงอย่างไร เราสามารถอยู่ได้”

คุณณภัทร จาตุรัส ผู้นำชุมชน วัย ๔๔ ปีของตำบลเหมืองใหม่
อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม พื้นเพเป็นคนหลังสวน จ.ชุมพร จบการศึกษา
ม.ศ.๓ ขณะนี้กำลังเรียน กศน. โดยวางแผนจะศึกษาต่อปริญญาตรี
แต่งงานตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ ทำงานบริษัทในกรุงเทพฯ ๑๕ ปี ก่อนเบนเข็มชีวิต
ไปทำการค้า และเมื่อประสบกับภาวะขาดทุน ได้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
มาเป็นแนวทางดำเนินชีวิตจนประสบผลสำเร็จทั้งในอาชีพและครอบครัว

คุณเล็ก หรือคุณณภัทร เล่าให้ฟังถึงชีวิตก่อนที่จะใช้ชีวิตอย่างพอเพียงว่า

“ก่อนหน้านั้นทำงานบริษัท มีเงินเดือน พอออกมาทำสวนรู้สึกว่าเป็น
งานหนัก เลยคิดค้าขายเพราะเห็นเพื่อนค้ามะพร้าวมีรายได้ดี จึงให้พี่สาวที่อยู่
ทางใต้ส่งมะพร้าวมาเพื่อกะเทาะเนื้อส่งโรงงานบ้าง มีทุนอยู่ ๔ แสนก็คิดแต่
ว่าการใช้เงินสดทำการค้าและทำที่ละมากๆ น่าจะกำไรมาก”

“แต่เพราะไม่มีความรอบรู้เรื่องทำการค้า คือเราสั่งมะพร้าวมากองไว้
เป็นแสนลูก โดยที่เราไม่รู้ว่ราคามะพร้าวกำลังจะถูกลง เพราะไม่ทัน
เล่นเหลี่ยมพ่อค้า เขารู้ว่าราคาลงแน่ก็อัดส่งมาให้เรามากๆ เพราะรู้ว่าพ้นจาก
ตัวเขาเราก็ต้องรับภาระตรงนั้น ปี ๒๕๔๐ ขาดทุนหมด เพื่อนก็แนะนำ มีที่ดิน
๔๐ ไร่ ให้เอาไปเช่า ธกส. กู้เงินมา ๔-๕ ล้านบาททำให้ใหญ่เลย เราก็เห็นดีด้วย

คิดแต่ว่าลงทุนให้หนักไปเลยเพื่อจะได้คืน แต่แฟนไม่เห็นด้วย เลยคุยตกลงกันว่า ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ปี ๒๕๔๐ ที่ในหลวงท่านทรงให้พระบรมราชโองการ ท่านทรงแนะแนวทางอะไร ก็นำแนวทางนั้นมายึดปฏิบัติ”

“เราทั้งคู่ตั้งใจฟัง นั่งจด ท่านตรัสกว้างๆ ชาวบ้านอย่างเราเข้าใจไม่หมด แต่เข้าใจตรงที่ท่านตรัสว่า การเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญแต่พออยู่พอกิน มีเศรษฐกิจกิจการที่พออยู่พอกิน อุ่มชูตัวเองได้ ตรงนี้เราขีดเส้นใต้ตรงกัน แต่ถามว่าเข้าใจลึกซึ้งไหม ไม่ แต่เราอยากเป็นเสือไง เราอยากนำเงินนี้มาต่อขาต่อหน้าตาให้เราเป็นเสือ

รุ่งขึ้นมีหนังสือพิมพ์ลง แล้วหลังจากนั้นก็ไม่มี ก็เริ่มหาหนังสือเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอ่าน เข้ากรุงเทพระไปหาซื้อตามร้านหนังสือต่างๆ ก็ไม่มี และก็ไม่มีใครว่าที่สภาพัฒน์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) มีในเวลานั้น ก็เลยมาบอกกับทางอำเภอว่าถ้ามีการอบรมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงช่วยบอกด้วย”

“ระหว่างที่รอคอยอยู่ ๖ ปี พี่ก็เสาะแสวงหาความรู้และทดลองทำตามในทีวี เห็นประชาชนท้องถิ่นพูดว่า ปลุกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก พี่ก็ทำตาม ทั้งที่ไม่แน่ใจว่านี่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงไหม ก็ทำไปเรื่อย สวนที่เคยปลูกแต่มะพร้าว ซึ่งกว่าจะขายได้ต้อง ๔๕ วัน แล้วก็รออีก ๔๕ วัน กว่าจะได้เงินมาใช้จ่ายในครอบครัว พี่ก็เริ่มโค่นมะพร้าว ๕ ไร่ แล้วลงลิ้นจี่ ส้มโอ มะนาว มะม่วง กัญชง แทน มะพร้าวที่เคยสั่ง ๑๐ คันรถ ก็เหลือแค่คันรถเดียว แล้วก็ระมัดระวังยิ่งขึ้น เวลาทำตรวจสอบตลอดว่าคณีนี่ขาดทุนกำไรเท่าไร ค่าแรงเท่าไร เริ่มวางแผนและละเอียดรอบคอบมากขึ้น”

“จนปี ๒๕๔๖ พี่จึงได้เรียนรู้โดยตรง โดยไปสัมมนาเรื่อง “การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิต” ที่มีท่าน ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล และท่านองคมนตรี นายแพทย์เกษม วัฒนชัย มาให้ความรู้ เราก็ภูมิใจซึ่งใจว่าที่เราทำ

นี้ใช่แล้ว พอฟังแล้วเข้าใจเกินกว่า ๖๐% และรู้ว่าที่เราเดินมานี่ถูกทางแล้ว จำที่
ท่านทั้ง ๒ พูดมาจนบัดนี้ ไปพูดที่ไหนก็เล่าให้เขาฟังว่า เศรษฐกิจพอเพียงเรามีไว้
เพื่อเรียนรู้ เป็นภูมิคุ้มกันกับตัวเราเอง

พอฟังจบ เทียงมาแวะซื้อกระดาษคลิปปาร์ตใหญ่ๆ เขียนติดไว้ที่บ้าน
เวลาประชุมก็เอาคลิปปาร์ตไปแสดง เล่าให้ฟังว่าได้รับความรู้เศรษฐกิจพอเพียงมา
คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร คือการมีความพอประมาณ มีเหตุผล มี
ภูมิคุ้มกัน มีหลักวิชา การอาศัยความรู้รอบคอบในการดำเนินชีวิต ประธาน
ชุมชนว่าตื่นะจึงเปิดเวทีให้ความรู้ชาวบ้าน แต่เปิดได้คนเดียวเราจนมุมเลยเพราะพอ
คนถามมากเราตอบไม่ถูก ก็เลยไปประสานมูลนิธิชัยพัฒนาขอเรียนพบท่าน
ดร.สุเมธ ท่านก็แนะนำให้ไปที่ กปร. (สำนักงานคณะกรรมการประสานงานโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ) ที่นั่นมีหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้ เราก็มานั่งเรียนรู้”

“เดือนมกราคมปีต่อมา พี่ก็อาศัยเวทีของกองทุนหมู่บ้านที่เขาจัดประชุมทุกปี ขอประธาน ๕ นาที เล่าประสบการณ์ของเราและความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชาวบ้านระมัดระวังในการกู้เงิน แต่พอครบ ๕ นาที ปรากฏว่าชาวบ้านให้พูดต่อ บอกว่าเรื่องนี้สำคัญ เป็นอย่างนี้ทั้ง ๑๐ หมู่บ้าน จนถึงเดือนพฤษภาคม ในแต่ละชุมชนเริ่มจัดทำแผนชุมชน ชาวบ้านยกมือเลยจะให้พัฒนาสู่ความร่วมมือเป็นสุขโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงเป็นแนวทางในการดำเนินงาน”

“ได้มีโอกาสพบท่านองคมนตรีท่านถามว่านำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติอย่างไร ตอบท่านไปว่า นำไปทำให้เป็นนิสัยเรา นิสัยเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีคนเคยถามว่า แล้วนิสัยเศรษฐกิจพอเพียงต้องทำอะไร ก็บอกให้เขาฟังว่าแต่ก่อนเข้าลูกชิ้นมาที่ต้องตีหมาแพ่ แต่นิสัยเศรษฐกิจพอเพียงคือ ต้องหิวก่อนแล้วจึงกิน ส่วนมากเราจะอยาก หลายสิ่งหลายอย่างที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวเราหรือที่เรานำมาใกล้ตัวทุกวันนี้ เพราะด้วยความอยาก ไม่ใช่ด้วยความหิว ความหิวหรือความต้องการจริงๆ เรามีไม่มาก แต่ความอยากของเราทำให้ไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าทุกคนมีนิสัยเศรษฐกิจพอเพียงในทุกพื้นที่ของประเทศ ไม่ว่าจะการเมือง หรือโลกจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร เราสามารถอยู่ได้”

“เคยคุยกับคุณรุ่ง สบสมัย นายอำเภออัมพวาสมัยนั้น ท่านว่าคนจีนที่ขายกาแฟสมัยก่อน เขาจะขงใส่กระป๋องหิ้วไปขาย เมื่อมีคนซื้อมากเริ่มหิ้วไม่ไหวก็เปลี่ยนมาเป็นหาบ เพิ่มขนม ปาท่องโก๋ จากหาบเริ่มมีคนมุงกินมากขึ้น ก็ขยายเป็นห้องเล็กๆ มีแผงซีกฟอก สบู่ ข้าวสารมาวางขายเพิ่มขึ้นด้วย จากหิ้ว หาบห้อง และเป็นห้างในที่สุด พอนานเข้าเริ่มรู้จักหลักวิชา เริ่มระมัดระวังในการค้าขาย เขาเริ่มต้นมาทีละเล็กละน้อย เขาตอกเสาเข็มมั่นคงเหมือนหลักที่ในหลวงทรงสอนไว้ เขาจึงมั่นคง”

“การตอกเสาเข็มก็คือ การทำตามขั้นตอน จะทำอะไรก็แล้วแต่ อย่าไปทำตามคนอื่นโดยที่เรายังไม่ได้ศึกษาก่อน ทุกอย่างที่อยู่ในหลวงท่าน

พระราชทาน พระองค์ท่านทรงศึกษาก่อนทั้งนั้น ทรงศึกษาแล้วศึกษาอีก อย่างพี่ไปถามชาวบ้าน ทำมะพร้าวได้วันละเท่าไร วันละ ๕๐๐ เฉากี้ไอ้โฮ ขนาดลงทุนนิดเดียวได้วันละ ๕๐๐ เราทุนมากกว่าต้องได้วันละ ๑,๐๐๐ เดือนละ ๓ หมื่น คิดเพื่อไปเลยว่าเราต้องรวยเท่านั้นเท่านั้น เราไม่ได้ศึกษาว่าก่อนที่จะมา ถึงวันนี้ เขาต้องพบปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง”

“พอเรามีประสบการณ์ตรงนี้ ไปไหนเราจะเล่าให้ฟัง เพื่อให้เขา ะมัดระวัง มีคุณยายอายุเจ็ดแปดสิบมากมือไหว้ บอกได้คำแม่เล็กไปบอก ลูกชาย ชอบใจมาก ๆ ที่นำพระบรมราโชวาทของในหลวงมาเล่าต่อให้ฟัง ฉะนั้นไป พูดให้ลูกฟัง คือเขาอยากทำมะพร้าวแต่ไม่มีที่ ไม่มีเงิน เปียร์แชร์มา ๕ หมื่น ไปเยี่ยมพี่สาวอีก ๕ หมื่น ออกรถอีกคัน เงินไม่พอจะเอาโฉนดของแม่ไปจำนองอีก เมื่อแม่ไปดึงมือมาให้พี่แม่เล็ก เขาจึงได้คิด”

“พี่เป็นผู้นำชุมชน พี่ปฏิบัติด้วย ครอบครัวยุติปฏิบัติด้วย คนเห็น ตัวอย่างเขาเกิดศรัทธา ครอบครัวยุติเป็นตัวอย่างที่ดี สามิเราเขามีฐานะดีก็จริง แต่เขาบอกว่าเขาต้องการคืนความดีให้กับชุมชน แล้วลูกชายคนโตก็กำลังทำ โครงการสำนึกรักบ้านเกิด เขาไปชวนเพื่อนๆ ศิษย์เก่าโรงเรียนอัมพวา มาช่วยกัน ตั้งกลุ่มขึ้นมา คิดจะทำประโยชน์ให้กับชุมชนโดยยึดหลักของในหลวง เขามุ่งมั่น มาก ตอนนั้นก็ตั้งกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์เต่าทะเลพาน้ำและนกแก้ว เขาว่าชวนมาให้ รู้จักธรรมชาติก่อน เพราะพอเข้าใจและซึ่งถึงธรรมชาติ จิตใจจะอ่อนโยน แล้ว ค่อยๆ ดึงเข้าสู่การสำนึกบ้านเกิด”

“ลูก ๆ เขาบอกว่าภูมิใจที่เกิดมาเป็นลูกของเรา เขาว่าตั้งแต่จำความ ได้พ่อแม่พูดถึงในหลวงตลอด ทำให้เขารู้ว่า ครั้งหนึ่งของชีวิตแม่ให้กับลูก ครอบครัวยุติ อีกครั้งหนึ่งให้กับชุมชน แผ่นดินและในหลวง วันที่พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ แถลงว่าจะบริหารประเทศโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เชื้อใหม่พี่ร้อง ตะโกนด้วยความดีใจจนคนงานตกใจ แล้วพี่ยังวิ่งไปที่พระบรมฉายาลักษณ์ใน บ้าน ร้องทรงพระเจริญฯ คือพี่ตั้งความหวังรออยู่ว่าจะมีรัฐบาลไหนสักรัฐบาล

หนึ่งนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารประเทศ”

“ถ้าไม่รู้ว่าจะเริ่มชีวิตพอเพียงอย่างไร ให้เริ่มที่ครอบครัวก่อน คุณ
กันพ่อแม่ลูกดูซิว่าทุกวันนี้ดำเนินชีวิตอย่างไร มีความเสี่ยงบ้างไหม ถ้า
พิจารณาแล้วเห็นว่า เรามีความเสี่ยง ไม่มีภูมิคุ้มกัน วันนี้รวยเพราะกู้เขามา
ฟุ้งนี้เงินเพราะเขามาทางคืน ตรงนี้แสดงว่าเป็นความเสี่ยง ความไม่แน่นอน

ในธุรกิจก็เหมือนกัน ผู้บริหารควรมานั่งประชุมว่าธุรกิจที่ทำอยู่
ไม่ว่าจะระดับใด มีความเสี่ยงหรือไม่ ถ้าไม่มีความเสี่ยง ก็ทำต่อไป
ในหลวงท่านตรัสว่าเศรษฐกิจพอเพียงถ้านำไปปฏิบัติแค่ ๒๕% ก็ดีมากแล้ว

ในหน่วยงานราชการก็ใช้ได้ ลองดูซิว่าโครงการที่ทำไปคุ้มค่าหรือไม่
ทำแล้วได้ทั่วถึงหรือเปล่า ถ้าขาดทุนเพื่อกำไรอย่างไรในหลวงตรัสก็ไม่ใช่ไร แต่ถ้า
ขาดทุนไปแล้วไม่มีผลออกมาก็ให้ตั้งสตินำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
ที่คิดว่าใช้ได้หมดทุกระดับ”

“พี่ขอว่าถ้ามีอายุถึง ๕๐ แล้ว ครั้งหนึ่งทำให้ครอบครัว แต่ก็อีก ๑๕-๒๐%
ขอให้ทำให้ในหลวง คนรุ่นพี่ต้องมีหลายล้านคน ถ้าทำเพื่อในหลวงแล้ว ในหลวง
จะไม่ทรงเหนื่อย ที่ท่านทรงเหนื่อยเพราะท่านตรัสแล้วไม่มีใครทำตาม
เพียงสร้างนิสัยเศรษฐกิจพอเพียงได้ การเมืองจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร
เราอยู่ของเราได้ ไม่ต้องวิ่งต้องเหนื่อยไปตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง
ของบ้านเมือง”

นพ.กัมปนาท ตันสีกบุตรกุล

“คนที่อยู่ในสังคมปกติและพัฒนาการของจิตใจเป็นปกติถึงวันหนึ่งจะเริ่มคิดและปรับตัวเองได้ว่าจะต้องรู้จักคิดรู้จักประยุกต์ในการใช้ง่ายเพื่อการสร้างตัวสร้างฐานะ จึงหันมาใส่ใจเรื่องประหยัคมากขึ้น”

จิตแพทย์แห่งสถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ แม้เขาจะมีชื่อเสียงและความสามารถในการรักษาผู้ป่วยทางจิต แต่เขาก็ยินดีรับราชการ ไม่คิดออกไปใช้ชีวิตแพทย์ภาคเอกชน เพราะยึดมั่นบนหลักปรัชญาความพอเพียงมาตลอด ซึ่งเขาอธิบายถึงความหมายของปรัชญานี้ตามความเข้าใจของเขาว่า . . .

“ตามความเข้าใจของผมในปรัชญานี้คือ เป็นการให้ความสำคัญกับความ เป็นอยู่ที่สะดวกสบายและคุณภาพชีวิตที่ดี ในฐานะที่ผมทำงานด้านจิตวิทยาจะมองว่าจริงๆ แล้วความสุขอยู่ที่เรื่องของจิตใจมากกว่าเศรษฐกิจส่วนอะไรที่เป็นความพอเพียงหรือไม่ ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนคนนั้น”

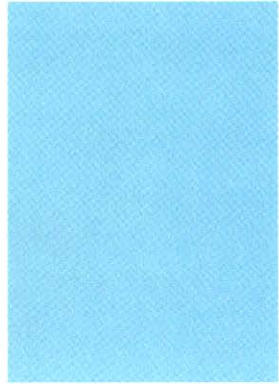
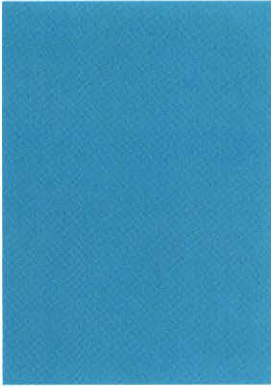
“ยกตัวอย่างง่ายๆ เลย ในระดับชีวิตของผมที่เป็นหมอ ซึ่งถ้าพิจารณาตามค่านิยมของคนส่วนใหญ่ก็คือว่า หมอต้องขับรถเบนซ์ ใช้ของแพง มีสังคมที่หรูหรา แต่ตัวผมไม่ได้เป็นแบบนั้น ผมจะมองจากตัวเองก่อนเพราะผมเป็นหมอในระบบราชการทั่วไปไม่มีรายได้มากเหมือนหมอที่ทำคลินิกอื่นๆ รายได้มีในระดับกลางๆ ที่พออยู่ได้ จึงใช้จ่ายตามที่ควรจะมีและหามาได้แต่ก็ไม่ใช่ว่าถ้าผมยึดในหลักเศรษฐกิจพอเพียงแล้วผมต้องประหยัดสุดขีด เป็นหมอที่ใส่เสื้อม่ออ่อมสะพายยามาทำงาน อย่างนั้นก็ไม่ใช่ผม ผมใช้ชีวิตตามที่พอจะมีได้ในระดับที่ควรจะเป็น และมีคุณภาพชีวิตในระดับที่พึงมี”

“ในชีวิตส่วนตัวของผมตอนเริ่มทำงานใหม่ๆ ก็มีความอยากที่จะใช้ของแบรนด์มากสักหน่อย จึงต้องทำคลินิกเพื่อหารายได้มาใช้จ่ายตรงนั้น แต่เมื่อทำไปถึงจุดหนึ่งและมีอายุมากขึ้น ก็รู้สึกเหนื่อยกับตรงนั้น ซึ่งผมคิดว่าคนที่อยู่ในสังคมปกติและพัฒนาการของจิตใจเป็นปกติ ถึงวันหนึ่งจะเริ่มคิดและปรับตัวเองได้ว่าจะต้องรู้จักคิดรู้จักประหยัดในการใช้จ่าย เพื่อการสร้างตัวสร้างฐานะ จึงหันมาใส่ใจเรื่องประหยัดมากขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผมมีประสบการณ์ที่ได้พบเจอและสอนให้รู้ว่า การมีชีวิตธรรมดา นั้น ทำให้มีความสุขที่แท้จริง เพราะฉะนั้นการใช้สิ่งของรอบตัวผมจึงใช้ของธรรมดาไม่ใช่ของแพง คือสามารถหามาได้ จ่ายได้ และไม่มีหนี้สิน ถ้าต้องซื้อของแพงใช้ ก็จะพิจารณาถึงความจำเป็นและความคุ้มค่าที่จะใช้”

“ตอนนี้ผมหันมาให้ความสำคัญในเรื่องการดูแลคุณภาพชีวิต ทั้งในเรื่องของสุขภาพกายและจิตใจมากขึ้น รวมทั้งสนใจเรื่องท่องเที่ยวว่าเป็นการพักผ่อนหาความสุขให้แก่ตัวเอง ซึ่งผมมีมุมมองว่า ความสุขแต่ละวันของผมไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าต้องมีเงินในธนาคารเพิ่มขึ้นเท่าไร แต่มองว่าวันนี้จะไปเที่ยวพักผ่อนที่ไหน หรือวันนี้จะได้ออกกำลังกายหรือเปล่า

ทำให้ผมรู้สึกว่าชีวิตตัวเองมีความสุขกับเรื่องนี้มากกว่า”

ดร.วิรัตน์ สันติประภพ

“หลักที่แก้ปัญหาใหญ่ให้เป็นปัญหาเล็ก เราต้องมี “สติ”
ซึ่งคือหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่ตัวเอง
เผชิญอยู่ ใช้ความรู้ ความสมเหตุสมผล และมีความเพียร ในการต่อสู้
กับปัญหา แยกแยะปัญหา และไม่ตื่นตระหนกกับเรื่องที่พบมากเกินไป”

ดร.วิโรท สันติประภพ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่
สายกλυทธ์ลูกค้าธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ หนึ่งในผู้ได้รับทุนอานันท
มหิดล ไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ณ มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด ประเทศ
สหรัฐอเมริกา ในระหว่างเรียนเคยต้องจินตจะเลิกเรียนหลายครั้ง แต่มี
พระพุทธศานานำทางจนในที่สุดก็สามารถคว้าปริญญาเอกมาได้ มีมุมมอง
เศรษฐกิจพอเพียงที่น่าสนใจและประยุกต์ใช้ได้อย่างกลมกลืน
นอกจากนี้ยังดำเนินชีวิตโดยยึดค้ำถั่วของมหาตมะคานธีที่ว่า

“ใช้ชีวิตเหมือนกับว่าคุณกำลังจะตายในวันพรุ่งนี้ และเรียนรู้
เหมือนกับที่คุณคิดว่า คุณจะอยู่ตลอดไป”

“ก่อนที่จะรู้จักเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักของชีวิตด้านหนึ่งคือในเรื่อง
ของศาสนาผมเติบโตมากับคุณยาย-คุณย่า ซึ่งที่บ้านให้ความสำคัญกับ
พระพุทธศาสนา ผมและหลานๆ ของคุณยายทุกคนผูกพันกับวัดตั้งแต่เล็กๆ
เนื่องจากคุณยายไปวัดเป็นประจำ ผมถูกจับนั่งสมาธิตั้งแต่เด็กๆ ทำให้เข้าใจ
ความเป็นปัจจุบัน สามารถปล่อยวางได้ และมีหลักคิดในการแก้ปัญหา
ซึ่งเป็นข้อที่ดีมาก อาจพูดว่าการเข้าใจพระพุทธศาสนาเป็นการสร้าง
ภูมิคุ้มกันให้กับชีวิตที่สำคัญมาก

ในแง่ของปรัชญาก็ได้มีโอกาสที่จะเข้าใจหลักพุทธศาสนาในหลายๆ ด้าน ก็เป็นสิ่งที่ช่วยในการดำเนินชีวิต เช่น การยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งไม่ต่างไปจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งลึกๆ แล้วคิดว่าสอนให้เราไม่ยึดติด มีการประมาณตนตลอดเวลา และสร้างภูมิคุ้มกัน ช่วยให้เราคิดว่าไม่มีอะไรที่แน่นอน และประกอบกับคุณพ่อผมรับราชการ ตลอดชีวิตราชการของท่านก็เห็นขึ้นๆ ลงๆ ตลอดเวลา เห็นความเปลี่ยนแปลงและความมีปัญหาลดตลอดเวลา ก็เป็นเรื่องที่ชี้ให้เห็นชัดเรื่องของความเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอน และความไม่ยึดติด

ในช่วงเรียนปริญญาเอก คิดจะเลิกเรียนหลายครั้ง เพราะเรียนหนักมาก และต้องยอมรับว่าพื้นฐานปริญญาตรีเมืองไทยเมื่อเทียบกับเพื่อนร่วมชั้นอาจถือว่าอยู่ในกลุ่มค่อนข้างด้อยทั้งพื้นฐานด้านภาษา และคณิตศาสตร์ เราสู้ไม่ได้ วิธีการเรียนที่ข้ามไปจากระบบปริญญาตรีที่เมืองไทยซึ่งอาจารย์แทบจะป้อนให้ทุกอย่าง ไปสู่ระบบที่ทุกอย่างต้องเรียนด้วยตนเอง เพื่อความอยู่รอดและต้องต่อสู้ ฟาดฟัน ก็มีความรู้สึกท้อหลายครั้ง แต่ก็ได้นั่งสอเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ช่วยทำให้เราสามารถผ่านพ้นปัญหาและประสบความสำเร็จมาได้ ที่ภาษาอังกฤษใช้ put thing in perspective คือ “คุณ” สามารถแยกแยะปัญหาได้จากปัญหาใหญ่แล้วย่อให้เป็นปัญหาเล็กได้ พิจารณาว่าจะจัดการกับปัญหาในแต่ละเรื่องอย่างไร ค่อยๆ ทำไปที่ละจุดๆ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก หลักที่ทำให้ปัญหาใหญ่ให้เป็นปัญหาเล็ก เราต้องมี “สติ” ซึ่งคือหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่ตัวเองเผชิญอยู่ ใช้ความรู้ ความสมเหตุสมผล และมีความเพียร ในการต่อสู้กับปัญหา แยกแยะปัญหา และไม่ตื่นตระหนกกับเรื่องที่พบมากเกินไป

สิ่งที่มีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตของผมคือปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ที่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก และพอมารู้จักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็เห็นความเกี่ยวเนื่องสอดคล้องกัน เป็นประโยชน์เหลือ

ซึ่งกันและกัน และคิดว่าศาสนาทุกศาสนาเป็นภูมิคุ้มกันของชีวิต ที่สำคัญ ถ้าใครอยากนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้และคิดไม่ออกว่า ภูมิคุ้มกันคืออะไร ผมคิดว่าเรื่องศาสนาเป็นเรื่องที่สำคัญ ถ้าเราเกิดปัญหาทางจิตใจเรามีทางที่จะกลับไปตั้งหลักได้ สามารถที่จะแก้ปัญหาได้”

“เดิมผมคิดว่าผมมีความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่างจากคนไทยทั่วไป ที่คิดว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเกษตรทฤษฎีใหม่ ภาคชนบท และเกษตรกร ทำอย่างไรจะให้อยู่รอดจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ จนกระทั่งช่วงหลังได้มีโอกาสเข้าไปช่วย ท่าน ดร.จิรายุฑ ที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ในช่วงนั้นเป็นช่วงที่มีนักวิชาการหลายท่านมาศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างค่อนข้างละเอียด และย้อนหลังไปดูพระราชดำรัสตลอด ๓๐ ปี ถึงเข้าใจว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่กว้างมากมากกว่าเรื่องของเกษตร และชนบท สามารถประยุกต์ใช้ได้กับการดำรงชีวิตหลายๆ ระดับ”

“ถ้าถามว่าผมใช้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำรงชีวิตเมื่อไร คงตอบไม่ได้ เพราะจริงๆ เพิ่งจะมารู้จักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในช่วง ๓-๔ ปีหลังนี้เอง ที่ได้มีโอกาสศึกษาและทำความเข้าใจ

ผมย้อนกลับมาคิดว่า สิ่งที่เคยปฏิบัติอาจจะสอดคล้อง และอาจมีบางอย่างที่ขาดหายไป **ประการแรกของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความพอประมาณ** ในอดีตผมค่อนข้างให้ความสำคัญและใช้เวลาไปกับเรื่องการทำงานมากไม่ค่อยให้เวลากับเรื่องอื่นเท่าไรนัก และต่อมาก็เริ่มมีผลต่อสุขภาพ ต่ออารมณ์ หงุดหงิดง่าย ดังนั้นหลักการเรื่องความพอประมาณ ทำให้ช่วงหลังๆ เริ่มตระหนักว่า จริงๆ ชีวิตเราจะต้องมีกิจกรรมหลายๆ อย่าง ซึ่งจะต้องมีสมดุล”

เป็นแง่คิด ทำให้เราคิดได้ว่า ชีวิตเรามีหลายด้าน ผมเองแม้อยู่ในภาคธุรกิจ แต่โดยส่วนตัวลึกๆ ยังมีความเป็นนักวิชาการ ก็พยายามที่จะสร้างสมดุล โดยการไปสอนหนังสือบ้าง ทำงานวิชาการบ้าง เข้าไปช่วย

งานในคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงบ้าง เขียนหนังสือบ้าง เพื่อจะให้มีความสมดุลในชีวิตมากขึ้น ไม่ได้เฉพาะทำงานหน้าที่หลักๆ แต่เพียงอย่างเดียว

ประการที่สอง ที่ผมคิดว่ามีประโยชน์มาก คือ ภูมิคุ้มกัน ซึ่งบางคน อาจฟังแค่ภูมิคุ้มกันแล้วจบด้วยคำภูมิคุ้มกัน แต่คำนี้ต้องมองย้อนหลังไปว่าทำไม คนเราถึงต้องมีภูมิคุ้มกัน ถ้าเราตระหนักและเข้าใจว่าทำไมต้องมีภูมิคุ้มกันแล้ว จะทำให้มีมุมมองในแง่ของการดำรงชีวิตที่ต่างกันออกไป ในการดำรงชีวิต ถ้าเรา ไปยึดติด มีความคาดหวังมาก หรือเราคิดว่าเราควบคุมทุกอย่างได้ ก็จะมีวิธีการ ดำรงชีวิตอีกแบบหนึ่ง แต่ถ้าเรายอมรับว่าชีวิตมีความไม่แน่นอน **ชีวิตเป็นความ เปลี่ยนแปลง ชีวิตมีหลายๆ อย่างที่อยู่นอกเหนือความสามารถในการ ควบคุมของเรา การที่จะต้องมีภูมิคุ้มกันจึงมีความสำคัญ** ถ้าเราตระหนักได้ ถึงเรื่องภูมิคุ้มกัน เรายอมรับกฎแห่งความจริงว่า เราไม่สามารถควบคุมทุกอย่างได้ ผมเชื่อว่าวิถีการดำเนินชีวิตก็จะเปลี่ยนไป มีความระมัดระวังมากขึ้น อยู่กับ สภาพที่เป็นปัจจุบันมากขึ้น และไม่ไปตั้งเป้าชัดเจนว่า อีก ๕ ปี จะต้องมียกเงินเท่านี้ ได้ตำแหน่งเท่านี้ อีก ๑๐ ปี จะต้องมียกตำแหน่งเท่านี้ มีเงินเท่านี้ ซึ่งถ้าไม่เกิดขึ้น จะทำให้เป็นความกังวล หงุดหงิดใจ และกระทบทั้งกับการทำงานและการใช้ชีวิต ในปัจจุบัน ดังนั้น เรื่องภูมิคุ้มกัน กับเรื่องการยอมรับสภาวะของความไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลง และไม่ไปตั้งเป้าสิ่งที่คาดหวังไว้เกินควร เป็น **หลักที่สองที่ผมคิดว่ามีประโยชน์มากในการดำรงชีวิต**

ในเรื่องของความ **สมเหตุสมผล** เป็นสิ่งที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว ในฐานะที่ผมอาจมีนิสัยเป็นนักวิชาการ คือมักพูดอะไรกันด้วยเหตุด้วยผล ประกอบกับอยู่ในแวดวงธุรกิจ เรื่องเหตุผลเป็นเรื่องที่สำคัญ เวลาที่ปัญหาเกิดขึ้น หรือจะวางแผนบางอย่าง หลักเศรษฐกิจพอเพียงทำให้เราถูกคิดว่สิ่งที่เรานั้น สุดโต่งไปหรือไม่ เราป้องกันความเสี่ยงไว้ดีหรือไม่ เราคาดหวังสิ่งใดที่เกินเหตุ

เกินผลไปหรือเปล่า...ดังนั้น จึงเป็นหลักในการช่วยวางแผนและช่วยให้เรา
จุกคิด ในเวลาที่เรามีปัญหา

แม้กระทั่งในเรื่องของการบริหารเงินส่วนตัว ยกตัวอย่างเรื่อง การ
จัดสรรเงินออม ทรัพย์สินของตัวเอง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็มีส่ว
สำคัญที่เข้ามาเป็นหลักในการคิด ยกตัวอย่างง่ายๆ เช่น ไม่สุดโต่ง คือต้อง
กระจายความเสี่ยง ไม่ไปลงทุนในหุ้นทั้งหมด หรือถือไว้ในบัญชีเงินฝากทั้งหมด
ไม่ใช่ว่าพอมีจังหวะแล้วไปกระจุกตัวที่ความเสี่ยงด้านใดด้านหนึ่ง ต้องมีการทำให้
เกิดความสมดุลกันระหว่างผลตอบแทนที่ได้รับกับความเสี่ยงของการลงทุน ซึ่งสิ่งนี้
ต้องอาศัยความรู้ ความสมเหตุสมผล เข้ามาพิจารณาว่าเราจะกระจายเท่าไร
อย่างไร ติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในตลาดตลอดเวลา และก็มี
ภูมิคุ้มกันบางส่วนในเรื่องการจัดสรรให้เรามีสภาพคล่องอยู่ไม่ใช่ มี ๑๐๐ บาท
ก็นำไปลงทุนทั้งหมด ต้องมีการรักษาสภาพคล่องเผื่อเจ็บป่วย เมื่อความจำเป็น
ต้องใช้เงินในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งก็เป็นหลักที่เห็นได้ชัดเจนว่าปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงเข้ามามีส่วนช่วยเรื่องการจัดสรรเงินออม”

“ในแง่ของ ความรู้ ผมคิดว่า มีคำกล่าวหนึ่งที่ชอบมาก ไปอ่านพบและ
ติดอยู่ในใจคือคำกล่าวของมหาตมะคานธี ที่กล่าวว่า “ใช้ชีวิตเหมือนกับว่า
คุณกำลังจะตายในวันพรุ่งนี้ และเรียนรู้เหมือนกับที่คุณคิดว่า คุณจะอยู่
ตลอดไป” เพราะฉะนั้นจึงพยายามอ่านหนังสือตลอดเวลา หาว่ามีเรื่องอะไร
ใหม่ๆ และพยายามอ่านทุกเรื่อง ซึ่งผมคิดว่ามีความจำเป็น เพราะในโลกปัจจุบัน
มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เดียวนี้ตลาดข่าวไปเพียง ๒-๓ วัน ก็ตกยุคได้ง่ายๆ
โดยเฉพาะในแวดวงการเงินการธนาคาร สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นด้วยความเร็ว เหมือน
ความเร็วแสงเลยก็ว่าได้ และขณะนี้โลกมุ่งไปสู่ความเป็นพหุวิชามากขึ้นเรื่อยๆ
เช่น เศรษฐศาสตร์การเมือง หรือภูมิรัฐศาสตร์ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าในการ
ดำรงชีวิตอยู่ได้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในภาคธุรกิจจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง

ศึกษาเชิงลึกในเรื่องที่ตัวเองเกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลา ติดตามสถานการณ์ และเข้าใจศาสตร์ต่างๆ ที่รอบด้าน ดังนั้นเรื่องของความรู้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

ส่วนเรื่องของ **คุณธรรม** แน่นนอน ทุกคนก็อยากที่จะเป็นคนดีของสังคม ทำตัวไม่ให้เป็นปัญหา ไม่ไปเบียดเบียนใคร และไม่เบียดเบียนตนเอง ซึ่งมีคุณธรรม ๒-๓ ประการ ที่ได้รับการสอนมาจากคุณพ่อ-คุณแม่ ตั้งแต่สมัยเด็ก เรื่องแรก คือ **ความซื่อสัตย์** ทำอย่างไรที่เราจะยึดความซื่อสัตย์ ความถูกต้องเป็นที่ตั้ง เรื่องที่สอง **ความเพียร** เราต้องพยายามทำสิ่งที่ทำให้ได้ดีที่สุด ทำได้มากที่สุด ยังมีแรงก็ทำไป จึงบอกว่าพอสอดคล้องกับคำสอนของมหาตมะคานธี เพราะ **ใช้ชีวิตเหมือนกับคุณจะตายในวันพรุ่งนี้** คือวันนี้จะทำอะไร จงทำเสียจะให้ดีทำให้เสร็จ และ **เรียนรู้เหมือนคุณจะอยู่ตลอดเวลา** ดังนั้น อย่าหยุดเรียน ต้องพยายามหาความรู้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

“ผมคิดว่าเรื่อง**คุณธรรม**เป็นเรื่องที่จะมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ในแวดวงธุรกิจ ถ้าเราฟังสิ่งที่ฝรั่งมักจะพูดกัน หลักการก็ไม่หนีเรื่องคุณธรรม เช่น เรื่อง ธรรมาภิบาล คือทำให้เกิดระบบการกำกับดูแลที่โปร่งใส ไม่เอาเปรียบใคร จนเกินไป คำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ถือหุ้น ลูกค้า หรือคู่ค้า สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของคุณธรรม หรือ ธรรมาภิบาล

เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ที่เราพูดกันก็คือเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ธุรกิจต้องคำนึงถึงสังคม ธุรกิจไม่สามารถอยู่รอดได้ถ้าสังคมอยู่รอดไม่ได้ ทำอย่างไรที่เราจะมีส่วนหนึ่งที่จะกลับไปทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้น จะเห็นว่าเรื่อง**คุณธรรมในภาคธุรกิจมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ** เราก็จะเห็น**กิจกรรมสังคมซึ่งทำกันมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่**

การที่ธุรกิจหันมาทำเรื่องเพื่อสังคม ไม่ใช่แค่เพื่อภาพลักษณ์ แต่
ลึกลงไปมากกว่านั้น สังคมก็คือฐานรายได้ของธุรกิจ ถ้าลูกค้าอยู่ไม่ได้
ธุรกิจก็ไม่มีทางอยู่ได้”

“ผมคิดว่าการใช้คุณธรรม ไม่ได้ทำให้กำไรลดลง หลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง ให้เรามองไกลๆ มองเพื่อความอยู่รอดเพื่อความสมดุล
ในระยะยาว หากเราคิดเอากำไรระยะสั้นๆ ไม่สนใจอะไร คิดแต่จะทำกำไรให้ได้
มากที่สุด ๓-๔ ปีแล้วจบกัน คนก็อาจมองว่าขัดกับเงื่อนไขคุณธรรม อย่างในแง่
ของธนาคาร เราให้สินเชื่อ หากเราไปคิดดอกเบี้ยแพงๆ และพอลูกค้ามีปัญหา
ตัดวงเงินทันที แต่ถ้าเราปรับแนวคิดอีกแบบหนึ่งว่า เราสามารถให้ความช่วยเหลือ
พัฒนาให้โตไปเป็นบริษัทขนาดใหญ่ กำไรที่เราหวังหรือกังวลว่าปีเดียวก็จะไม่ใช่
แต่เราจะอยู่กับเขาไปเป็น ๑๐ ปี

ถ้าเขาเกิดปัญหา แล้วเราใช้หลักความรู้เข้าไปวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น
อย่างละเอียด เช่น เขาถูกโกง ปัญหาที่เกิดขึ้นชั่วคราวชั่วคราว หรือเขาอาจปรับตัว
ไม่ทัน แต่ถ้าเขามีการลงทุนเพิ่มมากขึ้น เขาอาจมีเทคโนโลยีใหม่ๆ ปรับตัวกับ
คู่แข่งได้ เข้าไปช่วยเขาแก้ปัญหาและทำให้เขาโตไปได้ ก็น่าจะเป็นฐานลูกค้าใน
ระยะยาว”

“ผมไม่อยากจะให้มองปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการกุศล อยากให้
เล็งคำว่า **เอื้ออาทร** จริงๆ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเช่น **ความสมดุล**
คือการมองผลประโยชน์ร่วมกัน มองในแง่ธุรกิจสามารถมองอะไรที่
WIN-WIN เราสามารถอยู่ด้วยกันได้ มีผลประโยชน์ร่วมกันได้ และทั้งสอง
ฝ่ายดีขึ้น โตขึ้น มีกำไรในระยะยาวเพิ่มมากขึ้น

ธุรกิจก็ยังเป็น เพียงแต่ทำธุรกิจอย่างไรให้เกิดความสมดุล ไม่ไปเอาเปรียบ
คนใดคนหนึ่งที่เป็นคู่ค้ามากจนเกินควร และอยู่ได้ในระยะยาวด้วยกันทุกคน สิ่งนี้
ถึงจะเรียกว่าทำให้เกิด**ความแข็งแกร่ง** แต่ถ้าเราไปทำในลักษณะเอื้ออาทร

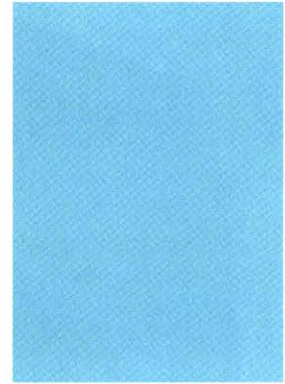
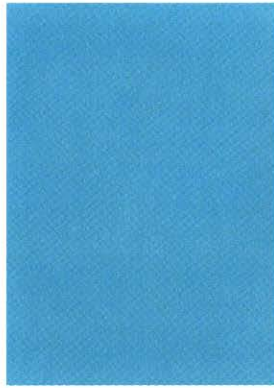
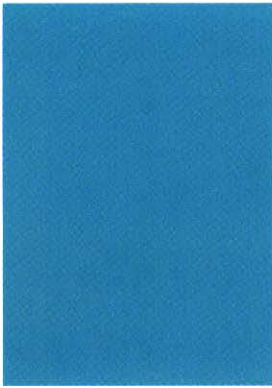
ไม่ได้มีส่วนช่วยทำให้เขาแข็งแกร่งมากขึ้น ในโลกธุรกิจต้องมีการแข่งขัน ต้องมีการต่อสู้กัน แต่ก็ไม่ได้ต่อสู้จนให้ใครคนใดคนหนึ่งตายไป”

“สำหรับคนที่ยังนึกไม่ออกว่าจะเริ่มต้นใช้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร ผมคิดว่าง่ายที่สุดคือเริ่มต้นที่ **การใช้เวลา** ของแต่ละคนในแต่ละวัน เช่น ความพอประมาณ เขาต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสม **หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญคือ ต้องไม่ไปเอาสิ่งที่คนอื่นทำมา แล้วบอกว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทำตามเขา** แต่เป็นเรื่องที่แต่ละคนจะรู้เอง ว่าความพอเพียงของตัวเองอยู่ระดับไหน

นอกจากนี้ **ความพอประมาณ** ซึ่งไปด้วยกันกับความ**สมเหตุสมผล** คือต้องคิดว่า จะจัดสรรอย่างไรที่ไม่ให้สุดโต่งมากเกินไป ส่วนเรื่อง **ภูมิคุ้มกัน** ผมคิดว่าการจัดสรรเวลา คนมักไม่ค่อยคิดถึงภูมิคุ้มกัน แต่จริงๆ แล้วมีความสำคัญ เช่น การนั่งสมาธิ การอ่านหนังสือพระพุทธศาสนา การกุศล การหาความรู้ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง เพื่อที่เราจะเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

ดังนั้น อาจเริ่มได้เลยว่าใช้เวลาวันละ ๒๔ ชั่วโมง คุณสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองอย่างไรบ้าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคุณภาพ การอ่านหนังสือที่จะเป็นประโยชน์สำหรับอนาคตบ้างหรือไม่ นี่ก็เป็นการจัดสรรเวลาที่สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง”

ပဒိသဝေါပိယံ::

ดร.สุขสรรค์ กันตะบุตร

“ในด้านบริหารการลงทุนส่วนตัว ผมระมัดระวังมาก ไม่ลงทุนในธุรกิจที่หวังแต่ผลตอบแทนในระยะสั้น หรือธุรกิจที่ดำเนินการโดยไม่สุจริต ไม่มีคุณธรรม และไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคม ผมจะลงทุนในหุ้นพื้นฐานและลงทุนในหลายๆ บริษัทเพื่อลดความเสี่ยง”

สถานะความเป็นนักวิจัยและอาจารย์ทางด้านการบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยมหิดล และเป็นหนึ่งในผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ดร.สุขสรรค์ กันตะบุตร ได้มีมุมมองมาบอกเล่าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า

“ผมคุ้นเคยกับคำว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมานานแล้วเพราะในหลวงทรงมีรับสั่งมาหลายปี แต่ผมเริ่มมาทำงานให้กับคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงได้สัก ๒ ปี เพราะเพื่อนผมคนหนึ่ง (ดร.วิโรท สันติประภพ) ชวนว่าสนใจจะมาทำใหม่ เหมือนกับว่าอยากให้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในธุรกิจเอกชนเพราะผมเป็นอาจารย์สอนด้านวิชาการธุรกิจอยู่”

“หน้าที่ผมคือเข้าไปทำกรณีศึกษาดูว่าจะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไปใช้ในภาคเอกชนอย่างไร องค์กรไหนอยู่มาได้มายั่งยืนแล้วน่าจะนำออกเผยแพร่ให้เป็นแบบอย่าง เพราะว่าจุดประสงค์สุดท้ายของปรัชญานี้คือทำให้องค์กรและสังคมมีความยั่งยืนนั่นเอง”

“ว่าไปแล้วคอนเซ็ปต์ของปรัชญานี้ง่ายมาก คือให้ทุกคนในสังคมอยู่อย่างมีความสุข ซึ่งความสุขตรงนี้ไม่ใช่ว่าต้องมีเงินมากเป็นพันล้าน แต่ให้เรารู้จัก

ประมาณตนรู้จักว่าความสุขที่แท้จริงคืออะไร บางทีคนมีเงินมากๆ แต่ไม่มีความสุข ก็เยอะเยาะ และหลักเกณฑ์ของความสุข ผมว่าน่าจะเป็นเรื่องของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวไม่เดือดร้อน ไม่มีหนี้สินรุงรัง สามารถอยู่ได้ และมีวิธีการที่จะจัดการกับสิ่งต่างๆ ตอรับกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสธุรกิจ กระแสเศรษฐกิจ ทั้งของโลก และประเทศ ซึ่งปรัชญานี้ในหลวงพระราชทานมาให้ประชาชนคนไทยเพื่อให้สังคมมีความสุข

“สำหรับตัวผมก็เดินตามสายกลาง ไม่มากไม่น้อยจนเกินไป อย่างเวลาที่ผมจะเลือกซื้อสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นสินค้าที่มีราคาสูงสักหน่อย เช่น โทรทัศน์ ผมจะสำรวจตลาดเพื่อตรวจสอบราคาและดูว่ามีสินค้าที่หือไหนตรงความต้องการบ้าง แล้วจึงมาดูราคา อาจจะมีโทรทัศน์บางยี่ห้อ ที่ภาพละเอียดมากๆ และจอกว้าง ซึ่งมีราคาแพงมากๆ ด้วย แน่แน่นอนว่าใครๆ ก็อยากได้ แต่ผมจะดูเงินในกระเป๋าของตัวเองก่อนว่าพอหรือไม่ หรือจะต้องหาเพิ่มหรือเลือกวิธีซื้อแบบผ่อนชำระ แต่หากว่าผมลดระดับความละเอียดของภาพลงมาสักชนิดหนึ่ง แล้วสามารถซื้อได้โดยไม่ต้องกู้หนี้ยืมสินหรือผ่อนชำระ ผมก็จะเลือกซื้อแบบที่ราคาต่ำกว่า อย่างนี้เรียกว่าพอประมาณกับตน และรอบรู้ด้วย เนื่องจากได้สำรวจตลาดเรียบร้อยแล้ว

การรับประทานอาหารในชีวิตประจำวันก็เช่นกัน ผมจะเลือกรับประทานอาหารที่หลากหลาย เน้นผักและผลไม้ เนื่องจากความต้องการไขมันและคาร์โบไฮเดรต ของคนวัยอย่างผมมีน้อยลง ถ้าไม่รู้จักรักตัวเองและรับประทานอาหารแบบเดิมๆ ตามใจปากอย่างไม่ระมัดระวังอาจจะนำมาซึ่งโรคอ้วนหรือโรคภัยไข้เจ็บอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคไขมันและแป้งมากเกินไปที่ร่างกายต้องการ นี่เป็นการรู้จักตนเอง ตรวจสอบตนเอง และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วย

ในด้านบริหารการลงทุนส่วนตัว ผมระมัดระวังมาก ไม่ลงทุนในธุรกิจที่หวังแต่ผลตอบแทนในระยะสั้น หรือธุรกิจที่ดำเนินการโดยไม่สุจริต ไม่มีคุณธรรม และไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคม ผมจะลงทุนในหุ้นพื้นฐานและลงทุนในหลายๆ บริษัทเพื่อลดความเสี่ยง และในการเลือกใช้สินค้าในชีวิตประจำวันก็เช่นกัน ผมจะไม่

อุตสาหกรรมกิจที่ดำเนินการโดยไม่สุจริต ไม่คำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมเลย เพราะถือว่าธุรกิจประเภทนี้เป็ดเบียนและไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคม”

“อีกเรื่องคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ผมยึดถือตลอดมา และถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กๆ นอกจากผมจะไม่โกงไม่ทุจริตแล้ว ผมยังไม่ให้ความเคารพหรือไหว้คนที่พิสูจน์ได้ว่าไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตหรือโกงบ้านโกงเมือง ต่อให้คนคนนั้นร่ำรวยสักปานใด เพราะว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นการส่งเสริมให้คนทุจริตกระทำการทุจริตต่อไป ซึ่งเป็นการบ่อนทำลายประเทศชาติ”

“ในด้านการสอน ผมพยายามที่จะสอนโดยใช้งานวิจัยเป็นหลักตามแนวความคิดปรัชญาบอกว่า จะต้องรู้จริง รู้ให้ถ่องแท้ก่อนที่จะเริ่มดำเนินกิจกรรมใดๆ ในหลวงก็ทรงเน้นอยู่ตลอดเวลาว่าจะกระทำการใดๆ จะต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ต้องรู้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเทคโนโลยีหรือแนวความคิดจากต่างประเทศมาใช้ในประเทศ หลายๆ ครั้งอาจารย์และนักบริหารธุรกิจในบ้านเรานำเอาแนวความคิดจากโลกตะวันตกมาใช้มาสอนกันอย่างไม่รอบคอบโดยไม่มีการวิจัยหรือทดสอบ หรือแม้แต่คิดทบทวนก่อนว่าแนวความคิดเหล่านี้เหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ ดังนั้นผมจึงให้ความสำคัญอย่างมากกับการสร้างองค์ความรู้ที่เป็นของคนไทย เพราะงานวิจัยเหล่านี้จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทยดีกว่า”

“นี่คือแนวทางของปรัชญาที่ผมได้ใช้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขตามสถานะและงานที่ทำในทุกวันนี้”

A close-up portrait of a woman with long, dark, wavy hair, smiling and looking slightly to her left. She is wearing a light-colored top with a dark, patterned scarf or necklace. The background is bright and out of focus.

ดร.จุฑามาศ แก้วพีจิตร

“คนส่วนใหญ่อาจมองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของการใช้ชีวิต แต่ดิฉันมองในเรื่องการเรียนรู้ค่ะ เพราะชีวิตคือการเรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข รู้ที่จะมองโลกจากหลากหลายมุมมองอย่างสมดุล รู้ที่จะพอใจกับสิ่งที่ตนเองเป็น และเรียนรู้ที่จะพัฒนาหรือก้าวหน้าอย่างค่อยเป็นค่อยไป”

ดร.จุฑามาศ แก้วพิจิตร อาจารย์ประจำโครงการบัณฑิตศึกษา สาขาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษยศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ได้นิยามความหมายของคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงในอีกมุมมองที่น่าสนใจ

“คนส่วนใหญ่อาจมองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของการใช้ชีวิตแต่ดิฉันมองในเรื่องการเรียนรู้ค่ะ เพราะชีวิตคือการเรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข รู้ที่จะมองโลกจากหลากหลายมุมมองอย่างสมดุล รู้ที่จะพอใจกับสิ่งที่ตนเองเป็น และเรียนรู้ที่จะพัฒนาหรือก้าวหน้าอย่างค่อยเป็นค่อยไป”

“การเรียนรู้นี้ยังสามารถช่วยให้เราค้นหาตนเองจากคนรอบข้าง และค้นหาคนรอบข้างจากตนเองด้วย ดิฉันคิดว่า การเรียนรู้จะสามารถสร้างสังคมให้ยั่งยืนและสมบูรณ์ได้ อยากเปรียบเทียบเศรษฐกิจพอเพียงกับการทำกับข้าวค่ะ เช่นถ้าเราทำแกงเผ็ดเครื่องปรุงทุกอย่างต้องพอเหมาะ เพื่อรสชาติที่กลมกล่อม

เพราะถ้าใส่ส่วนผสมบางอย่างมากเกินไปอาจทำให้รสชาติผิดเพี้ยนหรือเกิดผลเสียอื่น ๆ แก่ร่างกายตามมา”

“มืออยู่ครั้งหนึ่ง น้ำตาลที่บ้านหมด ซึ่งถ้าออกไปซื้อก็ทำให้เปลืองน้ำมัน และเสียเวลา เลยมองหาของที่ใช้แทนกันได้ จึงใช้น้ำหวานที่บรรจุขวดสำเร็จ ทำให้แกงมีสีสดใสและหอมกลมกล่อมอีกด้วย ทั้งหมดนี้ต้องอาศัยการเรียนรู้เกี่ยวกับความพอเพียง ซึ่งต้องค่อยๆ เรียนรู้ เพราะไม่มีทางที่ทำแกงครั้งเดียวแล้วจะอร่อยเลย การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องค่อยๆ ประยุกต์ ในที่สุดก็จะหาจุดลงตัวที่เหมาะสมกับชีวิตของเราได้”

“ดิฉันพยายามรักษาสมดุลในเรื่องการให้เวลากับครอบครัว เพื่อน และการทำงาน มิฉะนั้นปัญหาต่างๆ จะตามมา โดยหลักเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยได้มาก เพราะหากใช้เวลากับทางใดทางหนึ่งมากเกินไป จะกลายเป็นเพิ่มความเสี่ยงให้กับปัญหาต่างๆ ที่จะตามมา เช่น ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ งานนี้อาจจะไม่เสร็จ ปัญหาครอบครัวที่ไม่มีความเข้าใจกันเพราะทำงานมากเกินไป หรือปัญหาเพื่อนที่ห่างหายไป เพราะเราอยู่กับครอบครัวหรืองานมากเกินไป

“การใช้ชีวิตอยู่ในสังคม เรามีบทบาทที่หลากหลาย การมีเหตุมีผลและความพอประมาณ ช่วยได้มากในการสอนให้เราเรียนรู้ที่จะใช้เวลาในแต่ละบทบาท ให้มีความสมดุล เพราะการจะมีความสุขและประสบความสำเร็จกับชีวิตได้นั้น เราจะอยู่โดดเดี่ยวไม่ได้เราต้องมีเพื่อน ลูกศิษย์ ครอบครัว ที่ต้องอยู่เคียงข้างเรา จะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้

“ดิฉันสอนนักศึกษาเสมอในหลักการที่ว่า ต้องมีความรู้คู่คุณธรรม ถ้าเราไปเอาความรู้ของใครมา เราก็ต้องให้เครดิตเขา เวลาพานักศึกษาลงพื้นที่ ก็พยายามสอดแทรกเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จะสอนเขาว่า คนใน

ชุมชนอยู่กันอย่างไร อยู่แบบพอเพียงหรือไม่ ให้เขาเห็นว่า คนเราต้องเริ่มจากการรู้จักตัวเองก่อน โดยอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล อะไรคือสิ่งจำเป็นกับชีวิต ถ้าเป็นหนี้แล้วจะแก้ปัญหาดังนี้ได้อย่างไร เพื่อชีวิตจะได้ไม่ทุกข์”

“ดิฉันอยากบอกว่า ชีวิตคือการเรียนรู้ แล้วการสอนให้เด็กเรียนรู้ ก็อาจจะต้องสอนเข้าไปเข้ามา เพื่อให้เขาตระหนักว่าคนเราทุกคนต้องมีการเรียนรู้ไปตลอดชีวิต เพื่อความสุขสมบูรณ์อย่างยั่งยืนของชีวิตเราเอง ซึ่งจะโยงไปถึงสังคมที่มีความสุขสมบูรณ์อย่างยั่งยืนด้วย”

หน้าสุดท้าย...

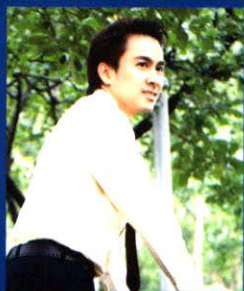
ประสบการณ์ใดความทอเทึงของบุคคลตัวอย่าง
ท่านหรือฉันบ้าง... ก็ะ

เปิดหน้าแรก และเติมต่อ...

ประสบการณ์ใดความทอเทึงของท่านเอง
เพื่อความก้าวหน้าอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

อันจะนำสู่...

สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

กลุ่มงานประชาสัมพันธ์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)
๔๖๒ ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๐-๘๐๘๕ ต่อ ๓๓๓-๕ โทรสาร ๐-๒๖๒๘-๒๘๘๖
www.nesdb.go.th